

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mehmet DURSUN

ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN
YERLERİN (2/B) HUKUKÎ DURUMU

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ALTUNKAYA

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2009

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından
..... Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ OLARAK kabul edilmiştir.

İmza

Başkan:

Üye (Danışman):

Üye:

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../.....

İmza

.....

..

Müdür

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	v
BİBLİYOGRAFYA	vii
ÖZET	xiii
SUMMARY	xiv

GİRİŞ

1- KONUNUN TAKDİMİ, ÖNEMİ VE SINIRLANDIRILMASI

I. KONUNUN TAKDİMİ	1
II. KONUNUN ÖNEMİ	3
III. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI	5
IV. KONU İLE İLGİLİ MEVZUATTAKİ DÜZENLEMELER	9
A. Anayasadaki Düzenlemeler	9
B. Medenî Kanundaki Düzenlemeler	11
C. Orman Kanunlarındaki Düzenlemeler	11
1) 3116 Sayılı Kanun	11
2) 4785 Sayılı Kanun	13
3) 5653 Sayılı Kanun	14
4) 5658 Sayılı Kanun	15
5) 6831 Sayılı Kanun	16
D. Tapulama ve Kadastro Kanunlarındaki Düzenlemeler	18
1) 2613 Sayılı Kadastro ve Tapu Tahriri Kanunu	18
2) 766 Sayılı Tapulama Kanunu	18
3) 3402 Sayılı Kadastro Kanunu	19

BİRİNCİ BÖLÜM

ORMANLAR ÜZERİNDE ZİLYETLİK VE TAPU SİCİLİ İLİŞKİLERİ

2- ORMANLAR ÜZERİNDE ZİLYETLİK İLİŞKİLERİ

I. GENEL OLARAK	21
A. Zilyetlik Kavramı	21

B. Zilyetliğin Hukukî Niteliği	22
C. Zilyetliğin Korunması	22
1) Zilyetliğin Kuvvet Kullanılarak Korunması	23
2) Zilyetliğin İdarî Yoldan Korunması	23
3) Zilyetliğin Dava Yoluyla Korunması	24
II. ORMANLAR ÜZERİNDE ZİLYETLİK	25
A. Genel Olarak	25
B. Devlet ile Ormanlar Arasındaki Hukukî İlişki	26
C. Ormanlarda Zilyetliğin İdarî Yoldan Korunması	26
D. Ormanlarda Zilyetliğin Devri	27
3- ORMANLAR VE TAPU SİCİLİ	
I. TAPU SİCİLİ VE TESCİL PRENSİBİ	29
A. Tapu Sicili	29
B. Tescil Prensibi	30
C. Tescil Olunabilecek Şeyler	31
D. Kamu Malları ve Tescil	32
II. ORMANLARDA TESCİL	33
III. ORMANLARDA TESCİLİN HUKUKÎ NİTELİĞİ	35

İKİNCİ BÖLÜM

ORMAN ARAZİSİ KAVRAMI, KADASTRO AÇISINDAN ORMAN ARAZİLERİNİN BELİRLENMESİ VE TÜRLERİ, ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLER

4- KADASTRO AÇISINDAN ORMAN ARAZİLERİNİN BELİRLENMESİ

I. GENEL OLARAK	36
II. ORMAN ARAZİSİ KAVRAMI	37
III. ORMAN KADASTROSUNDAKİ DÜZENLEMELER	38
A. 3116 Sayılı Orman Kanunu	39

B. 4785 Sayılı Kanun	39
C. 5658 Sayılı Kanun	40
D. 3573 Sayılı Kanun	41
E. 5653 Sayılı Kanun	42
F. 4753 Sayılı Kanun	43

5- ORMAN KADASTROSU AÇISINDAN ORMAN ARAZİLERİNİN TÜRLERİ

I. GENEL OLARAK	43
II. ORMAN KADASTROSU YAPILMIŞ YERLER	46
III. ORMAN KADASTROSU YAPILMAMIŞ YERLER	48
IV. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLER	49
V. ORMAN KADASTRO DAVALARI	50

6- ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLER

I. GENEL OLARAK	52
II. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMANIN SEBEPLERİ	53
III. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMA İŞLEMİ	55
A. 6831 Sayılı Kanunun İlk Hâline Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma	55
B. 1744 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma	56
C. 2896 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma	57
D. 2924 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma	58
E. 3302 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma	60
IV. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMAYLA İLGİLİ YAPILAN SON DÜZENLEMELER	61

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLERİN HUKUKÎ DURUMU

7- ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMA KONUSUNDA DOKTRİNDE İLERİ SÜRÜLEN GÖRÜŞLER

I. GENEL OLARAK	66
II. KADASTRO ÇALIŞMALARININ YENİDEN YAPILMASI GEREKTİĞİNİ İLERİ SÜREN GÖRÜŞ	66
III. OK.M.2'NİN DEĞİŞTİRİLEREK ORMAN ALANLARININ GENİŞLETİLMESİNİ ESAS ALAN GÖRÜŞ	67
IV. ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE GEREK OLMADIĞINI İLERİ SÜREN GÖRÜŞ	67
V. ANAYASA VE ORMAN KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI GEREKTİĞİNİ İLERİ SÜREN GÖRÜŞ	68
VI. ORMAN KÖYLÜSÜNÜN ZİLYETLİĞİNE SON VERİLMESİNİ İLERİ SÜREN GÖRÜŞ	68
VII. 2/A-B HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASINI İLERİ SÜREN GÖRÜŞ	68

8- ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMANIN HUKUKÎ SONUÇLARI

I. GENEL OLARAK	69
II. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMANIN HUKUKÎ SONUÇLARI	73
A. Kazanılmış Hakların Korunması Açısından	73
B. Elde Edilecek Gelir Açısından	76
C. Boş Alanların Ağaçlandırılması Açısından	77
D. Hak Sahibinin Belirlenmesi Açısından	79
III. DEĞERLENDİRME VE KANAATİMİZ	79
SONUÇ	84
ÖZGEÇMİŞ	86

KISALTMALAR

AD.	: Adalet Dergisi
AHFD.	: Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi
AY.	: Anayasa
b.	: bası
bkz.	: bakınız
C.	: Cilt
E.	: Esas
HD.	: Hukuk Dairesi
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
İHAM	: İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi
İHASEP	: İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi 1 Nolu Ek Protokol
İHFM.	: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜOFD.	: İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi
JJAYD.	: Jeodezi Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi
K.	: Karar
KK.	: Kadastro Kanunu
m.	: madde
MMPÖD	: Mühendislikte, Mimarlıkta ve Planlamada Ölçü Dergisi
OHD.	: Orman Hukuku Dergisi
OK.	: Orman Kanunu
RG.	: Resmî Gazete
s.	: sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih

TBMM.	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TL.	: Türk Lirası
TMK.	: Türk Medenî Kanunu
TMMOB.	: Türk Mimar ve Mühendisleri Odaları Birliği
TST.	: Tapu Sicili Tüzüğü
vb.	: ve benzeri
YD.	: Yargıtay Dergisi
YHD.	: Yasa Hukuk Dergisi
YHGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBBK.	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Kurulu

BİBLİYOGRAFYA *

- ACUN, Ertuğrul** : Az Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye’de Ormanlık Sektörünün Kalkınmadaki Önemi, İÜOFD., C. 21, S. 1.
- AKGÜNDÜZ, Güzin** : Orman Yasasındaki Değişikliklerin Düşündürdükleri, YHD. C. 7, S. 7.
- AKİPEK, Jale G** : Türk Eşya Hukuku Zilyetlik ve Tapu Sicili, Ankara 1972.
- : Devlet Orman Arazisi Üzerinde Üst Hakkı, Prof. Dr. Osman F. Berki’ye Armağan, Ankara 1977 (Kısaltılmışı: AKİPEK, Orman Arazisi).
- AKMAN, Sermet** : 3402 sayılı Kadastro Kanununun İncelenmesi ve Eleştirisi, İstanbul 1990.
- AYAN, Mehmet** : Eşya Hukuku I Zilyetlik ve Tapu Sicili, Konya 2004.
- : Medenî Hukuk, Konya 1997 (Kısaltılmışı: AYAN, Medeni).
- AYANOĞLU, Sedat** : Ormanlar Üzerinde Zilyetlik ve Tapu Sicili İlişkileri, İÜOFD., C. 45, S. 1-2,(Kısaltılmışı: AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili).
- : Hukuksal Açıdan Muhafaza Ormanı ve Milli Park Kavramları, İÜOFD, C. 45, S. 3-4.
- : 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987 (Kısaltılmışı: AYANOĞLU, Sempozyum).
- ATBAŞOĞLU, Ferruh** : Anayasa Hukukunda Kadastro, Kadastro Kongresi, Ankara 2006, s.341-480,
(http://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/MZ44_3746c4a274181d2_ek.pdf)
- ATEŞ, Turan** : Ormanların Hukuksal Durumu ve 2/B, İstanbul 2005.
- BAŞARAN, Özdemir** : 766 Sayılı Tapulama Kanununun Uygulanmasından Doğan Anlaşmazlıklar, OHD, C. 1-2, S. 3.
- : 98. Madde Uygulaması, OHD, C. 1-2, S. 4, (Kısaltılmışı: BAŞARAN, Uygulama).

-
- Dipnotlarda geçen eserler, yazarlarının soyadlarıyla anılmıştır. Aynı yazarın birden fazla eserine veya aynı soyadı taşıyan yazarların eserlerine yapılan atıflar, kısaltılmış şekliyle parantez içinde gösterilmiştir. Ayrıca burada kendilerine birden çok atıf yapılan yazarların eserleri zikredilmiştir. Her paragraf ve konuya ilişkin özel makale, monografi ve kitaplar ilgili yerlerde gösterilmiştir.

- : Orman Faaliyetleri Yönünden Ormanlar ve Dışındaki Yerlerle İlgili Kamulaştırmalar, OHD, C. 1-2, S. 2. (Kısaltılmışı: BAŞARAN, Kamulaştırma).
- : Ormanla İlgili Davalarda Bilirkişilik, OHD, C. 2, S. 4, (Kısaltılmışı: BAŞARAN, Bilirkişilik).
- BAŞPINAR, Veysel** : Orman Sınırlarının Dışına Çıkarılan Yerlerin Hukukî Durumu, AHFD, C.48, S.1-4.
- :Mülkiyet Hakkını İhlâl Eden Müdâhaleler, Ankara 2009 (Kısaltılmışı: BAŞPINAR, Mülkiyet).
- BAYKUT, Metin** : 6831 Sayılı Yasanın Değişen 2. Madde Uygulamalarında Önemli Bazı Noktalar ve Kaygılar, OHD, C. 1-2, S. 3.
- BEKTAŞ, Galip** : Yeni Orman Kanununa Dair Düşünceler, İBD, S. 7.
- CİN, Halil** : Tanzimat'tan Sonra Türkiye'de Ormanların Hukukî Rejimi, AHFD., C. 35, S. 1-4.
- DELİBALTA, Nurettin** : 2613 Sayılı Kanun ile 766 Sayılı Kanun Arasındaki Uygulama Farklılıkları, AD. S. 3.
- ERDOĞAN, F. Büşra** : Genel Kadastro-Orman Kadastro İlişkilerinin Hukuksal Açıdan İncelenmesi, İstanbul 2005.
- EREN, Fikret/BAŞPINAR, Veysel** : Toprak Hukuku, 3. b, Ankara 2007.
- ERYILMAZ, Avni Yücel** : Orman Yasalarında Orman-Halk İlişkileri ve Orman İşçisiyle Orman Köylüsünün Durumu, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987.
- ERTAŞ, Şeref** : Yeni Türk Medenî Kanunu Hükümlerine Göre Eşya Hukuku, 7. b, Ankara 2006.
- : Türk Hukukunda Tapu Kütüğünün Tashihi İmkânları, AD. S. 4, (Kısaltılmışı: ERTAŞ, Tashih).
- ESENER, Turhan/GÜVEN, Kudret** : Eşya Hukuku, 4.b, Ankara 2008.
- GENCE, Fuat** : Orman Emvalinin Tahsisi ve Tahsisten Doğan Hukukî Sorunlar, OHD., C. 1-2, S. 4.
- GÖZLER, Kemal** : İdare Hukuku Dersleri, Bursa 2006.

- GÜNEŞ, Yusuf** : Amerika Birleşik Devletleri Çevre Hukukunun Gelişimi ve Türk Çevre Hukuku ile Karşılaştırılması, İÜHF.M., C. 52, S. 1-2. (Kısaltılmışı: GÜNEŞ, Çevre Hukuku).
- : Orman Kadastrounda 2/B Tartışması, İstanbul 2004, (<http://www.ahmetyum.av.tr/yayin.php>).
- GÜRİZ, Adnan** : Hukuk Başlangıcı, 7. b, Ankara 1999.
- İNAL, Selahaddin** : Türkiye’de Anayasa - Ormancılık İlişkileri, İstanbul 1971 (Kısaltılmışı: İNAL, Anayasa).
- : Türkiye Ormancılığının Ana Davası, Ankara 1959.
- : Türkiye’de Ormanların Tahdit ve Kadastro Problemi, İstanbul 1967(Kısaltılmışı: İNAL, Tahdit).
- KARTAL, Bilal** : Orman ve Anayasa Mahkemesi Kararı, YD., C. 15.
- KIZILAY, Erkal** : Orman Köylüsü ve Orman İşçisinin Sosyal Güvenliği, OHD, C. 1-2, S. 3.
- KOÇAK, Hüseyin** : Orman Kadastro Uygulaması, Ankara 2006.
- KÖKTÜRK, Erdal** : Orman Dışına Çıkarılan Yerlerle İlgili Öneriler, JJAYD. 2006/2, S. 95.
- KÖPRÜLÜ, Bülent** : Türk Hukukunda Orman Mülkiyeti, İHF.M. C. 14, S. 1-2.
- KURU, Baki** : Orman Sınırlamasına İtiraz Davaları, OHD, S. 1.
- MUZMUL, Osman** : 2/B Sorununun İç Yüzü ve Çözüm Yolları, www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1810
- : Özel Ormanların Teşvikine Devletleştirilen Ormanların İadesi İle Başlamak Gerekir, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1808) , (Kısaltılmışı: MUZMUL, Özel Ormanlar).
- : Özel Ormanların Devletleştirilmesi Hataydı, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1809), (Kısaltılmışı: MUZMUL, Devletleştirilme Hatası).
- : Bu Kez Hata Yapılmasın (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1805), (Kısaltılmışı: MUZMUL, Hata).

- : Orman Dışına Çıkartılan Yerlerde Öncelik Sorunu, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1807), (Kısaltılmışı: MUZMUL, Öncelik).
- : Anayasanın 169 ve 170. Maddeleri Yeniden Düzenlenmeden 2/B'lik Yerlerin Tasarrufuna İlişkin Yasa Yapılamaz, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1806), (Kısaltılmışı: MUZMUL, Anayasa).
- OĞUZMAN, Kemal/
SELİÇİ, Özer/OKTAY-
ÖZDEMİR, Saibe** : Eşya Hukuku, 11. b, İstanbul 2006.
- ÖZAY, İlhan** : Günışığında Yönetim, İstanbul 1996.
- ÖZBEK, Osman** : Tarım ve Ormancılık, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987.
- ÖZÇELİK, H. İbrahim** : 2896 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun Ağaç Kesme Fiili ile İlgili 91. Maddesi, AD. S. 1,
- ÖZDEMİR, Hilmi** : Orman Kadastro Davaları, YD., C. 17.
- TUNÇSİPER, M. Nedim** : Türk Hukuk Tarihi, İdare Hukuku ve Medeni Hukukumuz Muvacehesinde Orman Mevzuatımız ile İlgili Araştırmalar, İstanbul 1964.
- TURGUT, Mehmet** : Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında 3091 Sayılı Kanun Üzerine Bir İnceleme, AD., S. 5.
- TÜRKİYE ORMANCILAR
DERNEĞİ** : Yeşil Kitap Orman Davamız, 2. b, Ankara 2005.
- TÜRK MÜHENDİS VE
MİMARLAR ODALARI
BİRLİĞİ** : 2/B Sorunu Gerçekler-Öneriler, Ankara 2006.
- ULUKUT, Bülent** : Türk Orman Hukuku, İstanbul 1963.
- USLUOĞLU, H. Avni** : Orman Yasal Tanımında Arama, Ormana Yararlı Olmadı, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987.
- : Ormanlarda Mülkiyet ve Bu Mülkiyeti Etkileyen Nedenler, OHD, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, Mülkiyet).
- : Orman Olarak Devletleştir ve Orman Sayılmayan Mülk Olarak İade Et, OHD, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, Orman).

- : 3116 ve 6871 sayılı Yasalara Göre Orman Sınırlamaları ve Bir Yargıtay Kararı, OHD, S. 9, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, Orman Sınırlamaları).
- : Orman Kanununun 3302 sayılı Kanunla Değişen 2. Maddesinin Düşündürdükleri, YD., C. 13, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, Orman Kanunu).
- : Orman Sınırlaması mı?, YHD, C. 5, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, Sınır).
- : Kadastro Yasasında Ormana Yönelik Yükümler, YHD, C. 10, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, Kadastro).
- : Ormanlarda İrtifak Hakkı Tesisi, YHD, C. 2, S. 9, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, İrtifak Hakkı).
- : Orman Sayılan Yer mi Değil mi?, YHD, C. 5, (Kısaltılmışı: USLUOĞLU, Orman Sayılan Yer).
- ÜNAL, Mehmet** : Orman Hukuku, Ankara 2003.
- ÜNAL, Mehmet/ BAŞPINAR, Veysel** : Şekli Eşya Hukuku, 3. b, Ankara 2007.
- YOMRALIOĞLU, Şener** : Cumhuriyet Döneminin İlk Orman Yasasında ve Sonrasında Orman İşletmeciliğimiz, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987.

YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ

- www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b.doc, 10.03.2008
- www.orman.istanbul.edu.tr/tr/node/4204, 15.03.2008
- www.efri.gov.tr/eskimakaleler/m3.html, 12.03.2008
- www.ogm-boluobm.gov.tr/omo/2bcozumonerileri.htm, 13.03.2008
- www.haberx.com/anayasa/anayasa.html, 14.03.2008
- www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/146_ek.pdf, 20.03.2008
- www.cevre.metu.edu.tr:80/Yazilar/ormanlarimizasahipcikalim.doc, 25.03.2008
- www.orman.istanbul.edu.tr/tr/node/4204, 15.03.2008
- auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-1999-48-01-04/AUHF-1999-48-01-04-Atlas.pdf, 05.03.2008
- www.harita.selcuk.edu.tr/arsiv/semp_pdf/147_156.pdf, 30.03.2008
- www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/IPTALITIRAZ/K1993/K1993-14.htm, 21.03.2008
- www.sgb.cevreorman.gov.tr/depo/sura_kitap.doc, 22.03.2008
- www.tasinmazzmulkuyeti.org.tr/tr/?Sayfa=Detay&Id=418, 23.03.2008
- www.orman.istanbul.edu.tr/sites/default/files/Fakulte_Gorus.pdf, 03.01.2010
- www.inhak-bb.adalet.gov.tr/, 03.01.2010
- www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1810, 03.01.2010
- www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1809, 03.01.2010
- www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1808, 03.01.2010
- www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1807, 03.01.2010
- www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1806, 03.01.2010
- www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1805, 03.01.2010
- Dominant Mevzuat ve İçtihat Programı

ÖZET

Orman köylüsünün sorunlarını çözmeye yönelik olmayan düzenlemelerin ve orman kadastrasının halen tamamlanamamış olması ormanı her geçen gün millî bir sorun haline getirmektedir. Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin hukukî durumu konusunun incelenmesi ve orman-orman köylüsü ilişkisinin taraflara zarar vermeyecek boyuta nasıl ulaştırılabileceği yönündeki görüş ve önerilerin aktarılması çalışmamızın amacını oluşturur. Konumuzu açıklamak için orman tanımını yapmak gerekse de hukuken orman tanımının yapılması zor olup her ağaç ihtiva eden yere orman denemeyeceği gibi, ağaç olmayan yere de birçok halde orman demek zorunlu olmaktadır. Bu tanım aynı zamanda 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 1.maddesinde yapılmıştır. Hukukumuzda orman sayılmayan yerler ise OK.m.1/II'de tahdidî olarak sayılmıştır. Gerçekten orman olmadığı halde bu nitelik tanınmış yerlerin orman sınırı dışına çıkarılması aynı kanunun 2.maddesinde hüküm altına alınmıştır. Konumuzun ve günümüzdeki 2/B probleminin temelini bu madde oluşturur.

Orman sorununun çözüme kavuşturulabilmesi için ormanların zilyetliğinin ve tescilinin olup olmayacağı, olacaksa nasıl olacağı konusunun açıklanması gerekir. Kural olarak kamu mallarının tescile tâbi olmadığı kabul edilmişse de; ormanlar ve madenler bu kuralın istisnasıdır.

Ülke nüfusunun artması ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ihtiyaç sonucu, orman sınırı dışına çıkarılacak yerlerin, orman niteliğini kaybettikleri ve korunmalarında yarar olmadığı gerekçesiyle orman sınırı dışına çıkarma işlemi ilk kez 1744 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. Günümüze kadar birçok değişikliğe uğramıştır. Gerekli analizler yapılmadan orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin mülkiyet konusu yapılması çelişkilere sebep olmuştur. Bundan dolayı nerelerin 2/B arazisi olduğu, arazilerin kime ait olduğu tespit edilerek ve çözüm biran önce uygulanarak neticeye varılmalıdır. Sonuç olarak; ormanların tahrip edilmesine ve orman varlığının sona erdirilmesine yönelik eylemleri ve müdahaleleri meşru gören tüm kurallar ortadan kaldırılmadıkça ve AY. değişikliğine gidilmedikçe çözüme ilişkin önerilerin hayata geçirilmesi veya çözüme ulaşılması da imkânsızdır.

THE INVESTIGATION OF THE LEGAL STATUS SUBJECT OF PLACES EXCLUDED FROM THE FOREST BOUNDARY (2/B)

Because of the fact that the arrangements not intended to solve the problems of forest villagers and forest cadastre still not being completed, brings forest an issue of a national problem every day. The investigation of the legal status subject of places excluded from the forest boundary and transferring of suggestions and comments which are related to relationships of forestry-forest villager and how to reach to partners in a dimension of not giving harm to each ,creates the goal of our work

To explain the case;it seems necessary to maket he definition of forest however it in Law it is hard to define what forest is.As we can not say ‘ forest’to a location containing trees ;in fact it usually required to name ‘forest’ to a place where there are no trees in many occasions.This definition is also made in the first article of 6831 numbered Ministry of Forestry.On the other hand; in the Law;the places not considered to be forests are considered as the lowest number in article of Ministry of Forestry 1/II.The exclusion of places from forest boundary where these qualities are given though they are not in fact forests ,is taken under provision at the 2nd article of the same law.This article forms the basement of our subject and nowadays problem of 2b.

To resolve the question of Forestry, it is necessary to explain the subject whether the possession and official registration of forestry will be or not and how it should be.However;as a rule it has been accepted that public goods are not subject to official registration ,forests and mines are the exceptions of this rule.

The increase of population and depending on the result of this emerging need,the locations to be excluded from the forest boundary ,the process of exclusion from forest boundary on the grounds that they have lost the quality and no need to be protected was regulated by 1744 numbered Law for the first time.It has undergone many changes up to now.It has given rise to contradictions to make location of property issues of excluded from forest boundary without necessary analysis.Because of that it is urgent to reach a conclusion by applying the solution at once and inspecting to whom these fields belong to and which locations are 2b.

As a result ,it is also impossible to reach a solution or to make use of the suggestions into the life unless the legitimate is changed ,all the rules that allows elimination and destruction of the interventions and actions towards the existence of forest are terminated.

GİRİŞ

1- KONUNUN TAKDİMİ, ÖNEMİ VE SINIRLANDIRILMASI

I- KONUNUN TAKDİMİ

Yeryüzünün bir bölümünü ormanlar oluşturur. Orman, insan için değerli ve gerekli olan önemli doğal kaynaklardandır. Bu sebeple ormanın, özenle ve dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Kullanımın dengeli ve düzenli bir biçimde olması gerekir. Aksi takdirde doğal denge bozulur.

İnsanoğlunun ilk sığınak ve ilk yiyecek kaynağı olan ormanla ilgisi ve ormana karşı tutumu tarihin değişik çağlarında farklılık arz etmiştir. İnsanların temel ihtiyaçlarının birçoğu aslî ve talî ürünler şeklinde ormanlardan elde edilmektedir. Nitekim orman; konut, işyeri, gemi ve demiryolu inşaatında, haberleşme ve elektrik enerjisi hatlarının yapımında, kâğıt üretiminde, ısınmada, sınaî ve kimyasal işletmelerde, mobilya imalatında, maden ocaklarında¹ kullanılmakla yetinilmeyip, değişik ürünleriyle çağdaş dünyanın kullanıp tükettiği maddeler arasında süttten sonra ikinciliği alır². Orman ürünleri genellikle endüstri ürünleri içine girdiğinden, ihracatın arttırılması yoluyla endüstrileşmeye de katkı sağlamaktadır³. Tüm bu katkılarında ötürü pek çok ülke, ormanları diğer taşınmazlardan farklı bazı hukukî rejimlere tâbi tutmuşlar, bununla da kalmayıp onları kamu malı olarak kabul etmişlerdir. Çeşitli milletlerin hukuk ve iktisat tarihleri, ormanların kamu malı olarak kabul edilip, bunlara el konuluşunun 12. ve 13. yüzyıla rastladığını kaydederler⁴. Türk Hukukunda ormanların tâbi olduğu rejim, nevi şahsına münhasırdır.

Ülkemizde yaklaşık 7,5 milyon civarında orman köylüsü; orman içinde ve bitişiğinde bulunan ve sayısı 20293'ü bulan orman köylerinde yaşamaktadır. Millî gelirden en az payı alan (yaklaşık yıllık 250-300 dolar civarında) gruptaki sözkonusu insanlar, geçimlerini tarım, hayvancılık ve orman işçiliğinden temin etmektedirler⁵. Ormanları korumak Devletin anayasal bir görevi olduğu kadar, orman köylüsünü kollayıp, köylülerin sosyal yaşantılarını

¹ **KÖPRÜLÜ, Bülent**, Türk Hukukunda Orman Mülkiyeti, İHFM. C. 14, S. 1-2, s. 707.

² **CİN, Halil**, Tanzimat'tan Sonra Türkiye'de Ormanların Hukukî Rejimi, AHFD., C. 35, S. 1-4, s. 312; **TUNÇSİPER, M. Nedim**, Türk Hukuk Tarihi, İdare Hukuku ve Medenî Hukukumuz Muvacehesinde Orman Mevzuatımız ile İlgili Araştırmalar, İstanbul 1964, s. 9.

³ **ACUN, Ertuğrul**, Az Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye'de Ormanlık Sektörünün Kalkınmadaki Önemi, İÜOFD., C. 21, S. 1, s. 185.

⁴ **CİN**, s. 312.

⁵ Bu bilgi için bkz. www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b.doc.

ve sosyal güvenliklerini güvence altında tutmak da, Devletin en temel görevlerindedir⁶. Bu, sadece görev olarak değil, aynı zamanda yetki bakımından da Devlet tarafından gerçekleştirilmelidir⁷. Orman köylüsünün yoksul olması ve başkaca geçim kaynağının olmaması sebebiyle, köylüler, köylerinin bitişiğinde bulunan ormanlardan yararlanmak suretiyle (ormandan açarak tarla, bağ, bahçe, mera yaparak) geçimini sağlamaktadırlar.

Türkiye ormancılığının ana davasını oluşturan üç unsur, politikadaki istikrarsızlık, gayelere riayetsizlik, ihtiyaçlardaki orantısızlıktır. Orman sorununu oluşturan üç unsurun düzeltilmesi ve ormanlar üzerindeki tam korumanın sağlanabilmesi için, orman mefhumu ve orman rejimine giren sahaların belirlenmesi, mülkiyet rejiminin orman tahdit ve sınırlarını belirtme işlemlerinin yapılması, orman içinde ve civarında oturan vatandaşlarla orman ilişkilerinin düzenlenmesi gerekmektedir⁸. Ancak insana önem vermeyen düzenlemelerle, ekonomik ve sosyal sorunlarla karşı karşıya bulunan orman köylüsünün bu sorunlarını çözmeye yönelik olmayan orman politikalarının başarıya ulaşması mümkün değildir⁹.

Yukarıda da arz ettiğimiz sebeplerle, büyük önemi haiz ormanların korunması için Kanunkoyucu tarihi süreçte orman ile orman köylüsü arasındaki dengeyi kurmaya çalışarak yeni yeni düzenlemeler getirmiştir. Ancak getirilen düzenlemeler yetersiz kalmış ve hâlâ da kalmaktadır. Düzenlemelerin yetersiz kalmasının başlıca sebepleri arasında orman kadastrounun tamamlanamamış olması yer almaktadır. Bu sebeple orman, her geçen gün millî bir sorun haline gelmektedir.

Ülkemizde orman kadastrounun yapılmasını ve orman sınırlarının belirlenmesini amaçlayan ilk düzenleme, 1937’de yürürlüğe giren 3116 sayılı Orman Kanunu’dur. Bu Kanun ile ilk olarak orman sınırlandırma işlerine başlanmıştır. 1945’te yürürlüğe giren 4785 sayılı Kanun ile ise özel ormanların devletleştirilmesine kadar yapılan orman tahdit ve kadastrolarında özel mülkiyete konu olan orman alanları orman sınırları dışında bırakılmıştır. 1945’te yürürlüğe giren 4785 sayılı Kanun’un 2. maddesindeki istisnalar dışında özel ormanlar, Kanun kapsamında ise devletleştirilmiştir. Kanun ile orman kavramı genişletilmiştir. Gerek 3116 sayılı Kanun’da gerekse 1956’da kabul edilen 6831 sayılı Orman Kanunu’nda orman kadastrounun 10 yıl içinde bitirileceği yazılıdır. Ancak içinde bulunduğumuz 2009 yılına gelinmiş olmasına rağmen, halen orman kadastroları tamamlanamamıştır. Tamamlanan orman kadastrolarında da özel mülk tarım toprakları

⁶ **KIZILAY, Erkal**, Orman Köylüsü ve Orman İşçisinin Sosyal Güvenliği, OHD., C. 1-2, S. 3, s. 60.

⁷ **GENCE, Fuat**, Orman Emvalinin Tahsisi ve Tahsisten Doğan Hukukî Sorunlar, OHD., C. 1-2, S. 4, s. 59.

⁸ **İNAL, Selahaddin**, Türkiye Ormancılığının Ana Davası, Ankara 1959, s. 15-16-17.

⁹ **ÖZBEK, Osman**, Tarım ve Ormancılık, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987, s. 75.

konusu ve arazi kadastro işlemlerinin çoğunlukla dikkate alınmadığı ve işin hukukî boyutuna yeterince dikkat edilmediği için orman-orman köylüsü ilişkilerinde barış sağlanamamıştır. Bu durumun ekonomik, toplumsal, siyasal ve gayrimeşru çıkara dayalı birçok sebebi vardır.

Tezimizin amacı; millî bir sorun haline gelen ormanlarla ilgili olarak, sadece “Orman Sınırı Dışına Çıkarılan Yerlerin Hukukî Durumu” konusunun incelenmesi, orman-orman köylüsü ilişkisinin taraflara zarar vermeyecek boyuta nasıl ulaştırılabileceği yönündeki görüşlerin aktarılmasıdır.

II- KONUNUN ÖNEMİ

Türkiye’de arazi kullanımı ve bunların hangi sektörlerde kullanılacağı tartışmalı bir konudur. Sözkonusu dağılıma dikkat edildiğinde ve Türkiye şartlarında değerlendirildiğinde, önemli bir bölümünün hatta tamamına yakınının orman arazileri üzerinden gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu, kanundışı yollardan olabildiği gibi kanunî yollardan ve kamu yararı, tarımsal amaçlar, sektör teşvikleri, katma değer yaratılması, stratejik değerlere sahip olması vb. gibi çeşitli sebeplere dayandırılarak tahsisler ya da devirler yoluyla da yapılmaktadır. Devir ve tahsislerin yapılması ve bunlardan dolayı tartışmaların çıkmasının temelinde ise Anayasa’mızın 169. maddesi ve buna paralel olarak düzenlenmiş olan 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2. maddesinde yer alan; “Bilim ve fen bakımından orman niteliğinin yitirilmesi ve arazilerin orman olarak muhafazasında yarar görülmemesi” gerekçesi bulunmaktadır.

Orman Kanunu’nun 2/B maddesine göre; bir yerin orman niteliğini tam olarak kaybedip kaybetmediği, orman kadastro komisyonlarınca değerlendirilmekte ve 31.12.1981 tarihinden önce orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan yerler, 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2/B maddesi hükmü gereğince Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılmaktadır. Özellikle 2/B çeşitli tarihleri esas alarak değişime ve arazi kaymasına izin vermekte ve tartışmalar da ağırlıklı burada yoğunlaşmaktadır.

Ülkemizde, 20,7 milyon hektar orman arazisi mevcut olup, sözkonusu oran ülkemizin yüzölçümünün yaklaşık % 26’sını teşkil etmektedir. Bu ormanların, yaklaşık % 45’i verimli koru ormanı, % 55’i ise bozuk baltalık orman niteliğindedir. Oysa bozuk baltalık ormanlar tam bir orman özelliği göstermemektedir. Ancak bu alanların tarım alanlarına dönüştürülmesi de ekonomik olarak kârlı olan yerlerdendir¹⁰. Orman Bakanlığı’nca 31.12.2002 tarihine kadar toplam 473419 hektar orman alanı 2/B maddesi uygulamaları yoluyla orman sınırları dışına çıkarılmıştır¹¹.

¹⁰ GÜNEŞ, Yusuf, Orman Kadastrosunda 2/B Tartışması, İstanbul 2004, s. 3 (<http://www.ahmetyum.av.tr/yayin.php>).

¹¹ Bu bilgi için bkz. www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b.doc.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlere kırsal alandan göç eden kişiler yerleşmiş; Hazine arazilerinin ve orman sahalarının bir bölümünü yerleşim yeri ve tarım alanı haline dönüştürmüşlerdir. Halen bu yerlerde ikamet eden nüfusun yaklaşık bir milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Sözkonusu yerler üzerinde köyler, beldeler ve ilçeler oluşmuştur. 2/B ile Hazine adına orman sınırları dışına çıkartılan yerlerin bir kısmının orman köyü ile ilgisi olmayan kişilerin elinde bulunduğu bilinmektedir. Çoğunluğu, İstanbul, İzmir, Antalya ve Muğla gibi arazi rayiç değerinin yüksek olduğu illerde bulunmaktadır. Bugün için yaklaşık değerinin 20-25 milyar dolar civarında olduğu iddia edilmektedir. Bu alanların değeri ve niteliği gereği mevcut halleriyle kaderlerine terk edilmemesi ve bunların sahip oldukları nitelikler çerçevesinde değerlendirilmesi, ülke ekonomisine ve orman köylüsüne olumlu yönde katkı sağlar¹².

Mevzuatımızda orman niteliğini tamamen kaybeden ve orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin Hazine adına tescil edileceği kabul edilmiştir. Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan ancak, orman sınırları dışına çıkarıldığına dair tapuda herhangi bir kayıt bulunmadığından çeşitli yollarla gerçek ve tüzel kişiler adına tescil edilen taşınmazlar hakkında, Hazine tarafından ilgililer aleyhine birçok dava açılmıştır. Mahkemelerce bu taşınmazların tapu kayıtlarının iptali ile Hazine adına tesciline karar verilmekte¹³ ise de; kararlar icraen infaz edilerek, taşınmazların üzerindeki binaların yıkımı çoğu zaman mümkün olmamakta, Hazine tarafından gereksiz yere emek ve masraf yapılmasına sebebiyet verilmektedir.

Kesinleşmiş mahkeme kararları olmasına rağmen, yıkımı mümkün olmayan bu yerlerle ilgili, iyiniyetli üçüncü kişilerin mağduriyetlerinin önlenmesi gerekmektedir. Meseleye başka bir açıdan bakılacak olursa, orman vasfını yitirmiş ve orman sınırı dışına çıkarılmış araziler birkaç kez el değiştirmiş olacağı ihtimaline binaen, burada da iyiniyetli üçüncü kişilerin mağduriyetlerinin doğabileceği düşünülmelidir. Hazineye gereksiz yere külfet yüklenmesinin önlenmesi açısından da, yeni bir düzenleme zaruri hale gelmiştir.

Türkiye’de orman sorunu birçok kanuna konu olmasına ve konuyla ilgili yeni bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmasına rağmen, günümüzde yürürlükte olan beş ayrı düzenleme

¹² Bu bilgi için bkz. www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b.doc.

¹³ Bkz. 20. HD. T. 06.06.2005, E. 2005/3109, K. 2005/7328 “*Dava kadastro tespitine itiraz niteliğindedir. Mahkemece rapor gözardı edilerek 468 parselin Hüseyin oğlu Mehmet Kula adına tesciline karar verilmiştir. Oysa öncesi orman olan ve orman sayılan bir yerde salt zilyetliğe değer verilemeyeceği gibi dayanılan tapu kaydı ve vergi kaydı dahi hukukî değerini yitirir. Bu olgular karşısında, gerçek kişilerin bu parselere yönelik dava ve temyiz itirazlarının reddiyle 468 parselin orman niteliğiyle Hazine adına tesciline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.*” (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

mevcuttur. Bunlar; Anayasa, Türk Medeni Kanun'u, 6831 sayılı Orman Kanunu, 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu'dur.

İhtiyaçlara ve günümüz şartlarına uygun olarak düzenlenecek bir Kanun ya da yapılacak bir Anayasa değişikliği, orman sorununun büyük bir kısmını ortadan kaldırır ve sorunu Türkiye açısından bir avantaja dönüştürür.

İhtiyaca uygun bir Kanun'la orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin nitelikleri doğrultusunda değerlendirilmesi sonucunda, mülkiyet sorunlarının çözülmesi, derdest davaların büyük oranda azalması, orman vasfını yitirmiş alanlarda bulunan zilyetlerin mülkiyet haklarını kazanması mümkün olur. Ayrıca, ekonomide bu sebeple canlanma, vergiler açısından da ülkemizin kalkınması söz konusu olur.

III- KONUNUN SINIRLANDIRILMASI

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 1. maddesinde orman; *"Tabî olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır"* şeklinde tanımlanmıştır. Tariften anlaşılacağı üzere, Kanunkoyucu bir yerin orman sayılmasında, ormanın tabî olarak yetişmesi ile özel emek sarfederek¹⁴, yani ekim ve dikim yapmak suretiyle¹⁵ yetiştirilmesi arasında bir fark gözetmektedir. Ağaç ve ağaççıkların toplu halde bulunuşları ormanı meydana getirmektedir¹⁶.

Kanun'da tarif yapılmasına rağmen, ormanın tanımı konusunda tam bir fikir birliği mevcut değildir. Bir görüşe göre orman; kendi kendine veya emek sarfı ile yetişmiş olup da Kanun'da sayılan istisnalara girmeyen, belli sıklık ve yoğunluktaki ağaç ve ağaççık toplulukları ile onların işgal ettikleri yerlerdir¹⁷. Diğer bir görüşe göre orman; işgal ettikleri genişçe alan ile birlikte belirli boydaki ve sıklıktaki ağaç topluluklarıdır¹⁸. Hukukî açıdan ormanın tanımını yapmanın zor olduğu ve her ağaç ihtiva eden yere orman denemeyeceği gibi, ağaç olmayan bir yere de birçok halde orman demek zorunlu olmaktadır¹⁹.

Orman sınırları içerisinde olmakla birlikte, çayır veya otlarla örtülü olmayan, orman deposu, lojman, orman yolları gibi amaçlarla kullanılan yerler de orman sayılır. Almanya'nın Baden-Württemberg Eyaleti Orman Kanun'u (Waldgesetz für Baden-Württemberg (=Landeswaldgesetz), Federal Orman Kanunu'ndaki orman tanımından çok daha geniş bir

¹⁴ TUNÇSİPER, s. 88.

¹⁵ ÖZDEMİR, Hilmi, Orman Kadastro Davaları, YD., C. 17, s. 339.

¹⁶ TUNÇSİPER, s. 88.

¹⁷ ÜNAL, Mehmet, Orman Hukuku, Ankara 2003, s. 17.

¹⁸ ULUKUT, Bülent, Türk Orman Hukuku, İstanbul 1963, s. 17.

¹⁹ ÜNAL, s. 14; GÜNEŞ, s. 1.

tanıma yer vermiştir. Buna göre, ormanla bağlantılı olan alanlar 5 bent halinde sayılmıştır. Örneğin, fundalık, ufak göl, sazlıklar gibi yerler orman tanımına dâhil edilmiştir²⁰.

Ormancılık mevzuatında özellikle ormanın tanımı, ormanın kadastrosu, izin irtifak işleri ve özel ormancılık hükümleri ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır. Üzerinde en çok fikir ayrılığı bulunan ve tartışmalı olan konular da bunlardır. Kanımızca bu konuların çözülmesi için öncelikle orman tanımının tam olarak ortaya konulması gerekmektedir. Çünkü üzerinde ağaç bulunan her yer hukukî açıdan orman sayılamayacağı gibi, aksine hiçbir ağaç bulunmayan bazı yerler de, duruma göre, orman sayılabilmektedir²¹.

Ormanı tanımlayan ve orman sayılan yerleri belirleyen 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 1. maddesi üzerinde sıkça değişiklik yapılmıştır. Bu madde üzerinde yapılan değişiklikler, orman rejimi ve ormancılık uygulamalarını etkilemektedir. Üstelik 1. maddede yer alan ve orman tanımı yaparken kullanılan ölçütler, uluslararası bilimsel ölçütlerle uyumlu değildir. Bilimsel ölçüt olarak; orman bütünlüğünü bozmama, su ve toprak rejimine zarar vermeme, çevresindeki orman ekosistemlerinin tüm öğeleriyle kendini yenileyebilme gücüne zarar vermeme, ormancılık çalışmalarının etkenlik, verimlilik ve kârlılık düzeylerini düşürmeme gösterilebilir. Ülkemizde, 3 hektardan küçük bir alana sahip olduğu için orman kabul edilmeyen bir yer, dünyanın pek çok ülkesinde orman kabul edilmektedir. Ayrıca, orman ağacı türlerinin "meclis kararıyla" orman ağacı sayılmaktan çıkarılması da bilim dışı bir durumdur. Ülkemizdeki orman tanımının dayandığı ölçütler yeniden ele alınmalı, 3 hektar gibi yapay büyüklükler azaltılmalı, Kanun ile orman ağaçlarının nitelikleri değiştirilmemelidir²².

Türk hukukunda orman sayılan yerlerle ilgili tam bir tanım olmamasına rağmen, orman sayılmayan yerler tahdidî olarak 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 1. maddesinin 2. fıkrasında şu şekilde sayılmıştır;

- “A) *Sazlıklar;*
- B) *Step nebatlarıyla örtülü yerler;*
- C) *Her çeşit dikenlikler;*
- Ç) *Parklar;*

²⁰ BAŞPINAR, Veysel, Orman Sınırlarının Dışına Çıkarılan Yerlerin Hukukî Durumu, AHFD, C.48, S.1-4, s. 193-194.

²¹ GÜNEŞ, s. 1; ÜNAL, s. 14.

²² Bu bilgi için bkz. www.orman.istanbul.edu.tr/tr/node/4204.

D) Şehir mezarlıklarıyla kasaba ve köylerin hudutları içerisinde bulunan eski (kadim) mezarlıklardaki ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler;

E) Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmeyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler;

F) Orman sınırları içinde veya bitişiğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü tasarruf belgeleriyle özel mülkiyette bulunan ve tarım arazisi olarak kullanılan, dağınık veya yer yer küme ve sıra halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler;

G) Orman sınırları dışında olup, yüzölçümü üç hektarı aşmayan sahipli arazideki her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler;

H) Sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri dâhil olmak üzere her nevi meyveli ağaç ve ağaççıklar;

I) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle, özel Kanun'u gereğince Devlet Ormanlarından tefrik edilmiş ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabani zeytinlikler ile 09.07.1956 tarih ve 6777 sayılı Kanun'da tasrih edilen yabani veya aşılansız fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar;

İ) Funda veya makilerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler.”

Türk hukukunda ormanlar, özel ormanlar, vakıf ormanları, köy ve kasabaya ait ormanlar, Devlete ait ormanlar ve İstanbul Boğaziçi ormanları olarak ayrı başlıklar altında değerlendirilebilir²³. 6831 sayılı Orman Kanun'a göre ormanlar; mülkiyet ve idare bakımından, Devlet ormanları, tüzel kişiliği olan kamu kuruluşlarına ait ormanlar, hususî ormanlar, vasıf ve karakter bakımından ise; muhafaza ormanları, millî parklar ve istihsal ormanları olarak tasnif edilebilir.

Orman sayılan ve sayılmayan yerlerle ilgili olarak tanımlamalar yapıldıktan sonra asıl olarak orman sınırında bulunup da daha sonra mevzuata ve halin icabına göre orman sınırı dışına çıkarılmış olan, orman vasfını yitirmiş arazilerle ilgili durumu değerlendirmek gerekir.

Orman iki unsurdan oluşmaktadır. OK.m.1'e göre, bu unsurlardan birincisi, orman toprağıdır. İkincisi ise orman toprağı üzerinde yetişen ağaç ve ağaççıklardır. Fakat bazı yerlerde toprak üzerindeki her türlü orman bitkisi temizlenmiş ve yok olmuştur. Burada sadece toprak kalmıştır. Kalan toprak yine de orman sayılmakta ve orman sınırı içinde

²³ ATEŞ, Turan; Ormanların Hukuksal Durumu ve 2/B, İstanbul 2005, s. 17.

kalmaktadır. Yani özel mülkiyete de konu olamamaktadır. Bu açıklamalarımızdan sonra, önce orman sınırları dışına çıkartılmayı düzenleyen Kanun hükümlerini incelemek gerekir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2. maddesinde orman sayılan yerlerden:

“A) Öncelikle orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen yerleştirilmesi maksadıyla, orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler ile halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makilerle örtülü yerlerden tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler,

B) 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden; tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antepfıstığı, çam fıstığı) gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları, orman sınırları dışına çıkartılır.

Orman sınırları dışına çıkartılan bu yerler Devlete ait ise Hazine adına, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ise bu müesseseler adına, hususi orman ise sahipleri adına orman sınırları dışına çıkartılır. Uygulama kesinleştikten sonra tapuda kesin tashih ve tescil işlemi yapılır. Bu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir suretle daraltma yapılamaz”. hükmü getirilmiştir.

Maddenin amacı, gerçekten orman olmadığı halde bu nitelik tanınmış olan yerlerin orman sınırları dışına çıkartılmasını sağlamaktır. Uzun zamandan beri yürütülmekte olan orman tahdit (kadaströ) çalışmaları sırasında gerçekten ormanla hiçbir ilgisi olmadığı veya kalmadığı halde, bazen tapulu bir yer, tarla, çiftlik hatta sazlık Devlet ormanı olarak tespit ve tahdit edilmiştir²⁴. Özellikle 4785 sayılı Kanun döneminde yapılan tahdit çalışmalarında çok ilkel yöntemler kullanılmıştır. Tahdit komisyonları arazinin orman olup olmadığını yüksekten bakmak ve yeşil yerleri istisnasız orman olarak işaretlemek suretiyle belirlemişlerdir. Söz konusu tahdit ile yüksekten yeşil olarak görünen özel ormanlar, tarlalar, bahçeler, bağlar orman sınırları içine alınmıştır²⁵.

Orman sınırlaması ile ilgili Kanun'un 7. maddesinin ilk fıkrasının son cümlesinde, bu Kanun'un 2. maddesinde yer alan orman sınırları dışına çıkarma iş ve işlemlerinin, Orman Kadastro Komisyonları tarafından yapılacağına işaret edilmektedir.

²⁴ ÜNAL, s. 78.

²⁵ MUZMUL, Osman, 2/B Sorununun İç Yüzü ve Çözüm Yolları, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1810), s. 1.

Orman Kanunu'nun 2. maddesinin bir diğerk amacı da, evvelce devletleştirme yoluyla Devlet ormanı haline getirilen özel mülk konusu yerlerin, 31.12.1981 tarihinden önce bu niteliğini kaybedip bilim ve fen bakımından orman özelliği kalmamışsa, bunların da eski sahiplerine iadesini sađlamaktır²⁶.

Yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunu 1956 yılında yürürlüğe girmiştir. Bugün 2/B olarak kamuoyuna mal olan orman dışına çıkarma işlemleri bu Kanun ile başlamış, 1960 sonrası orman dışına çıkarılan yerler tekrar orman rejimi içerisine alınmıştır.

1961 yılında ormanlar Anayasal güvence altına alınmış, ancak 1963 yılından itibaren bu konudaki Kanun ve Anayasa değişiklikleri hep gündemde olmuştur. 6831 sayılı Orman Kanunu bugüne kadar 20 kez değiştirilmiş, sözkonusu değişiklikler hep ormanların aleyhine yapılmıştır. Gerçekten de bir araştırmaya göre, orman azalmalarının % 56'sı kanunî düzenlemelerden kaynaklanmıştır. Bu kanunî düzenlemeler sonucunda orman sorunları daha da artmıştır. 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş kabul edilerek orman dışına çıkarılan orman alanları, (kısaca 2/B alanları) 473000 hektarın üzerindedir. Son 4 yıldır 2/B tartışmalarının sürekli gündemde tutulması orman yıkımlarını hızlandırmıřtır²⁷.

Türkiye' de ormanların en büyük sorun olmasının sebebi, orman mevzuatının sık sık değiştirilmesi, orman kadastrusunun bitirilememiş olması ve özellikle Orman Kanunu'nun 2/B maddesidir. Orman mevzuatının son derece geniş ve sorunlu bir konu olması sebebiyle çalışmamızda üzerinde duracağımız yerler, niteliğini kaybettiği veya niteliği kaybettirildiği için orman sınırları dışına çıkarılan yerlerdir. Konuyu dağıtmamak amacıyla, çalışmamızda arazi kadastrosu, ormanın tarihçesi ve orman türleri üzerinde durulmamış, inceleme dışı tutulmuştur.

IV. KONU İLE İLGİLİ MEVZUATTAKİ DÜZENLEMELER

A. Anayasadaki Düzenlemeler

Orman sınırları dışına çıkarma ile ilgili ilk çalışmalar, 1961 Anayasası'nın 131. maddesi ile gündeme gelmiştir. 1961 Anayasası'nda ormancılıkta üç temel prensip benimsenmiş ve kabul edilmiştir. Bu prensipler; ormanlarda devamlılık, ormanlarda Devlet mülkiyeti ve Devlet işletmeciliği prensipleridir²⁸. Ancak Anayasa'nın hükmü konuyla ilgili ihtilafların giderilmesinde yeterli olmamıştır. Zira orman köylülerinin büyük bir kısmı bu hüküm neticesinde davalı duruma düşürölmüştür. Sorunun çözümü için 1970 yılında 1255

²⁶ ÜNAL, s. 79.

²⁷ TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ, Yeşil Kitap Orman Davamız, 2. b, Ankara 2005, s. 9-10.

²⁸ TUNÇSİPER, s. 104.

sayılı Kanun’la söz konusu hüküm değiştirilmiştir. Daha sonra 1973 yılında 1744 sayılı Kanun çıkarılmış, Orman Kanunu’nun 2. maddesinde yapılan değişikle Türk Hukuku’nda ilk kez, “orman sınırları dışına çıkarma” deyimini kullanılmıştır²⁹. 1744 sayılı Kanun’dan sonra, 2896 sayılı ve 3302 sayılı Kanun kabul edilmiştir³⁰.

1961 Anayasası’nda toprak mülkiyeti 37. madde ile ele alınmış ve aynı zamanda toprak dağıtımının ormanların azalmasına sebep olamayacağı hükmüne de yer verilmiştir. 38. madde ile var olan ormanların ya da ağaçlandırma yapılacak alanların Devletleştirilmesi, 131. maddede ise, Devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilemeyeceği, zamanaşımı ile mülk edinilemeyeceği açık ve kesin hükümlerle ortaya konulmuştur³¹.

1982 Anayasası’nın 169/4, 170/1 maddelerinde belirtildiği üzere, orman olarak kalmasında yarar görülmeyen, tarım alanına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerler, orman sınırı dışına çıkarılır³².

Yukarıda da bahsedildiği üzere; Kanunkoyucu 1982 Anayasası’nın, 169. ve 170. maddeleriyle; Orman sınırı dışına çıkarma müessesesini daha da netleştirmiştir. Böylece Kanunkoyucu, 31.12.1981 öncesi orman özelliğini kaybeden yerleri, kapsam dışına almıştır. Yani 1961 Anayasası’nın yürürlük tarihinden, 31.12.1981 yıllarına kadar, 20 yıllık bir süre içindeki orman tahriplerini de kanunî güvence altına almıştır³³.

Orman sınırı dışına çıkarılacak yerlerle ilgili, Anayasa’da herhangi bir süre öngörülmemiştir. Dolayısıyla tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler, herhangi bir süre sınırı olmaksızın orman sınırı dışına çıkarılabilir³⁴.

Orman niteliğini kaybetmiş yerlerin orman sınırları dışına çıkarılmasının en önemli sebeplerinden birisi de, ülke ekonomisine katkıda bulunmaktır. Böylelikle bu yerler içerisinde kalmış olan tarım alanları ve yerleşim merkezi haline gelmiş bölgeler kullanıma açılmakta ve orman köylüsünün kalkınması sağlanmaktadır³⁵. Orman köylüsünün korunması Anayasa’nın 170. maddesi ile güvence altına alınmıştır. Bu maddenin gerekçesinde ise şu ifadeler yer almaktadır: “Nüfusumuzun dörtte birine yakın kısmı orman içi ve civarında yaşamını sürdürmektedir. Orman içi ve civarı köy yerleşimleri genellikle sağlıklı ve usulsüzdür. Nüfusun devamlı artması, arazi yapısının bozuk ve verimsiz olması sebebiyle yeni toprak

²⁹ BAŞPINAR, s. 195.

³⁰ BAŞPINAR, s. 196.

³¹ Bu bilgi için bkz. www.efri.gov.tr/eskimakaleler/m3.html.

³² BAŞPINAR, s. 196-197.

³³ ATEŞ, s. 20.

³⁴ BAŞPINAR, s. 197.

³⁵ BAŞPINAR, s. 197.

edinme zorunluluğu doğmakta ve bu husus da, yerleşim ve gelişimin daima orman aleyhine olmasına ve ormanların tahribine yol açmaktaydı. Bu yerlere orman içine usulsüz yerleşmiş, ekonomik yönden kendi kendine kalkınması mümkün olmayan orman köylüsünün yerleştirilerek hem ormanların tahribi önlenmiş, hem de bu halkın milli ekonomiye katkıda bulunacak tarzda üretici hale getirilip kalkınması sağlanmış olacaktır...” Bununla birlikte Kanunkoyucu 2924 sayılı “Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanunu” kabul etmiştir. Bu Kanun’un tatbikine yardımcı olmak üzere “Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik” yürürlüğe konulmuştur³⁶.

B. Türk Medenî Kanunu’ndaki Düzenlemeler

Türk Medenî Kanunu’nun 715. maddesinde ormanların Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu belirtilmiş, ormanların kamu malı olduğu düzenlemesi getirilmiştir. Kamu malları tapuya tescil edilemeyeceği gibi kamulaştırılması da mümkün değildir³⁷. Bu durum da gösteriyor ki; Kanunkoyucu, TMK.’da ormanları, özel niteliğinden dolayı düzenleme dışında bırakmıştır. Bunların özel mülkiyete konu olmayacağı kabul edilmiş ve Kanun’un genel yapısı itibariyle ormanların tapuya tescil edilmeleri de uygun görülmemiştir³⁸. Orman olan arazilerin, Hazine adına orman olarak tapuya tescili sadece 3402 sayılı Kadastro Kanunu’yla mümkündür³⁹. TMK. m.715’de;

“Sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Aksi ispatlanmadıkça, yararı kamuya ait sular ile kayalar, tepeler, dağlar, buzullar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ve bunlardan çıkan kaynaklar, kimsenin mülkiyetinde değildir ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamaz.

Sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait malların kazanılması, bakımı, korunması, işletilmesi ve kullanılması özel Kanun hükümlerine tabidir.”

Bu maddede sahipsiz yerlerle kamuya ait malların Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu hükme bağlanmıştır. Böyle arazilerin işgalinde Hazinesinin müdahalesi her zaman söz konusudur. Ama Kanun’un özünde böyle bir ayırım yoktur⁴⁰.

C. Orman Kanunlarındaki Düzenlemeler

1) 3116 Sayılı Orman Kanunu

³⁶ RG. T. 20.10.1983, S. 18197.

³⁷ ATEŞ, s. 23.

³⁸ KARTAL, Bilal, Orman ve Anayasa Mahkemesi Kararı, YD., C. 1, s. 823.

³⁹ ATEŞ, s. 23.

⁴⁰ ATEŞ, s. 23.

3116 sayılı Kanun'da ilk kez orman kavramı tanımlanmıştır ve tüm ormanları kapsar. Kanun'da Devletten başkasına ait tüm ormanların da Devlet denetimi altında olduğunu ve sözkonusu denetimin Devlet adına Orman İdaresince yapılacağı belirtilmiştir⁴¹. 3116 sayılı Kanun, kamuya veya Devlete ait bir tasarruf hakkının korunması amacıyla çıkarılmıştır⁴². Kanunda ormanın tanımı yapılmıştır ancak 01.06.1937 gününden önce ağaç ve ağaççık topluluğu görünümünü çoktan kaybetmiş, tarım ve yerleşim alanına dönüşmüş böylece kanunî tanımın dışında kalmış, eski orman alanları yine de uygulamada orman sayılmıştır⁴³.

1924-1937 yılları arasında Türk ormancılığının karakteri, ormanlardan faydalanmaya devam ve diğer yandan inceleme ve araştırma şeklinde formüle edilebilir. Savaşlardan yeni çıkan bir ülkede imar düzenlemesinin gerekli olması, ormanlardan faydalanma zorunluluğunu ortaya koymuştur. Ormanlar uzun ve kısa vadeli sözleşmelerle satılmaya başlanmış, yerli ve yabancı özel teşekküller bu sebeple ormanları sömürmüşlerdir. Cumhuriyet hükümeti ilk Orman Kanunu'nu çıkarmadan önce, Türk ormancılığının esas prensiplerini 1934 tarih ve 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 16. maddesiyle ortaya koymuştur⁴⁴. Buna göre, *“Hususî kanunlarında müsaade edilenleri hariç olmak üzere Devlete, belediyelere ve köylere ait orman, koru ve baltalıklardan tarla açılmaz ve hususî bina yapılamaz. Şahıslara ait ormanlarda dahi ait olduğu vekâletten izin alınmadıkça tarla açılmaz”*.

08.07.1937 tarihli ve 3116 sayılı Kanun ile Devlet ormanlarının belirlenmesi esas alınmış ve ormanların tarifi yapılmıştır. Bu Kanun, ormanlarla ilgili kuralları belirleyen, açıklayan önemli bir Kanun'dur. 3116 sayılı Kanun, makilikleri orman sayarak, orman sayılmayan yerler içine almamış⁴⁵, şartlı olarak devletleştirme dışında bırakmıştır⁴⁶. Ormanlardan birçok yönüyle yararlanmanın sürekli hale getirilmesi için, Devlet mülkiyeti ve Devlet işletmeciliği ilkeleri bu Kanun'la düzenlenmiştir⁴⁷.

3116 sayılı Kanun'da kamulaştırma işlemleri için 2 yıllık bir süre öngörülmüş ancak öngörülen sürede sadece 29 orman kamulaştırılabilmektedir. Bu sebeple Kanun'un kurmaya çalıştığı Devlet ormanı mülkiyeti tam anlamıyla gerçekleştirilememiştir⁴⁸.

⁴¹ **AYANOĞLU, Sedat**, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987, s. 24.

⁴² **BEKTAŞ, Galip**, Yeni Orman Kanun'una Dair Düşünceler, İBD., S. 7, s. 451.

⁴³ **USLUOĞLU, H. Avni**, Orman Yasal Tanımında Arama, Ormana Yararlı Olmadı, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987, s. 14.

⁴⁴ **CİN**, s. 354-355.

⁴⁵ **ATEŞ**, s. 31-32.

⁴⁶ **TUNÇSİPER**, s. 94.

⁴⁷ **YOMRALIOĞLU, Şener**, Cumhuriyet Döneminin İlk Orman Yasasında ve Sonrasında Orman İşletmeciliğimiz, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987, s. 64.

⁴⁸ **AYANOĞLU**, Sempozyum, s. 25.

2) 4785 Sayılı Kanun

3116 sayılı Orman Kanunu, yürürlükte kaldığı, yaklaşık yirmi yıl boyunca çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu dönemde çıkarılan ve orman mülkiyeti konusunda çok önemli hükümler ihtiva eden 13.07.1945 tarihli ve 4785 sayılı Kanun ile pek azı hariç bütün ormanlar devletleştirilmiştir⁴⁹.

Kanun'un 1. maddesinde “*Bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte var olan gerçek veya tüzel kişilere, vakıflara ve köy, belediye, özel idare kamu tüzel kişiliklerine ilişkin bütün ormanlar bu Kanun gereğince devletleştirilmiştir. Bu ormanlar hiç bir işlem ve bildirim lüzum olmaksızın Devlete geçer.*” düzenlemesi getirilmiştir. Devlet ormanları 4785 sayılı Kanun'un dışında tutulmuştur.

Kanun'un 2. maddesinde ise: “*Aşağıda yazılı ormanlar birinci madde hükmü dışındadır.*”

A) Devlet ormanlarının veya bu Kanun'la Devletleştirilen ormanların içinde veya bitişiğinde bulunmamak şartıyla 3116 sayılı Orman Kanunu'ndaki ödevlere ve izinlere dayanılarak ekim veya dikim yoluyla emek harcanıp yetiştirilmiş ormanlar;

B) Sahipli fıstık çamı, palamut meşesi ve aşısız kestane ormanları;

C) Devlet ormanları ve bu Kanun'la Devletleştirilen ormanların içinde olmayan topraklarda ekim ve dikim yoluyla özel emekle yetiştirilmiş kavak, söğüt, kızılgağaç, akasya, okaliptüs ve servi ormanları;

D) Devlet ormanlarına veya bu Kanun'la Devletleştirilen ormanlara bitişik olmadığı ve çevresinin güzelliğini sağladığı Tarım Bakanlığınca belli edilecek olan köy, belediye, özel idare kamu tüzel kişiliklerine ilişkin ormanlar (lâyıkıyla korunup bakılmak şartıyla).”

Hükmüyle Kanunda sayılan özelliklere sahip olan ormanlar devletleştirme dışında tutulmuştur.

Kanunkoyucu bu kanun ile tapulu tapusuz tüm ormanları devletleştirmiştir. 4785 sayılı Kanun, sözkonusu sebeplerle orman hukuku yönünden son derece önemlidir. Çok tartışılan makiler ve makilikler bu Kanun'da yine orman sayılmıştır. Orman sayılmayan istisna yerler içinde makiye yer verilmemiştir⁵⁰.

3116 ve 4785 sayılı Kanunlarda yer alan orman kavramına ilişkin tanımlarda, fundalıklar orman sayılmamıştır. Fundalık alanlar orman sayılmadığı için, 4785 sayılı Kanun

⁴⁹ ÜNAL, s. 12-13.

⁵⁰ ATEŞ, s. 33.

ile bu yerler devletleştirilmemiştir⁵¹. Türk ormancılığında bir dönüm noktası olarak, etkisini günümüzde de hissettiren ve birçok kimseye göre, günümüz ormancılığının en temel sorunlarının kaynağı olan ve tüm özel ormanları devletleştiren 4785 sayılı Kanun'dur⁵². Bu Kanunla özel orman sahiplerinin ormanları ile birlikte içinde yaşadıkları evleri, tarlaları hiçbir bedel ödenmeden devletleştirilmiştir. Dolayısıyla kamu yararı ile devletin güvenilirliği ve devamlılığı ilkesi ihlâl edilmiştir. Özel ormanların hiçbir bedel ödenmeden devletleştirilmesi sebebiyle özel ormanlar sahipleri tarafından yakılarak tahrip edilmiş ve ülkedeki en büyük orman tahribine yol açmıştır⁵³. Türkiye'nin dağınık yerleşim yerlerinde özellikle orman içi ve dışında, ormana yakın yerlerde oturan köylü vatandaşlara "bal tutan parmağını yalar" atasözüne uygun olarak, orman nimetlerinden yardımlar yapılmak istenmiş, ancak bu maddeler TBMM'de görüşülürken yapılan değişikliklerle "dalı tutan da tutmayan da, gövdeyi kapar" sözüne uygun bir duruma getirilmişlerdir⁵⁴. Ancak bu durumun aksini savunan bir diğer görüşe göre ise Anayasa ve kanunlar gereği, söz konusu kanunla devletleştirilen yerin öncesi ormansa, o yer orman sayılır. Söz konusu husus Anayasa ve Kanunların gereğidir ve burada bir çelişki söz konusu değildir⁵⁵.

3) 5653 Sayılı Kanun

03.04.1950 tarih ve 5653 sayılı Kanun⁵⁶ yürürlüğe girmesi ile orman tanımı değişmiş, makilik alanlar kısmen orman tanımı dışına çıkarılmış ve orman alanlarının önemli ölçüde daralmasına yol açılmıştır. Makilik alanların orman sınırları dışına çıkarılması hakkında bir yönetmelik çıkarılmış ve bu yönetmeliğin bazı hükümleri ile orman sınırları dışına çıkarılacak makilik alanlar biraz daha genişletilmiştir⁵⁷. 5653 sayılı Kanun'un orman saymadığı makilerle örtülü sahaların Devlet ormanlarından ayrılması, çıkarılması için maki tefrik komisyonları kurulmuştur⁵⁸. Bir görüşe göre⁵⁹, 5653 sayılı Kanun sadece makiliklerin orman sayılmayacağını ifade ile yetinmiş ve bunların nasıl tefrik ve tespit edileceğini hükme bağlamamıştır. Bununla da kalmayıp herhangi bir maddesinde de tüzük, yönetmelik, talimatname gibi açıklayıcı düzenlemeler getirmediği için, söz konusu Maki Tefrik ve Tespit Komisyonlarının yaptığı işlemler hukukî açıdan geçerli değildir. Bu işlemin niteliği sadece

⁵¹ USLUOĞLU, H. Avni, Orman Sayılan Yer mi Değil mi?, YHD., C. 5, s. 502.

⁵² GÜNEŞ, s. 5.

⁵³ MUZMUL, Osman, Özel Ormanların Devletleştirilmesi Hataydı, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1809), s. 1-2.

⁵⁴ BAŞARAN, Özdemir, 98. madde Uygulaması, OHD., C. 1-2, S. 4, s. 45.

⁵⁵ ATBAŞOĞLU, Ferruh, Anayasa Hukukunda Kadastro, Kadastro Kongresi , Ankara 2006, s.367, (http://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/MZ44_3746c4a274181d2_ek.pdf)

⁵⁶ 03.04.1950 tarihli 3116 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair 5653 sayılı Kanun.

⁵⁷ AYANOĞLU, Sempozyum, s. 26.

⁵⁸ KURU, Baki, Orman Sınırlamasına İtiraz Davaları, OHD., S. 1, s. 55.

⁵⁹ ÖZDEMİR, Hilmi, Orman Kadastro Davaları, YD., C. 17, s. 362.

arazinin vasıf değişikliği ile ilgili olduğundan, mülkiyeti de etkilemez⁶⁰. Uygulamada ise, Maki Tefrik Komisyonlarının yaptıkları işlemlerin ve sözkonusu işlemler doğrultusunda özel düzenlemelere göre verilen tapuların da geçerli olduğu kabul edilmektedir⁶¹.

5653 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile 3116 sayılı Kanun'un büyük bölümü değiştirilmiş ve bazı maddeleri de yürürlükten kaldırılmıştır. Orman tahdidinin sistemi gösterilmiştir. Ormanın tanımı, bilimsel açıklamalardan uzak bir şekilde yapılmıştır. Maki cinsinden her türlü ağaççıklarla örtülü yerler, orman sayılmamıştır. Makiler orman rejimi dışına çıkarılmıştır. Makinin yapılan bilimsel tanımına, bu Kanun'un getirdiği tanım uygun düşmemektedir. Gerekçesiz bir şekilde, maki, orman rejimi dışına çıkarılmıştır⁶².

4) 5658 Sayılı Kanun

24.03.1950 tarih ve 5658 sayılı Kanun ile bazı ormanlar tekrar sahiplerine geri verilmiştir⁶³. Özel orman olarak iade koşulları varsa bu yer sahibine döner ve özel orman statüsüne tabî olur⁶⁴. 5658 sayılı Kanunla bazı tanımlamalar yapılmış, koşulların varlığı halinde bir kısım özel ormanların iadesi amaçlanmıştır. Bu sebeple, ormancılar arasında 5658 sayılı Kanun'a iade Kanunu adı verilmiştir⁶⁵. Ancak sözkonusu kanun, devletleştirilen özel ormanların eski sahiplerine iadesini ağır koşullara bağladığından ötürü, yapılan haksızlığın giderilmesi mümkün olmamıştır⁶⁶. 4785 sayılı Kanun'un hukuk devletiyle bağdaşmayan bir şekilde devletleştirme yapması ve devletleştirme işleminden halkın usulüne uygun bir şekilde haberdar edilmemesi, halkın süresi içinde itiraz etme imkânını ortadan kaldırmıştır. Dolayısıyla devletleştirmeden haberi olmayan halk, devletleştirilen yerlerinin iadesi için 5658 sayılı Kanuna dayanarak iade başvurusunda bulunma ihtiyacı hissetmemiştir. Bu da mülkiyet hakkının devletçe gaspına sebep olmuştur⁶⁷. Makiler, 5658 sayılı Kanun'da da orman olarak yerini korumuştur. Makilerle ilgili herhangi bir olumsuz düzenlemeye de gidilmemiştir.

⁶⁰ **USLUOĞLU, H. Avni**, Orman Olarak Devletleştir ve Orman Sayılmayan Mülk Olarak İade Et, OHD., s. 55.

⁶¹ Bkz. YİBBK., T. 23.03.1996, E. 1993/5, K. 1996/1, "3116 Orman Yasasının 5653 sayılı Yasayla değişik 1/e maddesine göre çıkarılan "Makilik ve Orman Sahalarının Birleştiği Yerlerde Orman Sınırlarının Tespitine Ait Yönetmelik" ve bu Yönetmelik uyarınca kurulan maki komisyonları yasal olup, yaptıkları işlemler geçerlidir. Orman sınırlandırılmasının kapsamında iken söz konusu komisyonlar tarafından, MAKİLİK alan olarak belirlenen taşınmazlar hakkında özel yasalar gereğince oluşturulan tapulara değer vermek gerekir."(<http://www.tasinmazmulkuyeti.org.tr/tr/?Sayfa=Detay&Id=418>).

⁶² **ATEŞ**, s. 36.

⁶³ **USLUOĞLU, H. Avni**, 3116 ve 6831 sayılı Yasalara Göre Orman Sınırlamaları ve Bir Yargıtay Kararı, OHD., S. 9, s. 2.

⁶⁴ **KURU**, s. 53.

⁶⁵ **ATEŞ**, s. 33.

⁶⁶ **MUZMUL, Osman**, Özel Ormanların Teşvikine Devletleştirilen Ormanların İadesi ile Başlamak Gerekir, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1808), s. 1.

⁶⁷ **MUZMUL**, Devletleştirilme Hatası, s. 1.

5) 6831 Sayılı Kanun

Bu Kanun 1956 yılında yürürlüğe girmiş, kapsamlı ve zaman zaman belirli maddeleri değiştirilmiş olsa da halen yürürlükte bulunmaktadır⁶⁸. 6831 sayılı Kanun'un 1.maddesinde orman, açık ve anlaşılır bir şekilde tanımlanmıştır. Aynı maddede orman sayılmayan yerler tahdidi olarak belirtilmiştir.

Orman Kanunları'nın ortak yönleri, ağaçların yerleri ile birlikte orman kabul edilmesidir. 6831 sayılı Kanun'la herhangi bir orman mahsulü vermeyen ağaç ve ağaççık topluluğu orman kabul edilmiştir. Bu Kanun'la orman tanımı geniş tutulmuştur. Önceki Kanun'larda orman sayılmayan ağaç ve ağaççık toplulukları orman sayılmış idi. Kanun'un, 2. fıkrasında orman kabul edilmeyen yerler de hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde belirlenmiştir. Genel olarak orman tarifine 2. fıkradaki düzenleme ile açıklık getirilmiştir. Kanun'la, yok edilen ağaç ve ağaççıkların yerleri korunmuş ve bu yerler de orman sayılmıştır⁶⁹.

Kanun'un 2. maddesinin yürürlüğe girdiği tarihteki ilk hali şöyledir: *“İklim, su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi ziraat vekâletince uygun görülen ormanların, orman rejimi dışında bırakılmasına ve orman mefhumuna dâhil olduğu halde orman rejimine tabî tutulmasında bir fayda görülmeyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasına veya gayeye uygun bir idare ve kesim tarzı tatbik edilmesine ziraat vekâletinin teklifi üzerine icra vekili heyetince karar verilebilir”*⁷⁰.

Günümüze kadar birçok değişikliğe uğramış olan 6831 sayılı Kanun, ilk defa 1973 yılında 1744 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir. Değişiklikle birlikte orman sınırı dışına çıkartma işlemi idari nitelikte bir sınır düzeltme işlemi olarak görülmüştür⁷¹. Bir görüşe göre, değişikliğin en önemli sebepleri arasında 1961 tarihli Anayasa'nın 131. maddesi hükmü ile orman köylüsünün fiilî durumu arasında uyum sağlamak ve mülkiyet ihtilaflarını azaltarak sosyal ve ekonomik hayata dinamizm getirmek yer almaktadır⁷².

6831 sayılı Kanun'daki diğer değişiklik 1983 tarihli 2896 sayılı Kanun'la gerçekleştirilmiştir. 2896 sayılı Kanun'la değişik 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 91. maddesinin son fıkrası ile, Kanunkoyucu tarafından her gün ormanla iç içe yaşayan orman

⁶⁸ RG. T. 08.09.1956, S. 9402.

⁶⁹ ATEŞ, s. 37.

⁷⁰ BAYKUT, **Metin**, 6831 Sayılı Yasanın Değişen 2. Madde Uygulamalarında Önemli Bazı Noktalar ve Kaygılar, OHD., C. 1-2, S. 3, s. 39-40.

⁷¹ ÜNAL, s. 77.

⁷² BAYKUT, s. 40.

köylüleri ve sair kişilerin farklı statüde değerlendirilmeleri amaçlanmıştır⁷³. Ayrıca buna ek olarak çıkartma işlemlerine ilişkin itirazların Danıştay yerine adli yargıda çözülmesi öngörülmüştür⁷⁴.

6831 sayılı Kanun'a paralel olarak 1983 yılında 2924 sayılı Orman Köylerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır. 2924 sayılı Kanun'un amacı, taşınmasına karar verilen orman içi köylerinin yerleştirilmesi ve orman sınırları dışına çıkartılmış ve çıkartılacak yerlerin değerlendirilmesi suretiyle orman köylerinin kalkınmalarının desteklenmesidir⁷⁵.

1744 sayılı Kanun döneminde orman sınırı dışına çıkarılan yerler eski tapu sahiplerine intikal etmekte iken; 2924 sayılı Kanun'a göre orman sınırı dışına çıkarılan yerler hak sahiplerine satılmak üzere ayrılmaktadır⁷⁶.

Orman Kadastro Komisyonları tarafından orman sınırı dışına çıkarılan yerler 2924 sayılı Kanun'un 3. maddesi gereği Orman Bakanlığı'nın talebi üzerine Hazine adına tescil edilir. Söz konusu Kanun'un 4. maddesine göre bu yerler Hazine adına tescil edilip, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından iklim ve toprak yapısına en uygun tarım arazisine dönüştürülmek ve yerleşim yeri halinde düzenlenmek üzere köy işleri ile ilgili kurum tarafından ıslah ve imar edilir⁷⁷.

6831 sayılı Orman Kanunu, 05.06.1986 tarihinde ve 3302 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir. Değişen Kanun'un 2. maddesinin b bendi ile, orman sayılan yerlerden 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerin; tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen arazilerle şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak konulduğu yerleşim alanlarının orman sınırları dışına çıkartılacağı öngörülmüştür.

Kanunkoyucunun, Orman Kanunu'nda 3302 sayılı Kanun'la yaptığı bir diğer önemli değişiklik de, orman sınırı dışına çıkarılan yerler Devlete ait ormanlar ise Hazine adına; kamu tüzel kişilerine ait ise onlar adına ve özel orman ise sahipleri adına tescil edilmesidir⁷⁸.

⁷³ **ÖZÇELİK, H. İbrahim**, 2896 Sayılı Kanun'la Değişik 6831 Sayılı Orman Kanununun Ağaç Kesme Fiili ile İlgili 91. maddesi, AD., S. 1, s. 97.

⁷⁴ **ÜNAL**, s. 81.

⁷⁵ **ERYILMAZ, Avni Yücel**, Orman Yasalarında Orman-Halk İlişkileri ve Orman İşçisiyle Orman Köylüsünün Durumu, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası Sempozyumu, Ankara 1987, s. 48.

⁷⁶ **BAŞPINAR**, s. 201.

⁷⁷ **BAŞPINAR**, s. 201.

⁷⁸ **ÜNAL**, s. 78; **BAŞPINAR**, s. 200.

1744 sayılı Kanun'la orman dışına çıkartılacak tarım alanları ve hayvancılıkta kullanılmasında yarar görülen arazilerde su ve toprak rejimine zarar vermeme ve orman bütünlüğünü bozmama şartı aranırken, 3302 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle bu şartlar kaldırılmıştır. Bu Kanun'da tarım alanları içerisinde sayılan fıstıklara çam fıstığı da dahil edilmiştir⁷⁹.

6831 sayılı Orman Kanunu bazen tatbik kabiliyeti bulmamış, bazen tatbikatı engellemiş, bazen de yanlış tatbikatlara yol açmış bulunmaktadır⁸⁰.

D. Tapulama ve Kadastro Kanunlarındaki Düzenlemeler

1) 2613 Sayılı Kadastro ve Tapu Tahriri Kanununa Göre Düzenleme

15.12.1934 tarihli ve 2613 sayılı Kadastro ve Tapu Tahriri Kanunu şehir ve köy ayrımı yapılmaksızın tapusuz taşınmazları tapulamak, kadastroya dayanan planlarını ve haritalarını yapmak ve taşınmazlardaki fiilî durumu hukukileştirmek amacıyla yürürlüğe konulmuştur. Ülkemizde gerçek anlamda kadastro uygulaması bu Kanun'la başlamıştır⁸¹.

Ormanlar 2613 sayılı Kanun'la kadastro dışı bırakılmış ve kadastro yapılmamıştır⁸². 2613 sayılı Kanun ile şehir kadastro yapılan alanlarda düzenlenen tapu kayıt ve sicillerde, zamanaşımı ve hak düşürücü süreler yoktur. Bunlar hakkında her zaman dava açılabilir⁸³.

2) 766 Sayılı Tapulama Kanunu

Mülga 766 sayılı Tapulama Kanunu 12.07.1966 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁸⁴. Aslında her ikisi de aynı amaca yönelik ve aynı mahiyette olan iki Kanun'dan 2613 sayılı Kanun, yurdumuzdaki il ve ilçelerin merkez belediye sınırları içindeki taşınmazların kadastrounda, 766 sayılı Kanun ise; il ve ilçelerin merkez belediye sınırları dışındaki toprakların tapulamasının yapılmasında uygulanmıştır⁸⁵.

Bu Kanun'un 2. maddesinde; *“Tarıma elverişli olmayan sahipsiz yerler ile aynı nitelikte olan kayalar, tepeler, dağlar ve Orman Kanunu uyarınca orman sayılan yerler tapulamaya tabi tutulmaz. Birlik sınırları içinde kalan bu gibi taşınmazların tapulamaya tabi olup olmadığı hususunda ilgililer arasında anlaşmazlık çıkarsa, tapulama tutanağı ve krokisi*

⁷⁹ USLUOĞLU, H. Avni, Orman Kanununun 3302 sayılı Kanunla Değişen 2. Maddesinin Düşündürdükleri, YD., C. 13, s. 343-344; ÖZDEMİR, s. 370.

⁸⁰ TUNÇSİPER, s. 58.

⁸¹ AKMAN, Sermet, 3402 sayılı Kadastro Kanununun İncelenmesi ve Eleştirisi, İstanbul 1990, s. 11.

⁸² KOÇAK, Hüseyin, Orman Kadastro Uygulaması, Ankara 2006, s. 100.

⁸³ ATEŞ, s. 43.

⁸⁴ RG. T. 12.07.1966, S. 12346

⁸⁵ AKMAN, s. 12.

yapılır, anlaşmazlık sebebi belirtilir. Anlaşmazlık, bu Kanun'da yazılı usul ve ilgili Kanun'ların esasları dairesinde çözülür” hükmü yer almaktadır.

Tapulama Kanun'unun 46/III. maddesi hükmü ile ormanlar hakkında yapılacak işlemler belirlenmiştir. Kadastrosu kesinleşen ormanlar hakkında yeni bir tapulama yapılamaz ancak kadastrosu yapılmış ama kesinleşmemiş ise 766 sayılı Kanun'a göre yeniden tapulaması yapılır.

Kural olarak mülkiyet hakkı herhangi bir süreye tabî değildir. Ancak, 766 sayılı Tapulama Kanunu'nun 31/II. maddesi ile 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 12. maddesine göre tapulama yoluyla oluşturulan sicillere karşı itiraz, tutanağın kesinleştiği tarihten itibaren on yıllık bir süreye bağlıdır. On yıllık hak düşümü süresinin bulunması isabetli olmadığından sözkonusu hüküm mümkün olduğunca dar yorumlanmalıdır⁸⁶. Yalnız on yıllık süre ormanların tapulaması ile ilgili konularda uygulanmaz. Özel kişiler adına bu yerlerle ilgili oluşturulan tapu kayıtlarının iptalini, Hazine ve Orman İdaresi her zaman isteyebilmekteydi⁸⁷. Ancak 5841 sayılı Kanunla değişik KK. m.12'ye göre “*Bu hüküm, iddia ve taşınmazın niteliğine yahut Devlet veya diğer kamu tüzel kişileri dahil, tarafların sıfatına bakılmaksızın uygulanır*” denilmiş, hükmün uygulanabilirliği açısından da KK.'a “*Bu Kanununun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü, Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu iddiası ile yürürlük tarihinden önce açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış olan davalarda dahi uygulanır.*” hükmü getirilmiştir. Söz konusu değişikliklerden önce, Hazine, şahıslar ve tapu kayıtları aleyhine herhangi bir zamanaşımı süresine tâbi olmadan, yani istediği zaman dava açabilmekteydi. Ancak değişikliklerle birlikte bizce de birçok haksızlığa sebep olan bu durum ortadan kaldırılmış oldu.

3) 3402 Sayılı Kadastro Kanunu

09.10.1987 tarihinde yürürlüğe giren 3402 sayılı Kadastro Kanunu⁸⁸, 2613 ve 766 sayılı Kanun'lardaki çelişkileri ortadan kaldırarak şehir ve kasabaların içindeki taşınmazlarla, dışındaki taşınmazların ayrı ayrı Kanun'a göre kadastroya tabî tutulmasından doğan farklılıkları ve sakıncaları gidermiştir⁸⁹.

Kanun'un 16/D bendinde ormanlarla ilgili bir düzenleme getirilmiştir. Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ormanların KK.'da hüküm bulunmayan hallerde, özel kanunların hükümlerine tabî olacağı belirtilmiştir. Ormanların kadastrosu özel kanun olan Orman

⁸⁶ ERTAŞ, Şeref, Türk Hukukunda Tapu Kütüğünün Tashihi İmkânları, AD., S. 4, s. 13.

⁸⁷ DELİBALTA, Nurettin, 2613 Sayılı Kanun ile 766 Sayılı Kanun Arasındaki Uygulama Farklılıkları, AD., S. 3, s. 27; ATEŞ, s. 44-45.

⁸⁸ RG. T. 09.07.1987, S. 19512.

⁸⁹ AKMAN, s. 13.

Kanunu'na göre kurulan Orman Kadastro Komisyonlarınca yapılmaktadır. Arazi Kadastro Komisyonları çalışma sahalarında ormanla karşılaşırlarsa ve bunların da orman kadastrosu kesinleşmişse bunların sadece tapuya intikalini gerçekleştirir. Orman Kanunu'na göre orman kadastrosu yapılmamış ormanlarla karşılaşım sınır belirlemek tereddütlü olabilir. Bu durumda 3402 sayılı Kanun'un 4. Maddesine göre hareket edilir⁹⁰. Ancak 22.02.2005 tarihli ve 5304 sayılı Kanun ile 3402 sayılı Kanun'un 4. Maddesinde yapılan değişikliğe göre orman kadastrosunu yapma yetkisi kadastro ekiplerine de verilmiştir⁹¹. Orman Kadastro Komisyonlarının 2 ay içinde orman sınırlaması ve nitelik kaybı yüzünden orman sınırları dışına çıkarmaya dönük tüm işlemleri bitirip kadastro ekiplerine teslim etmesini istemek, ülkemizde güneşin batmasından 2 saat sonra doğmasını istemek kadar imkân dışı bir istektir⁹².

15.01.2009 tarihli 5831 sayılı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile KK. geçici 7. maddesi değiştirilmiş ve geçici 8. madde eklenerek orman dışına çıkarılan alanların kullanım kadastrosu ve bu alanların ifraz ve tevhidine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Sözkonusu düzenlemelerin amacı, orman kadastrosu ve genel kadastro arasında uyum sağlanması, kadastrosu yapılan ormanların tescili, orman dışına çıkarılan alanların kullanım kadastrosunun yapılması, tapuya tescili ve olağanüstü zamanaşımı ile elden çıkmalarının engellenmesi, kamuya veya özel şahıslara ait taşınmazların tespit dışı bırakılmamasıdır⁹³. Bu kanunla Orman Kadastro Komisyonları sadece 2/B alanlarının tespiti ile görevlendirilmiş, son derece karmaşık, ormancılık ve hukuk yönü ağır basan bir faaliyet olan orman kadastro işlemleri ise bu konuda yetkin olmayan kadastro komisyonlarına bırakılmıştır.

5831 sayılı Kanun ile yukarıda belirtilen amaçların dışında; 2/B parsellerinin harita, tutanak ve zeminle uyumsuzluklarının giderilmesi, Maliye Bakanlığının talebi üzerine bu alanların ayrıştırılması ve birleştirilmesi de hedeflenmiştir. Düzenlememin temel amacı, orman sınırı dışına çıkarılacak alanların ilerde çıkarılacak bir kanun ile değerlendirilmesine olanak verecek kadastral altyapının hazırlanmasıdır. Ancak hedeflenenlere ulaşılsa dahi AY. hükümleri ve Anayasa Mahkemesi Kararları karşısında bu işlemlerin Hazine adına kayıtlı bulunan 2/B parsellerinin fiilî kullanım durumunun tespitinden başka bir yararı olmaz⁹⁴.

⁹⁰ ATEŞ, s. 44.

⁹¹ KOÇAK, s. 81.

⁹² USLUOĞLU, H. Avni, Kadastro Yasasında Ormana Yönelik Yükümler, YHD, C. 10, s. 1679.

⁹³ Bu bilgi için bkz. Ormanların ve Orman Dışına Çıkarılan Alanların Kadastrosu Konusunda 5831 Sayılı Kanun ile Yapılan Düzenlemelerin Değerlendirilmesi Hakkında Rapor, (http://www.orman.istanbul.edu.tr/sites/default/files/Fakulte_Gorus.pdf).

⁹⁴ Bu bilgi için bkz. http://www.orman.istanbul.edu.tr/sites/default/files/Fakulte_Gorus.pdf.

BİRİNCİ BÖLÜM

ORMANLAR ÜZERİNDE ZİLYETLİK VE TAPU SİCİLİ İLİŞKİLERİ

2- ORMANLAR ÜZERİNDE ZİLYETLİK İLİŞKİLERİ

I. GENEL OLARAK

Mülkiyet kavramı, eşya üzerinde hukukî bir hâkimiyet sağlarken, zilyetlik; eşya üzerinde fiilî bir hâkimiyet sağlamaktadır. Ancak zilyetliğin hukukî durumu tartışmalıdır⁹⁵. Zilyetlik, bir hak olmamakla birlikte hukukumuzda korunan fiilî bir durumdur.

Tapu sicili, taşınmazlara ilişkin hakların herkes tarafından bilinmesini sağlar. Taşınmazlara ilişkin herhangi bir aynî hakkın oluşturulabilmesi için tescil edilmesi şarttır. Zilyetlikte ise nesnelere üzerinde fiilî hâkimiyetin oluşturulması gerekli ve yeterlidir.

Kamu mallarının kural olarak tescili ve zilyetliği söz konusu olmaz⁹⁶. Zira Devletin kamu malları üzerindeki tasarrufu zilyetlikten farklıdır. Söz konusu tasarruf zilyetlik iradesinden değil, kamu hukukundan doğmaktadır. Kamu malları, zamanaşımı ile de kazanılamaz⁹⁷.

A. Zilyetlik Kavramı

4721 sayılı Medenî Kanun'un 973. maddesinde, “*Bir şey üzerinde fiilî hâkimiyeti bulunan kimse onun zilyedir*” hükmü yer almaktadır. Zilyetliğin tanımı konusunda doktrindeki yazarlar tarafından herhangi bir görüş birliğine varılamamıştır. Zilyetlik kelimesinin sözlük anlamı “bir eşya üzerindeki fiilî egemenlik, bir eşyayı elde bulundurma” şeklindedir. Arapça kökenli “sahip” anlamına gelen “zi” ile “el” anlamına gelen “yed” kelimelerinden oluşan “zilyetlik” sözcüğünün, kelime anlamı “elsahipliği” dir⁹⁸. Bazı yazarlara göre ise zilyetlik; bir şeyde fiilî hâkimiyeti ele geçirmeyi ve onu elde tutup kaybetmemeyi ifade eder⁹⁹.

Zilyetlik sadece fiilî bir hâkimiyet durumundan ibaret değildir. O aynı zamanda

⁹⁵ OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe, Eşya Hukuku, 11. b, İstanbul 2006, s. 53.

⁹⁶ ÜNAL, s. 93.

⁹⁷ AKİPEK, Jale G., Türk Eşya Hukuku Zilyetlik ve Tapu Sicili, Ankara 1972, s. 58; CİN, s. 359

⁹⁸ ÜNAL, Mehmet/ BAŞPINAR, Veynel, Şekli Eşya Hukuku, 3. b, Ankara 2007, s. 105.

⁹⁹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 49; ÜNAL/BAŞPINAR, s. 108.

kendisine çeşitli hukukî sonuçlar bağlanmış bir hukukî durumu ifade eder¹⁰⁰. Türk Medenî Kanunu'nun 973/II maddesinde ise “*İrtifak hakları ve taşınmaz yüklerinde de hakkın kullanılması zilyetlik sayılır*” hükmü bulunmaktadır.

Bir şahsın bir eşyayı bu suretle fiilî kudretinde bulundurması, eşya üzerinde hâkimiyet icra etmesi, zilyet sayılması için yeterlidir. Zilyetlik için, fiilî kudret altında bulunan eşyanın zilyedin mülkü olması şart değildir. Başka bir deyişle, zilyet olanın, eşya üzerinde kendisine zilyet olma yetkisini veren bir hakkının bulunması gerekmez. Bu eşyanın başkasına ait olmasının zilyetlik üzerinde bir tesiri yoktur. Hatta haklı bir sebep olmaksızın bir eşyayı elinde bulunduran kimse dahi zilyettir¹⁰¹.

B. Zilyetliğin Hukukî Niteliği

Zilyetliğin hukukî niteliği konusunda birçok görüş ileri sürülmüştür. Bunları üç grupta toplamak mümkündür¹⁰². İlki; zilyetlik, kendisine belirli şartlar altında bazı hukukî sonuçlar bağlanmış fiilî bir durumdur. İkincisi; zilyetlik, bir haktır. Hak da hukuken korunan bir menfaattir. Üçüncüsü ise; zilyetlik, buna konu teşkil edilecek eşya üzerinde iradî şekilde hâkimiyetin ele geçirilmesi ile doğan ve bu hâkimiyetin iradî olarak terkine veya başkası tarafından gaspına veya başka sebeplerle sona ermesine kadar devam eden hukukî bir durumdur. Doktrinde hâkim fikir, zilyetliğin bir hak olmadığı sadece hukukun koruduğu ve bazı sonuçlar bağladığı bir fiilî durum olduğu şeklindedir¹⁰³. Zilyetlikle korunan esasen zilyetlik arkasında gizlenen bu haklardır¹⁰⁴. Bir görüşe göre zilyetlik, bir hak değil hukuken korunmuş bir durumdur¹⁰⁵. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise zilyetlik, fiilî ve hukukî bir durumdur¹⁰⁶.

C. Zilyetliğin Korunması

Bir eşyayı fiilî kudretinde bulunduran kişi lehine, eşya üzerinde hukuken himaye edilen bazı yetkiler doğar. Bu yetkilerin tümü zilyetlik hakkını teşkil eder. Kanun, fiilî bir durum olan zilyetliği himaye ederek, zilyetlik hakkını da korumuş olur. Söz konusu himaye, zilyedin doğrudan doğruya sadece zilyetlik hakkından dolayı yapılır¹⁰⁷. Zilyetlik eğer bir hakka dayanıyorsa, zilyet ayrıca bu haklardan da yararlanabilir¹⁰⁸.

¹⁰⁰ AYAN, Mehmet, Eşya Hukuku I Zilyetlik ve Tapu Sicili, Konya 2004, s. 40.

¹⁰¹ AKİPEK, s. 138; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 55.

¹⁰² AYAN, s. 44-46.

¹⁰³ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 53; ÜNAL/BAŞPINAR, s. 118.

¹⁰⁴ ERTAŞ, Şeref, Yeni Türk Medeni Kanun'u Hükümlerine Göre Eşya Hukuku, 7. b, Ankara 2006, s. 78.

¹⁰⁵ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 55.

¹⁰⁶ ÜNAL/BAŞPINAR, s. 118.

¹⁰⁷ AKİPEK, s. 227-228.

¹⁰⁸ ÜNAL/BAŞPINAR, s. 167; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 76.

1) Zilyetliğin Kuvvet Kullanılarak Korunması

Zilyetlikten doğan fiilî hâkimiyeti korumak için bazen kuvvet kullanılabilir. Kuvvet kullanımının hukukî olması için mevcut tecavüzün gerçek ve hukuka aykırı olması gerekir¹⁰⁹. Zilyet, her türlü gasp veya saldırıyı kuvvet kullanarak defedebilir. Ancak, zilyet, durumun haklı göstermediği derecede kuvvet kullanmaktan kaçınmak zorundadır. Ancak burada bir savunma hakkı değil, meşru müdafaa sınırlarını aşan bir karşı saldırıda bulunma ve kovalama hakkı bulunmaktadır¹¹⁰.

Zilyedin kuvvet kullanma yoluna başvurabileceği saldırı eyleminin iki ayrı şekilde gerçekleşmesi mümkündür. Bunlardan birincisi saldırı, ikincisi ise gasp adını alır¹¹¹. Bu fiillere karşı zilyet iki şekilde kendi kendine zilyetliğini müdafaa edebilir. Zilyet ya saldırıya karşı koyma yoluna gider ya da gasp edilen malını geri alır. Zilyedin rızasına dayanan ancak rızanın geçerli olmadığı müdahalelerde de gasp veya saldırı söz konusu olur¹¹².

2) Zilyetliğin İdarî Yoldan Korunması

İdarî yoldan sadece taşınmazların zilyetliği korunur. Ülkemizdeki anlaşmazlıkların büyük bir kısmı, taşınmazlara yapılan tecavüzler sebebiyle meydana gelir. Zilyedin, zilyetlik hakkı başkası tarafından ihlâl edilir ve bu durum devam ederken, zilyet ile o kişi arasında çeşitli çatışmalar çıktığı takdirde, kamu düzeni bozular. Kanunkoyucu, bunları önlemek ve bundan doğan anlaşmazlıkların hızla çözülmesini sağlamak amacıyla, taşınmazlara yönelen tecavüzlerin idarî makamlarca durdurulmasını öngörmüştür. Zilyede bu bakımdan âdeta seçimlik bir yetki tanınmıştır. O, dilerse zilyetlik davalarını açabilir, dilerse tecavüzün idarî yoldan giderilmesini ister. İdarî makam vasıtasıyla tecavüz daha çabuk önleneceğinden zilyet sonuca daha hızlı ulaşır¹¹³.

Zilyetliğin idarî yoldan korunması, 04.12.1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun ile sağlanmaktadır. Bu Kanun'un uygulanmasında fiilî durum, idarî makamlarca âdeta dondurulmaktadır¹¹⁴. Kanun'un amacı tecavüz veya müdahalelerin, idarî makamlar tarafından önlenmesi suretiyle tasarrufa ilişkin güvenliği ve kamu düzenini sağlamaktır. İdarenin verdiği kararlar kesin

¹⁰⁹ ESENER, Turhan/GÜVEN, Kudret, Eşya Hukuku, Ankara 2008, s. 78.

¹¹⁰ ÜNAL/BAŞPINAR, s. 168.

¹¹¹ AYAN, s. 76.

¹¹² OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 77.

¹¹³ AKİPEK, s. 242.

¹¹⁴ TURGUT, Mehmet, Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında 3091 Sayılı Kanun Üzerine Bir İnceleme, AD., S. 5, s. 131.

olmakla birlikte idarî yargı yolu açıktır. Taşınmaz mal üzerinde üstün hak sahibi iddiasında bulunanların adli yargıya başvurma hakları mevcuttur¹¹⁵.

3) Zilyetliğin Dava Yoluyla Korunması

Zilyet, zilyetliğinin gasp edilmesi veya saldırıya uğraması halinde, kuvvet kullanma hükmünden yararlanamamış veya yararlanmak istememiş ya da bu imkânı kaybetmiş olabilir. Bu durumda zilyede dava yolu ile zilyetlik hakkını koruma imkânı verilmiştir¹¹⁶.

Bir eşya üzerindeki fiilî hâkimiyete yönelen ihlalleri yargı yoluyla ortadan kaldırmak için, zilyet tarafından açılan bu davaya, zilyetlik davası denir. Zilyetlik davalarının en belirgin özelliği davalının zilyetliğinin bir hakka dayanıp dayanmadığının araştırılmamasıdır¹¹⁷. Bu tür davalarda zilyedin, zilyetliği nasıl ele geçirdiği, hangi hakka dayanarak zilyet olduğu kendisinden sorulmaz ve bu hususlar araştırılmaz. Zira bu tür davalarla, fiilî durumdan doğan zilyetlik hakkı korunmak istenir. Taraflar arasındaki zilyet olma yetkisini veren hak ve bu hakkın mahiyetinden doğan ihtilâfların hâlline gidilemez. Çünkü davalardaki asıl amaç da hak sahipliğini değil, doğrudan doğruya zilyetliği korumaktır. Hatta davalı zilyet olma hususunda daha üstün bir hakka sahip olduğunu iddia etse bile, iddiası ilke olarak dinlenmez¹¹⁸.

Zilyetlik davaları, zilyetliğe yönelik saldırının tecavüz veya gasp şeklinde ortaya çıkmasına göre zilyetliğe tecavüzden doğan davalar ve zilyetliğin gaspından doğan davalar şeklinde ikiye ayrılmaktadır:

Zilyetliğe tecavüzden doğan davalar kendi içinde üçe ayrılmaktadır¹¹⁹. Bunlardan birincisi, tecavüzün önlenmesi davasıdır. Tecavüzün önlenmesi davası zilyetliğe yönelik olarak yakında meydana gelmesi kuvvetle muhtemel olan tecavüzün önlenmesi amacıyla açılır. Tecavüzden doğan davalardan ikincisi tecavüzün men'î davasıdır. Tecavüzün men'î davası ise, zilyetliğe yönelik olarak başlamış ve halen devam etmekte olan bir saldırının ortadan kaldırılması için açılır. Zilyet, zilyetliğine yapılan saldırı neticesinde bir zarara maruz kalmışsa sözkonusu davalardan üçüncüsü olan tazminat davasını açabilir.

Zilyetliğin gaspından doğan davalar ikiye ayrılır. Bunlardan birincisi yedin iadesi (istirdat) davasıdır. Yedin iadesi davasını zilyet malını geri almak için gasıp aleyhine açmaktadır. Zilyet gasp fiili yüzünden uğramış olduğu zararların tazminini istemek amacıyla bu davalardan ikincisi olan tazminat davasını açabilir.

¹¹⁵ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 84-85-86.

¹¹⁶ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 79.

¹¹⁷ ERTAŞ, s. 93.

¹¹⁸ AKİPEK, s. 234; ÜNAL/BAŞPINAR, s. 185; AYAN, s. 78.

¹¹⁹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 81-82.

II. ORMANLAR ÜZERİNDE ZİLYETLİK

A. Genel Olarak

Devlet ile kamu malları arasındaki ilişki eşya hukukunun zilyetlik ilişkisinden farklıdır. Kamu kuruluşları tasarrufları altında bulundurdıkları kamu mallarını, kamu hukukunun kendilerine verdiği hak ve yetkilere dayanarak korurlar. Bununla birlikte kamu mallarının korunması konusunda, Türk Medenî Kanunu'nun zilyetliğin korunmasına ilişkin hükümleri ve 3091 sayılı Kanun'un sağladığı imkânlar da kamu mallarının korunma yollarını içermektedir¹²⁰.

Devlet veya kamu kurumları ile kamu malları arasındaki ilişki, zilyet olma iradesinden doğan bir ilişki olmayıp, aksine kamu hukukundan doğan hak ve yetkilere dayanan bir ilişkidir. Bundan dolayı kamu malı taşınmazlar tescile tâbi tutulmadıkları gibi zamanaşımı ile iktisaba da elverişli değildirler. Kural böyle olmakla birlikte, maden ve ormanlar gibi Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan bazı kamu malları tescile tâbi tutulmuşlardır¹²¹. Ancak, istisnaî olarak kamu mallarının Hazine adına tescili söz konusu olabilmektedir. Örneğin Devlet ormanları Hazine adına tescil edilebilir. Bu durum söz konusu yerlerin hukukî niteliğini değiştirmez. Çünkü bahsedilen tescil kurucu değil, açıklayıcı etkiye sahiptir. Ormanların Hazine adına tescil edilmesi, Türk Medenî Kanunu bağlamında bir tescil olarak addedilmemelidir. Bu yerlerdeki işlem, meralarda olduğu gibi ancak bir tespit işlemi olarak kabul edilebilir¹²². KK.m.16'da da kamunun ortak kullanılmasına veya bir kamu hizmetinin görülmesine ayrılan yerlerle ilgili tespitlerin tescil mahiyetinde olmadığı ve bunların özel mülkiyete konu olmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bir görüşe göre¹²³; Devletin, Devlet ormanları üzerindeki hakkı bir kamu mülkiyetidir. Bu görüşü savunanlara göre; Kanun'larda yer alan Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunma keyfiyeti kamu mülkiyetinden başka bir şey değildir. Başka bir görüşe göre de¹²⁴, Devletin sahip olduğu hak kamu mülkiyeti olmayıp, ülke üzerindeki egemenlik hakkının tabî sonucu olan bir denetim ve gözetim yetkisidir.

¹²⁰ **AYANOĞLU**, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 91.

¹²¹ **ÜNAL**, s. 94.

¹²² **AYANOĞLU**, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 91.

¹²³ **AKİPEK, Jale G.**, Devlet Orman Arazisi Üzerinde Üst Hakkı, Prof. Dr. Osman F.Berki'ye Armağan, Ankara 1977, s. 17.

¹²⁴ **CİN**, s. 360-361-362.

Devlet ormanlarının muhafazası ve işletilmesi görevi, Orman Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Bu kamu kuruluşu, ormanlar üzerinde geniş anlamda denetim ve gözetim hakkına sahiptir¹²⁵.

B. Devlet ile Ormanlar Arasındaki Hukukî İlişki

1982 Anayasası'nın 168. maddesi, tabî kaynaklar ve servetlerin Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğunu belirtmektedir. Yine Anayasa'nın 169. maddesinde, Devlet ormanlarının mülkiyetinin devrolunamayacağı, zamanaşımı ile mülk edinilemeyeceği, kamu yararı dışında üzerlerine irtifak hakkı kurulamayacağı hükme bağlanmıştır.

Ormanlar tabî servetlerden sayıldığından dolayı, Devletin bu yerler üzerinde geniş anlamda kontrol ve denetim hakkı vardır. Devlet ile ormanlar arasındaki ilişkiyi sınırlı bir mülkiyet hakkı olarak tasvir edebiliriz. Söz konusu ilişki idare hukukuna has bir ilişkidir¹²⁶.

Kanunkoyucu Devlete tüm ormanlar üzerinde geniş bir yetki tanımıştır. Devlet ormanları dışında kalan ormanlar için bu sadece korumaya yönelik bir denetim hakkıdır. Özel ormanlar ile kamu tüzel kişilerine ait ormanların malikleri, malik olarak ormanların aslî zilyedidirler ve zilyetlik müessesesinin tanıdığı yetkileri kullanabileceklerdir. Devlete ait ormanlarda durum farklıdır. Anayasa'ya göre ormanların mülkiyeti devredilemez. Kamu yararı dışında ormanlık alanlarda irtifak hakkı tesis edilemez, hayvanların barınmasına yarayan yerler ve düzenlemeler yapılamaz, ziraî faaliyette bulunulamaz, iskân ve işgal olunamaz, aksi halde ilgili orman idaresince men edilirler¹²⁷.

Orman Genel Müdürlüğü, Orman Kanunu'nun kendisine verdiği yetkiye dayanarak, ormanlara karşı yapılacak her türlü işgal ve faydalanma durumlarında, sahip olduğu teşkilatı kullanarak doğrudan el koyabilir. Doğrudan el koyma yöntemi, ormanların korunması ve devamlılığı açısından daha elverişlidir¹²⁸. Orman idaresinin gücünün yetmediği yerde, men fiilîne, genel zabıta güçleri yardım etmekle yükümlüdür. Keza uğranılmış bir zarar varsa, bunun da tazmini; keza elde edilmiş bir mahsul varsa, onun da müsaderesi yoluna gidilir¹²⁹. Anayasa zımnî olarak buradaki ilişkinin mülkiyet ilişkisi olduğunu belirtmektedir¹³⁰.

C. Ormanlarda Zilyetliğin İdarî Yoldan Korunması

3091 sayılı Kanun, gerçek veya tüzel kişilerin zilyet bulunduğu taşınmazlara; kamu idareleri, kamu kurum ve kuruluşları veya bunlar tarafından idare olunan veya Devletin

¹²⁵ USLUOĞLU, H. Avni, Ormanlarda Mülkiyet ve Bu Mülkiyeti Etkileyen Nedenler, OHD., s. 13.

¹²⁶ AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 96.

¹²⁷ ÜNAL, s. 94.

¹²⁸ AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 99.

¹²⁹ ÜNAL, s. 94.

¹³⁰ AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 96.

hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlere yapılacak tecavüz veya muamelelerin, idarî makamlar tarafından önlenmesi suretiyle kamu düzenini sağlar¹³¹.

Orman idaresinin idarî yoldan zilyetliğini koruma imkânı da vardır. Bu yol zilyetliğin dava yoluyla korunmasına göre daha hızlı ise de, 6831 sayılı Kanun'un 17. maddesi gereğince re'sen el koyma kadar etkin değildir. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17. maddesinin 2. fıkrasında, "*Devlet ormanlarının herhangi bir suretle yanmasından veya açıklıklarından faydalanılarak işgal, açma veya herhangi şekilde olursa olsun kesme, sökme, budama veya boğma yollarıyla elde edilecek yerlerde yapılacak her türlü yapı ve tesisler, şahıslar adına tapuya tescil olunamaz. Buralara doğrudan doğruya orman idaresince el konulur. Yanan yerlerde husule gelen enkaz hiçbir suretle eşhasa satılamaz. Bunlar resmî daire ve müesseseler ihtiyacına tahsis olunur. Yanan orman alanlarındaki her türlü emval Orman Genel Müdürlüğüne değerlendirilir*" hükmü getirilmiştir. Mülkî idareye yani kaymakamlık veya valiliğe orman idaresince müdahalenin men'i talebinde bulunulsa dahi, bu makamlar kendilerine, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17. maddesi hatırlatılarak kendi özel kolluğu ile sorunu çözebileceği cevabı verilmektedir¹³².

Kanımızca idarelerin kendi özel kolluğu ile sorunu çözmesinin hızlı olduğu ileri sürülse de, etkin bir yol değildir. Bu sebeple 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17. maddesinin veya dava yolunun kullanılması hem etkin hem de kesin sonuçlar doğurur.

D. Ormanlarda Zilyetliğin Devri

Medenî Kanun anlamında zilyetliğin devri kavramı, zilyetliğin, önceki zilyedin, zilyetliğine dayanılarak ve kural olarak onun rızasıyla kazanılmasıdır¹³³. Zilyetliğin devrinde, zilyetliği devralan, hukuk düzeninin aradığı şartlara sahip olmak kaydıyla devredeninin süresi açısından da ona halef olur. Özellikle aynî hakların zamanaşımı ile kazanılmasında zilyetliğin önemi büyüktür. Nitekim Türk Medenî Kanun'un 996. maddesinde bu durum, "Kazandırıcı zamanaşımından yararlanma hakkına sahip olan zilyet, zilyetliği kendisine devredenle aynı yetkiye sahip idiyse onun zilyetlik süresini kendi süresine ekleyebilir" şeklinde ifade edilmiştir.

Zilyetliğin devri hususu ormanlar açısından ele alındığında; olayı iki farklı açıdan değerlendirmek gerekmektedir. Kadastro tespiti neticesinde orman olarak kabul edilip kadastro keskinleşen orman niteliğini haiz yerlerin kamu malı olması ve Anayasa ile Devlet denetimi, gözetimi ve güvencesi altında bulunması sebebiyle bu yerlerin zilyetliğin devri

¹³¹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 84.

¹³² AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 99.

¹³³ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 62; AKİPEK, s. 186.

yoluyla kazanılması mümkün değildir. Anayasa'mızın 169. maddesinde de Devlet ormanlarının mülkiyetinin devrolunamayacağı, ormanların zamanaşımı ile mülk edinilemeyeceği ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olmayacağı hüküm altına alınmıştır¹³⁴.

Kadastro tespiti sırasında; tespit yapılacak yerlerde hak sahipliği bulunduğunu iddia edenlerin, öncelikle ilgili Kanunların öngördüğü şekilde taşınmaz üzerinde hak sahibi olması ve bu haklarını kadastro tespit tutanağına geçirterek, tapu kütüğünün beyanlar hanesine intikal ettirmeleri gerekmektedir. Hak sahipleri zilyetliği her türlü delille ispatlayabilirler. KK. m.19/II'de "*Taşınmaz mal üzerinde malikinden başka bir kimseye veya paydaşlarından birine ait muhdesat mevcut ise bunun sahibi cinsi, ihdas tarihi ve iktisap sebebi belirtilerek tutanağın ve kütüğün beyanlar hanesinde gösterilir*" hükmü getirilerek nelerin beyanlar hanesine ekleneceği belirtilmiştir.

Tapu kütüğünde zilyet bulunan kimselerin, zilyetliklerini geçerli bir şekilde devredebilmeleri için, zilyet buldukları yerlerin, kendi zilyetliklerine geçişi için sağlamış oldukları hukukî şartları, devredecekleri kişiler de sağlamalıdır. Yani yeni zilyedin geçerli bir şekilde zilyet olabilmesi ve zilyetliğin sağladığı haklardan faydalanabilmesi için, önceki zilyedin Kanunlarca öngörülmüş olan şartlarını sağlaması gerekir. Bu sebeple zilyetliğin salt olarak devri, geçerli bir zilyetlik için yeterli değildir. Uygulama da bu yöndedir¹³⁵.

Sonuç olarak; bir yer orman olarak kabul ediliyorsa bu yerin bir zilyedinin olması mümkün değildir. Ancak orman sınırı dışına çıkarılan bir arazi ise, zilyetlik söz konusu olabilir ve zilyetlik devredilebilir.

¹³⁴ Bkz. Anayasa'nın 169. maddesi "*Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir. Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz. Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasî propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz. Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanıldığında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz.*"

¹³⁵ Bkz. YHGK. T. 09.06.1999, E. 1999/8, K. 1999/492, "*Nitelik kaybı sebebiyle, hazine lehine orman dışına çıkarılan taşınmazın tapu kütüğünün beyanlar hanesine, davacıların zilyet olduklarının yazılıp yazılmayacağı noktasında toplanan uyuşmazlığın çözümünde: bu yerler üzerindeki muhdesat ile tasarruf edenlerin hak sahibi olabilmeleri için, o yer orman köyü nüfusuna kayıtlı olmaları ve ilgili kanunların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren geriye yönelik en az 15 yıl müddetle o yerde ikamet etmiş olmaları gerekir. Zilyetliğin salt olarak devri, davacıların 2924, 3763 ve 4127 sayılı kanun hükümlerinden yararlanmaları için yeterli olmaz.*" (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

3- ORMANLAR VE TAPU SİCİLİ

I. TAPU SİCİLİ VE TESCİL PRENSİBİ

Taşınmazlar, kural olarak, arazi, taşınmaz üzerindeki bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyetine konu olan bağımsız bölümler gibi doğal olarak taşınamayan eşyalardır. İnsanlar tarafından çoğaltılmaları veya sunî şekilde elde edilmeleri imkânsızdır. Sınırlı miktarda bulunurlar. Çünkü içinde buldukları ülkenin kendi toprakları da sınırlıdır. Bunun içindir ki, gerek kişilerin gerekse Devletlerin ekonomik hayata olan etkileri taşınmazlarda taşınırlara oranla çok daha fazladır. Bu da taşınmazları ekonomik bakımdan taşınırlara göre çok daha kıymetli bir eşya haline sokar. Taşınmazlar üzerindeki aynî haklar taşınırlara nazaran daha uzun sürelidir. Uzun yıllar sonra bile taşınmazlar üzerindeki hakların emin araçlarla ispat edilmesi gerekebilir¹³⁶.

Taşınmazlar üzerindeki hakların sağlam kaynaklar ile ispat edilmesi gerektiğinden hukukumuzda tescil ilkesi geçerlidir. Aynî hakların kazanılması için kural olarak tescil gereklidir. Tapu sicili esas itibariyle taşınmaz üzerinde aynî hakların tesisi ve onlara aleniyet sağlanması için düzenlenmiştir. Tescile tabî haklara örnek verilecek olursa, mülkiyet, rehin, irtifaklar ve taşınmaz yüküdür. Kamu mallarının tescile ihtiyacı yoktur. Ancak bunun iki istisnası mevcuttur. Bunlar ormanlar ve madenlerdir. Bunların tescili ile ilgili özel hükümler vardır¹³⁷.

A. Tapu Sicili

Taşınmazlarda aynî hakları alenileştirme zilyetlik ile sağlanır. Ancak zilyetlik, taşınırlarda sağladığı aynî hakları alenileştirme görevini taşınmazlarda gerçekleştiremez. Taşınmazlar üzerindeki fiilî hâkimiyet durumu yeterince açık değildir. Bu sebeple tapu sicili, taşınmazlar üzerindeki aynî hakları, kapsamalarını ve sahiplerini alenî hale getirmek için oluşturulmuş sistemlerden biridir¹³⁸. Bir yerde tapu sicili sisteminin uygulanabilmesi için o yerde kadastro işleminin tamamlanmış olması şart olmamakla birlikte, genelde kadastronu yapılmış yerlerde bu sistem uygulanır. Kadastronun yapılmadığı yerlerde zabıt yahut kayıt defterleri tutulur¹³⁹.

¹³⁶ AKİPEK, s. 285-286.

¹³⁷ ÜNAL, s. 96.

¹³⁸ AYAN, s. 151.

¹³⁹ ÜNAL/BAŞPINAR, s. 243.

Tapu sicili, taşınmazlar üzerinde mevcut hakları açıklamak, bunların tesisini ve devirlerini sağlamak için, Devlet tarafından ve Devletin sorumluluğu altında tutulan¹⁴⁰, siciller, defter ve vesikaların bütünüdür¹⁴¹.

Tapu sicili sisteminde, bazı istisnalar hariç, aynî haklar ancak tescil ile doğar. Herkese ve taraflara karşı da bu tescil anından başlamak üzere hüküm ifade eder. Yani tescilin yenilik doğuran bir mahiyeti vardır. Tapu sicilleri bir ülkedeki taşınmazların hukukî durumunu en doğru ve gerçek şekilde gösteren resmî sicillerdir. Çünkü bu sistemde, bütün taşınmazlar ve bunlar üzerindeki aynî haklar, evraklara dayanarak bu sicillere kayıt ve tescil olunmalıdır¹⁴².

Taşınmazlar üzerinde hak kazanılması, bir hakkın daraltılması, devredilmesi, ortadan kaldırılabilmesini tapu sicili sağlar. İstisnalar bir yana bırakılacak olursa, tapulu taşınmazlarda tapu sicili haricinde aynî hak kazanılması, devri ve mevcut bulunan aynî hakkın sona erdirilmesi mümkün değildir¹⁴³. Tapu sicili, taşınmazın malikinin ve taşınmaz üzerindeki diğer aynî hakların sahiplerinin bilinmesini mümkün kıldığı gibi, taşınmazın alacaklıya teslim edilmeden yapılacak bir kayıtla rehnedilmesi imkânını da verir¹⁴⁴.

B. Tescil Prensibi

Türk hukukunda aynî haklar, kural olarak, tescil ile doğarlar, sıralarını tescil ile alırlar, tescil (terkin) ile de son bulurlar. TMK.'da bu hususta açık hükümler vardır (TMK. m.705,756,780,795,840,856). Aynî hakların doğumu ve ortadan kalkması bakımından Türk hukukunda tescil prensibi uygulanır. Tescil prensibi bir hakkın, aynî bir hak mahiyetini ancak tescil yapıldıktan sonra kazanmasını ve bir aynî hakkın ancak terkin ile ortadan kalkmasını emreder¹⁴⁵. Yani taşınmaza ilişkin bir aynî hakkın kazanılması için geçerli bir sözleşme yapılmış olsa bile, tescilden evvel bu hak doğmaz¹⁴⁶. Terkin, aynî hakkı ortadan kaldıran bir tescildir¹⁴⁷.

Türk hukukunda aynî hakların kazanılması, başkalarına devri ve ortadan kalkması hakkında tescil prensibi uygulanır. Bununla beraber, tescil prensibi, mutlak nitelikte değildir. Türk hukukuna hâkim olan yumuşatılmış bir tescil prensibidir. Buna mutlak olmayan yani nispi tescil prensibi de denebilir. Nispi tescil prensibi gereği, tescilin gerek menfi ve gerekse müspet hükümleri de mutlak değildir. Bu hükümler de kural olarak nispi mahiyette olan

¹⁴⁰ ERTAŞ, s. 127.

¹⁴¹ ESENER/GÜVEN, s. 103; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 121.

¹⁴² AKİPEK, s. 289.

¹⁴³ AYAN, s. 153.

¹⁴⁴ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 117.

¹⁴⁵ AKİPEK, s. 376.

¹⁴⁶ AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili s. 100.

¹⁴⁷ ESENER/GÜVEN, s. 121.

hükümlerdir. Mutlak tescil prensibi ise, kesin ve mutlak olarak aynî hakların meydana gelmesi, başkalarına devri veya son bulması için tescili şart koşar. Bu prensip gereği, hiç bir aynî hak tescilsiz olarak tapu dışında meydana gelmez, başkalarına devredilemez veya ortadan kalkmaz. Aynı şekilde tapu kütüğündeki tesciller, mutlak ve kesin olarak muteber bir surette meydana gelen aynî hakları karşılar, bu tescillerin doğru olmadığı hiç bir suretle ileri sürülemez¹⁴⁸.

İstisnaî olarak miras yoluyla intikal, işgal, cebri icra, kamulaştırma gibi taşınmazlar üzerindeki tasarruflar TMK. m. 705/II'de tescil dışı bir kazanma yoludur. Böyle hallerde tescil kurucu nitelik değil, açıklayıcı nitelik taşır. Bu şekildeki Kanun hükmüyle getirilmiş istisnalar dışında, tescil yapılmadan tapulu taşınmazlar üzerinde aynî hak kazanılamaz, devredilemez ve ortadan kaldırılamaz¹⁴⁹.

Tapu sicilleri bir ülkedeki taşınmazların hukukî ve fiilî durumlarını gösteren resmî sicillerdir. Çünkü bu sistemde bütün taşınmazlar ve bunların üzerindeki aynî haklar belgelere dayanılarak tapu siciline kaydolunmak zorundadır¹⁵⁰.

C. Tescil Olunabilecek Şeyler

TMK. m. 998'e göre; *tapu siciline taşınmaz olarak şunlar kaydedilir: "Arazi, taşınmazlar üzerindeki bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyetine konu olan bağımsız bölümler. Arazinin tapu siciline kaydı, özel kanun hükümlerine tâbidir. Bağımsız ve sürekli hakların kaydedilmesi için gerekli koşullar ve usul tüzükle belirlenir. Süreklilik koşulunun gerçekleşmesi için hakkın süresiz veya en az otuz yıl süreli olması gerekir. Kat mülkiyetine konu olan bağımsız bölümlerin taşınmaz olarak kaydı, özel Kanun hükümlerine tâbidir."*

TMK.'da, arazi, taşınmaz üzerindeki bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyetine konu olan bağımsız bölümler, taşınmaz olarak tapu siciline kayıt edileceği açıklanmaktadır. Bağımsız ve sürekli haklar Kanun tarafından taşınmaz sayılmakla niteliği değiştirilmemekte, fakat sadece bazı bakımlardan taşınmaz gibi işlem görmesi sağlanmaktadır¹⁵¹. Kaydedilecek unsurlar tahdîdî olarak sayılmıştır. Yine Kanun'un 999. maddesinde ise kaydedilemeyecek taşınmazlar başlığı altında; özel mülkiyete tâbi olmayan ve kamunun yararlanmasına ayrılan taşınmazlar, bunlara ilişkin tescili gerekli bir aynî hakkın kurulması söz konusu olmadıkça kütüğe kaydolunmaz. Tapuya kayıtlı bir taşınmaz, kayda tâbi olmayan bir taşınmaza

¹⁴⁸ AKİPEK, s. 378.

¹⁴⁹ ÜNAL/BAŞPINAR, s. 247; ESENER/GÜVEN, s. 132-133; AYAN, s. 167; AKİPEK, s. 440.

¹⁵⁰ ÜNAL/BAŞPINAR, s. 242.

¹⁵¹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 138.

dönüşürse, tapu sicilinden çıkarılır¹⁵². Burada zikredilen taşınmazlar özel mülkiyete konu olmayacak taşınmazlardır. Bunlar sahipsiz taşınmazlar ile kamu hizmetine tahsis edilen taşınmazlardır. Yol ve park yeri gibi orta malı niteliğindeki kamu emlakının tapu siciline kaydı gerekmediği hususunda görüş birliği olmakla birlikte, hastane, okul binaları gibi hizmet mallarının tapu siciline kaydı gerekeceği ileri sürülmektedir¹⁵³.

Kanun'un açıkça belirttiği durumlar dışındaki hususların tapu kütüğüne kaydedilmesi mümkün değildir. Bu konuda Kanun'da sınırlayıcılık ilkesi hâkimdir. Özel mülkiyete elverişli olmayan kamu malı niteliğindeki taşınmazlar tapu kütüğüne kaydedilemezler. TST. m.7/II'ye göre, mevzuat çerçevesinde tescilleri zorunlu hale gelmedikçe, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerle, kamunun ortak kullanımına ayrılmış taşınmazlar kütüğe yazılamazlar¹⁵⁴.

D. Kamu Malları ve Tescil

Bir malın kamu malı olabilmesi için, öncelikle Devletin, mahalli idarelerin veya kamu kurumlarının mülkiyetinde olması gerekir. Özel kişilerin mülkiyetinde bulunan bir malın, kamunun ortak kullanımına sunulması, onu kamu malı hâline getirmez. Bir kamu tüzel kişinin mülkiyetinde bulunan bir malın da kamu malı sayılması için, malın kamu yararına tahsis edilmiş olması gereklidir. Söz konusu bu malın ya kamunun doğrudan kullanımına ya da kamu hizmetine tahsis edilmiş olması gereklidir. Doğrudan kullanıma örnek olarak, yollar, deniz kıyıları, camiler gibi yerler gösterilebilir. Bunların da bir kısmının tahsis amacına uygun düzenlendiği söylenebilir¹⁵⁵.

Kamu malları, devredilemeyeceğine ve üzerinde sınırlı aynî hak tesis edilemeyeceğine göre, tapu siciline tescil edilmelerine gerek yoktur. TMK. 999. maddesi de “*Özel mülkiyete tâbi olmayan ve kamunun yararlanmasına ayrılan taşınmazlar, bunlara ilişkin tescili gerekli bir aynî hakkın kurulması söz konusu olmadıkça kütüğe kaydolunmaz*”, ifadesini taşımaktadır. Bu hükümle, tapu kütüğünün aleniyeti sağladığı, alışverişin güvenliğini sağladığı, kamu mallarının ise kişiler arasındaki alışveriş ilişkisinin dışında kalması gerektiği, kamu mülkiyeti ile özel mülkiyetin birbirine karışmaması gerektiği gösterilmiştir. Kamu mallarının da bir yere kaydedilmesi ihtiyacı bulunduğundan, özel siciller tutulabileceği, ancak bu sicillerin tapu sicilinden farklı olarak idarenin iç işleyişi ile ilgili olacağı belirtilmiştir¹⁵⁶.

¹⁵² OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 166.

¹⁵³ ERTAŞ, s. 178.

¹⁵⁴ AYAN, s. 193.

¹⁵⁵ GÖZLER, Kemal, İdare Hukuku Dersleri, Bursa 2006, s. 661-662.

¹⁵⁶ ÖZAY, İlhan, Günışığında Yönetim, İstanbul 1996, s. 609.

Tapulu bir taşınmaz, tapuya kaydı gerekmeyen bir taşınmaza dönüşürse, yani sahihsiz hale gelir veya kamu malına dönüşürse ve bunun lehine veya aleyhine tescili gerekli bir aynî hak bulunmazsa, taşınmaz sicilden çıkarılır¹⁵⁷.

Türk hukukunda özel mülkiyetin dışında kabul edilen kamu mallarının tescile tâbi olmamasından dolayı herhangi bir özel Kanun'da kamu mallarının tescili öngörülmüşse; buradaki tescili tespit olarak kabul etmek gerekir¹⁵⁸.

II. ORMANLARDA TESCİL

Türk hukuku açısından, sadece Devlet ormanları özel bir düzenleme rejimine tâbi tutulmaktadır. Özel ormanlar, denetim ve gözetimlerinin Devlete ait olması hususları dışında, yine kural olarak Medenî Kanun hükümlerine tâbi olurlar. Yani bunlar üzerinde, Orman Kanunu'nun hükümleri saklı kalmak üzere, Medenî Kanun'un mülkiyet hükümleri uygulanır. Bunlar tapu kütüğüne malikleri adına tescil edilirler. Ormanların sürekliliklerini ve gelişmelerini önleyecek niteliktekiler hariç olmak üzere, özel ormanlar her türlü aynî haklara konu olabilirler ve tapuya tescil edilebilirler¹⁵⁹.

Ormanlarla ilgili tapu sicil kayıtları açısından olaya bakılacak olursa; bilindiği üzere hukukumuzda tescil ilkesi geçerlidir. Buna göre, bazı istisnalar varsa da, tescil yapılmadan bir aynî hak kazanılamaz. Özel mülkiyet dışında kabul edilen kamu mallarının tescile tâbi olmamaları da kuraldır. Bu kuralın iki istisnası vardır. Bunlardan birincisi ormanlar, ikincisi madenlerdir. OK. m.11 uyarınca kadastrosu kesinleşen ormanlar, hiçbir harç, resim ve vergi alınmadan tapu dairelerince Hazine adına tescil olunur. Bu durum özel ormanlar bakımından da aynıdır¹⁶⁰.

Ormanların tescile tâbi olduğu hususu, KK. m. 22'de yer almaktadır. Gerçekten de KK. m. 22'nin 5304 sayılı Kanun'la değişik 22. maddesinde de aynen "*Tapuya tescil edilmiş ormanlarda, haritaları teknik mevzuata uygun olanlar aynen, diğerleri ise teknik mevzuata uygun hâle getirildikten sonra tapu kütüğüne aktarılır*", hükmü yer almaktadır. 3402 sayılı Kanun'a göre tesis kadastrosu daha önce yapılmış yerlerde orman veya orman sınırı dışına çıkarılan sahaların tescilinde izlenecek yol, genelgede¹⁶¹ düzenlenmiştir. Buna göre:

¹⁵⁷ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 166.

¹⁵⁸ AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 101-102.

¹⁵⁹ AKİPEK, Orman Arazisi, s. 8.

¹⁶⁰ ÜNAL, s. 96.

¹⁶¹ T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tasarruf İşlemleri Daire Başkanlığı B.09.1.TKG0100001-073 sayılı 30.12.2005 tarihli 1616 genelge numaralı 2005/22 nolu genelge.

OK. ilgili maddeleri uyarınca orman sınırı dışına çıkarma işlemleri tamamlanıp kesinleştikten sonra, kesinleşen harita ve tutanaklar ilgili idareye gönderilerek tescil talebinde bulunulur.

Kadastro müdürlüklerince; kesinleşen harita ve bu haritaların kontrolü yürürlükteki teknik esaslara göre yapılır.

Teknik mevzuata uygun olmayanların uygun olmama sebepleri araştırılır, hata kadastrodan kaynaklanıyorsa kadastro müdürlüğünce düzeltilir, hata orman kadastroundan kaynaklanıyorsa da tescil için gönderilen evraklar gerekçesi de bildirilmek suretiyle gönderen kuruluşa iade edilir.

Bu şekilde teknik mevzuata uygunluğu sağlanan kesinleşen orman haritası, ait olduğu köy veya mahallenin kadastro paftalarına işlenir”.

Yine ormanların tescilini düzenleyen genelgede ormanların tescili başlığı ile tescil işlemleri aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

Orman idaresinin talebi ile kadastro müdürlüğünce işlem dosyası tescil için tapu sicil müdürlüğüne gönderilir. Devlet Ormanları "Orman" vasfı ile Hazine adına, Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine ait ormanlar bu müesseseler adına, hususi ormanlar ise sahipleri adlarına “Özel Orman” olarak tescil edilir.

Kadastro ve tapulama işlemi sonucunda orman sınırı içine alınan tapuda gerçek ya da tüzel kişiler adına kayıtlı taşınmazların yargı kararı ya da kamulaştırma olmadan, Hazine adına tescili mümkün değildir. Mükerrer kayıt oluşturulmaması için kadastro müdürlüğü tarafından bu taşınmazları gösterir kadastro haritası örneği ile taşınmazların maliklerinin listesi orman idaresi ve mahalli maliye kuruluşuna taşınmazların ormanda kalan kısımlarına ait tapu kayıtlarının kamulaştırma veya hükmen iptali sağlanmadıkça orman olarak Hazine adına tescillerinin yapılamayacağı gerekçesi ile gönderilir. Ayrıca bu idarelere gönderilen belgelerin bir örneği de yüzölçümleri belirtmek suretiyle tapu sicil müdürlüklerine gönderilir. Tapu sicil müdürlüklerince ilgili parsellerin tescilli olduğu tapu sicil kütük sayfalarının beyanlar hanesine taşınmazın orman sınırı içinde kalan bölümleri işlenir. Bu işlem sonucu hakkında kayıt malikleri ile varsa aynî ve şahsi hak sahiplerine bilgi verilir. Kamulaştırma yapılması ya da mahkeme kararları ile tapu kayıtlarının iptal edilmesi halinde kadastro müdürlüğünce yapılan tescil bildirimini sonucunda tapu sicil müdürlüğü tarafından ilgili parsellerin sayfaları kapatılır ve orman olarak Hazine adına res’en tescili yapılır¹⁶².

¹⁶² KOÇAK, s. 214-215-216.

Kanunkoyucu 6831 sayılı Kanun'un 11. maddesi ve KK.m.22 ile ormanların tescile tâbi olduğu konusunda tartışmaya mahal vermemiştir. Ormanların tescilinin yapılması gerektiği vurgulanmış ve nasıl yapılacağı konusunda da yukarıda anılan genelgede yol gösterilmiştir. Buna göre yapılan tespit sonucu arazinin vasfı ne ise ona göre Hazine adına tescil edilmelidir. Örneğin arazi orman vasfında ise orman olarak¹⁶³, tarla vasfında ise tarla olarak¹⁶⁴ Hazine adına tescil edilmelidir.

III. ORMANLARDA TESCİLİN HUKUKÎ NİTELİĞİ

Kamu malları kural olarak tescile tâbi değildir¹⁶⁵. Ormanların Hazine adına tescile tâbi tutulması, kamu malı niteliğini ortadan kaldırmaz. Ancak bu durum ormanların Hazine adına tescilinin mahiyetinin ne olacağı çelişmesini beraberinde getirir.

Kanunkoyucu ormanlar için maden siciline benzer bir orman sicili oluşturmamıştır. Orman Kanunu'na göre oluşturulan komisyonlarca yapılacak sınırlamanın tapu siciline aktarılmasını uygun bulmuştur. Özel bir sicil yerine bu yolun seçilmesi bazı yazarlara göre ormanların korunması ve ormanlar üzerinde özel kişiler adına tapu kaydı oluşturulmasını önlemek bakımından büyük yararları vardır¹⁶⁶.

Ormanların Hazine adına tapuya tescil edilmeleri, TMK. anlamında bir tescil değildir. Bu tescil, TMK. anlamındaki tescilin ortaya çıkardığı sonuçları doğurmaz; kurucu bir etkiye sahip değildir. Ormanların tapuya tescilinin ancak açıklayıcı bir etkisi olabilir. Çünkü Hazine ile ormanlar arasındaki ilişki Medenî Hukuk anlamında bir mülkiyet ilişkisi değil, kamu hukukuna has bir mülkiyet ilişkisidir. Bundan dolayı, bu ilişkinin doğumu Medenî Kanun kurallarına değil, kamu hukuku kurallarına tâbidir¹⁶⁷. Bundan dolayı aynî hakların kazanılmasında ya da kaybında herhangi bir etkiye sahip değildir¹⁶⁸.

¹⁶³ Bkz. 20. HD. T. 16.10.2006, E. 2006/13641, K. 2006/13196 “*Dava, tapu iptali ve tescil istemi niteliğindedir. Dava konusu parsel, kesinleşen orman kadastro sınırları içinde bulunduğu, daha sonra yapılan 2. ve 2/B uygulamalarında orman sınırları dışına çıkartılmayıp kesinleşen orman tahdidinde olduğu gibi orman sınırları içinde bırakıldığına göre, orman niteliği ile Hazine adına tescile karar verilmesi gerekirken, nitelik belirtilmeden Hazine adına tescile karar verilmesi doğru değildir.*” (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

¹⁶⁴ Bkz. 8. HD. T. 26.12.2005, E. 2005/7500, K. 2005/8952 “*Dava tescil talebidir. Dava konusu taşınmazın orman sınırlama hattının dışında orman sayılmayan yerlerden olduğu açıklanmıştır. Tescil konusu taşınmaz orman sınırlama çalışmalarının kesinleştiği orman sayılan bir yerdir. Ne var ki; son defa yetkili orman kadastro komisyonlarınca yapılan orman sınırlama çalışmaları sırasında tescil konusu taşınmazın orman sayılmayan bir yer olduğu bildirildiğine göre, tarla niteliğiyle Hazine adına tesciline karar verilmiş olmasında herhangi bir isabetsizlik görülmemiştir.*” (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

¹⁶⁵ ÜNAL, s.96, AKİPEK, s. 57; ESENER/GÜVEN, s. 122.

¹⁶⁶ ÜNAL, s.97, AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 103.

¹⁶⁷ AYANOĞLU, Zilyetlik ve Tapu Sicili, s. 104.

¹⁶⁸ ÜNAL, s. 97.

İKİNCİ BÖLÜM

ORMAN ARAZİSİ KAVRAMI, KADASTRO AÇISINDAN ORMAN ARAZİLERİNİN BELİRLENMESİ VE TÜRLERİ, ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLER

4- KADASTRO AÇISINDAN ORMAN ARAZİLERİNİN BELİRLENMESİ

I. GENEL OLARAK

Kadastro Latince de vergi mükelleflerinin listesi anlamına gelen “catastrum” kelimesinden alınmıştır. Ama artık bu anlamda kullanılmamakta, halen vergiye tâbi objeleri ve arazi parçalarını değerlendiren ve tapu kayıtlarına esas teşkil eden resmî sicil anlamına gelmektedir¹⁶⁹. Bir görüşe göre¹⁷⁰, kadastronun tanımı, taşınmazların geometrik ve hukukî durumlarını, Devletin yetkili kıldığı kamu görevlileri tarafından bilimsel esaslara uygun olarak planlar içinde gösterilmesidir. Kadastro, bir taşınmazın mülkiyetinin kime ait olduğunun tespit edilmesi için kullanılan, kısaca mülkiyet sorununu çözen bir uygulamadır¹⁷¹.

1934 tarihli ve 2613 sayılı Kadastro Tapu Tahriri Kanunu’nda kadastro, “*Taşınmaz malların hukukî ve hendesi (geometrik) durumlarını belli eder ve gösterir*” şeklinde tarif edilmiştir. Bütün bu tarif ve Kanun hükümlerinden kadastronun çeşitli işlevlerinin bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak Kanun’ların kadastro açısından öngördüğü ana fonksiyonlar, kadastronun bir yönden taşınmazın hukukî durumunu, diğer yönden de arazi üzerindeki geometrik durumunu belli etmiş olmasıdır. Buna göre, kadastro ne sadece hukukî, ne de teknik anlamda bir kavramdır. Bunun aksine her iki çeşit çalışmayı bünyesinde toplayan bir müessese olarak anlaşılması gerekmektedir¹⁷².

Anayasa’ımızda getirilen hükümlerle ormanların idaresi ve işletmesi Devlete bırakılmıştır. Orman mülkiyeti çözülmeyen bu görev yerine getirilemez. Bundan dolayı orman mülkiyet durumunun çözülmesi öncelikli hedeftir. Mülkiyet durumunun çözülmesi için öncelikle kadastro sorunu halledilmelidir. Zaman zaman çıkarılan ve değiştirilen Orman Kanun’ları, öncelikle ormanların sınırlamasının yapılmasını, yani hudutlarının belirlenmesini düzenlemiştir. 3116 sayılı Kanun’da Orman Genel Müdürlüğü’ne orman kadastrounun

¹⁶⁹ İNAL, Selahaddin, Türkiye’de Ormanların Tahdit ve Kadastro Problemi, İstanbul 1967, s. 51.

¹⁷⁰ EREN, Fikret/BAŞPINAR, Veysel, Toprak Hukuku, 3. b, Ankara 2007, s.270-271; AYAN, s. 198.

¹⁷¹ Bu bilgi için bkz. auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-1999-48-01-04/AUHF-1999-48-01-04-Altas.pdf.

¹⁷² İNAL, Tahdit, s. 52.

bitirilmesi için on yıllık bir süre tanınmıştır. Ancak çalışmalar çok yetersiz olduğundan kadastro halen bitirilememiştir¹⁷³.

Daha önce de belirtildiği üzere, günümüzde OK. m.11'e göre, orman kadastrosu yapıp kesinleşen Devlet ormanları, tapu idaresinde herhangi bir vergi, harç alınmaksızın Hazine adına tescil edilir. Buradaki tescil Arazi Kadastrosu Kanun'undaki tescil anlamında değildir. Ormanların tescili tâbiri, ormanların sınırlanmasıdır. TMK. m.715'e göre, sahihsiz yerler tapuya tescil edilemez. Ormanlar tescile değil, sınırlandırmaya tâbidir. Tapu kütüğüne kesinleşen orman tahditleri devredilir. Yani orman kayıtları, sınırları içinde tapu kütüğüne aktarılır. Kadastro Kanunu'nda da benzer hükümler vardır¹⁷⁴.

Sonuç olarak, orman kadastrosunun amacı, ormancılık çalışmalarının verimli şekilde yapılabilmesi, vatandaşların ormanlarla ilgili ilişkilerinin düzenlenmesini sağlamaktır. Bunun yanında, ormanların saha emniyetini ve devamlılığını sağlamak üzere, orman alanlarının geometrik ve hukukî durumları ile 6831 sayılı Kanun'un 2/B maddesine göre orman sınırı dışına çıkarılacak yerlerin tayin ve tespiti de bu şekilde gerçekleştirilmiş olur¹⁷⁵.

II. ORMAN ARAZİSİ KAVRAMI

Orman arazisi kavramını anlayabilmek için öncelikle ormanın tanımının ne olduğu konusunu irdelemek gerekir. Ormanın iki tür tanımı olduğu kabul edilir. Bunlardan ilki ormanın biyolojik veya teknik tanımı; diğeri ise ormanın hukukî tanımıdır. Ormanın biyolojik tanımı çeşitli ülkelerde farklı olarak yapılmaktadır. Ülkemizde yapılan orman tanımına baktığımızda, "*geniş alanlarda kendine özgü bir iklim yaratabilen, belli yükseklik, yapı ve sıklıktaki ağaçların, ağaççık, çalı ve otsu bitkiler, yosun, eğrelti ve mantarlar, toprağın altında ve üstünde yaşayan mikroorganizmalar ve çeşitli böcek ve hayvanlarla orman toprağının birlikte oluşturduğu bir yaşam birliği*" olarak tanımlanmaktadır. Hukukî açıdan orman tanımı ise, yukarıda verilen tanımlardan farklıdır. Hukukî açıdan ormanın tanımını yapmak zordur. Örneğin, her ağaç ihtiva eden yere orman denemeyeceği gibi, ağaç olmayan bir yere de birçok halde orman demek hukukî açıdan zorunlu olabilmektedir¹⁷⁶.

Orman, hukukî bakımdan özellikleri bulunan bir arazi çeşidi, içinde ağaç topluluklarının bulunduğu bir arazidir. Yani belirli bir toprak parçası ile bunun içindeki ağaç topluluklarından oluşan mürekkep bir eşyadır. Mürekkep eşyada aslî unsur, aslî eşya niteliğinde olan toprak, yani arazidir. Ağaçlar içinde bittikleri, yetiştikleri bu araziye belirli bir

¹⁷³ Bu bilgi için bkz. www.sgb.cevreorman.gov.tr/depo/sura_kitap.doc.

¹⁷⁴ USLUOĞLU H. Avni, Ormanlarda İrtifak Hakkı Tesisi, YHD. C. 2, S. 9, s. 1455; ATEŞ, s. 71.

¹⁷⁵ ÖZDEMİR, s. 349.

¹⁷⁶ GÜNEŞ, s. 1.

arazi olma özelliğini veren ve onun TMK. tarafından özel bir surette düzenlenmiş bulunan mütemmim cüzleri, tabî semereleri yani hâsılatıdır. Zaten Orman Kanunu'nda da, orman arazisi ve yeri, orman kavramı içine sokulmakla onun, ağaçlardan ayrı bir unsur olduğu belirtilmiştir. Bunun içindir ki, ağaçların herhangi bir sebeple yok olması, yanması o arazinin, ormanın bir unsuru olarak kalmasını etkilemez. İçindeki ağaçların yokluğuna rağmen o toprak, ormanın toprağı, orman arazisi olmaya devam eder¹⁷⁷. Hatta Fransa'daki gibi bazı ülkelerde, ormanın tanımından ziyade, belli nitelikteki alanların, üzerlerindeki bitki örtüsüne bakmaksızın orman rejimi altına alınması söz konusudur. Almanya'nın bazı eyalet Orman Kanun'larında olduğu gibi, ormanın bir tanımı yapılmakta, istisnalar ise sıralanarak sayılmaktadır. Amerika'da ise orman, kerestelik orman ve diğer ağaçlık alanlar olarak tanımlanmaktadır¹⁷⁸.

Türk Orman Hukukunda ise, bir yerin orman olup olmadığı Orman Kanunu'na göre belirlenir¹⁷⁹. Orman, OK. m.1/I'de şu şekilde tanımlanmıştır; “*Tabii olarak yetişen ve emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları, yerleri ile birlikte orman sayılır.*” Aynı maddenin 2. fıkrasında orman sayılmayan yerler belirtilmiştir. Söz konusu fıkrada hangi alanların üzerinde ağaç ve ağaççık toplulukları bulunduğu halde orman kabul edilmeyeceği 11 bent halinde sayılmıştır.

Orman arazisi aslî eşya niteliğinde bulunan arazidir. Bunun içindir ki, bir ormandaki ağaçların büyük bir kısmının herhangi bir sebeple yok olmasıyla, o arazi parçası orman arazisi olma özelliğini kaybetmez¹⁸⁰.

Bir arazinin orman arazisi olup olmadığının tespitinde kullanılacak en önemli unsur, sözkonusu arazinin orman kadastrosu işlemine tâbi tutulup tutulmadığı ve bunun neticesinin ne olduğudur. Orman kadastrosu açısından arazi orman sınırları içerisinde kabul edildiği takdirde, yukarıdaki tartışmalar ve bilgiler ışığında o arazinin üzerinde ağaç örtüsünün olup olmaması bir önem teşkil etmez. Bu sebeple arazi ile ilgili orman kadastrosu, orman arazilerinin tespiti açısından son derece önemlidir ve vasfın belirlenmesinde etkin rol oynar.

III. ORMAN KADASTROSUNDAKİ DÜZENLEMELER

Ülkemizdeki orman mevzuatı birçok değişikliğe tâbi tutulmuştur. Bu sebeple buna bağlı olarak orman kadastrosunda da değişik düzenlemelere gidilmiştir. Orman kadastrosundaki mevzuat değişikliklerini ele almak orman sınırı dışına çıkarma ile ilgili

¹⁷⁷ AKİPEK, Orman Arazisi, s. 23.

¹⁷⁸ GÜNEŞ, s. 2.

¹⁷⁹ BAŞPINAR, s. 190.

¹⁸⁰ AKİPEK, Orman Arazisi, s. 4.

olarak fikir verecektir. Günümüze kadar yapılmış olan değişiklikler başlıklar altında incelenmiştir.

A. 3116 Sayılı Orman Kanunu

Ülkemizde orman kadastrosu çalışmaları Osmanlı Devleti döneminden başlamış olup, Cumhuriyetin ilk yıllarında da devam etmiştir. Bu dönemde konu sadece mevzuat yönüyle işlenmiştir. Orman kadastro sorununun köklü çözüm yolu olarak bütün ormanların Devlet ormanı sayılması esası getirilmiştir. Ancak teşkilatsızlık, maddî imkânsızlık, politik karmaşalar ve süregelen savaşlar orman kadastro işlemlerinin hukukî, idarî ve teknik yönleriyle bir bütün olarak ele alınmasına ve uygulanmasına bu dönemde engel olmuştur¹⁸¹.

3116 sayılı Kanun 1937 yılında yürürlüğe girmiş, Kanun'un 2. kısmının 1. faslında geçen 5-13 arası maddeler orman sınırlandırmasını düzenlemiştir¹⁸².

Ormanlar, 766 sayılı Tapulama Kanunu ve 2613 sayılı Kanun'a tâbi değildir. Ormanların kendine özgü Kanun'larında, kendilerine özel kadastro sistemi düzenlenmiştir.

3116 sayılı Kanun ile sadece Devlet ormanlarının sınırları belirlenmiştir. Özel kişi ve kurumlara ait ormanların sınırlaması yapılmamaktadır. Bu Kanun'a göre kurulan komisyonun görevi, Devlet ormanlarını, Devlet ormanı olmayan yerlerden ayırmaktır¹⁸³. Kamu tüzel kişiliklerine ait olan ormanların sınırlama işleri ve masrafları, sahibi bulunan tüzel kişiliğe ait olup, işlemlerin 2 yılda bitirilmesi öngörülmüştür. Kanunda ayrıca özel ormanların sınırlanması da sahipleri tarafından 2 yıl içerisinde bitirilmesi öngörülmüştür¹⁸⁴.

B. 4785 Sayılı Kanun

1945 yılında yürürlüğe giren 4785 sayılı Kanun ile, yürürlük tarihinden itibaren tüm ormanlar, (gerçek ve tüzel kişilere ait) vakıflara, köy, belediye, özel idare ve kamu tüzel kişiliklerine ait ormanlar hiçbir işleme ihtiyaç kalmaksızın devletleştirilmiştir. Tahdit yapılacak yerlerde, önceleri özel mülkiyete konu olup 4785 sayılı Kanun'un 1. maddesi alanına giren ormanları, devletleştirilmiş olduğu tahdit sınırlama tutanağından belirlenmek suretiyle Devlet ormanı olduğu, 3116 sayılı Kanun'a göre yapılan sınırlamaların ise yeniden gözden geçirilerek kadastro sınırlaması yapılması uygun görülmüştür¹⁸⁵.

4785 sayılı Kanun ile devletleştirme dışı bırakılan hükümler de vardır. Devlet ormanlarının veya Kanun ile devletleştirilen ormanların içinde veya bitişiğinde bulunmamak

¹⁸¹ İNAL, Tahdit, s. 15.

¹⁸² Kanun hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Giriş, § 1, IV, C, 1.

¹⁸³ ATEŞ, s. 72.

¹⁸⁴ CİN, s. 370.

¹⁸⁵ ATEŞ, s. 72-73.

şartıyla, 3116 sayılı Kanun'daki ödevlere ve izinlere dayanılarak ekim ve dikim yoluyla emek harcanıp yetiştirilmiş ormanlar, sahipli fıstık çamı, palamut meşesi ve aşısız kestane ormanları devletleştirme dışı bırakılmıştır. Ayrıca, Devlet ormanları veya bu Kanun ile devletleştirilmiş ormanlar arasında olmayan topraklarda ekim ve dikim yoluyla, özel emekle yetiştirilmiş kavak, söğüt, kızılağaç, akasya, okaliptüs ve selvi ormanları da devletleştirme dışında bırakılmıştır¹⁸⁶.

4785 sayılı Kanun'a göre; tescilleri Hazine adına yapılması gereken pek çok özel orman, aradan 10 yıl, 20 yıl gibi uzun bir süre geçtikten sonra ancak, fiilen Hazineye aktarılmıştır. Tescil işleminden sonra özel ormanın eski sahiplerinden söz konusu taşınmazı terk etmeleri istenmiştir¹⁸⁷. Nitekim Yargıtay'ın bir kararında da, zilyedin kanunî süresi içinde dava açmaması sebebiyle mülkiyet hakkı elinden alınmıştır¹⁸⁸. Böylece 4785 sayılı Kanun hükmü ile tapulu özel ormanlarının devletleştirildiğini öğrenen hak sahipleri bir taraftan orman idaresine başvurarak, diğer taraftan da yargı yoluna müracaat ederek haklarını arama teşebbüsünde bulunmuşlardır. Ancak burada karşılarına Kanunda yer alan 1 yıllık ve 5 yıllık hak düşürücü süreler çıkmıştır. Söz konusu hak düşürücü süreler geçtiği için, talepleri kabul edilmemiş, böylece mülkiyet hakları bir kez daha ihlâl edilmiştir¹⁸⁹.

C. 5658 Sayılı Kanun

Yukarıda da birden fazla yerde ifade edildiği gibi, 4785 sayılı Kanun ile istisnalar hariç ülkede bulunan tüm ormanlar Devlet mülkiyetine geçmiştir. Bir çeşit kamulaştırma olan sözkonusu işlem sonucu yaklaşık yarım milyon (543000) hektar orman alanı devletleştirilmiştir. Tepkilerin artması sonucu, 1950 yılında 5658 sayılı Kanun kabul edilerek¹⁹⁰, 1945 yılında devletleştirilen ormanların bazıları sahiplerine iade edilmiştir. Bu işlemde, kamulaştırma bedelinin bir anda 4 katına çıkarılması ve ödenmesi gereken bedelin çok fazla bir miktara ulaşması da etkili olmuştur¹⁹¹.

5658 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre;

¹⁸⁶ TUNÇSİPER, s. 94.

¹⁸⁷ BAŞPINAR Veynel, Mülkiyet Hakkını İhlâl Eden Müdâhaleler, Ankara 2009, s.376.

¹⁸⁸ Bkz. 7. HD. T. 30.10.1990, E. 1990/14430, K. 1990/12522, "Gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlar, 4785 sayılı Kanunla devletleştirilmiş olduğundan, devletleştirilmeden önceki döneme ait tapu kayıtları hukuksal değerini yitirdiği gibi orman sınırlamasına karşı yasal süresi içinde bir dava açılmamakla, orman tahdidini kesinleşmiş kişilerin bu tür taşınmazlarda bir hakları kalmamıştır.... Bu nedenle, dava konusu taşınmaz üzerinde sürdürülen zilyetlik, zilyedine bir hak kazandırmayacağı gibi, önceki döneme ait tapu kaydı da hukuksal değerini yitirmiş olduğundan taşınmazın Hazine adına tapuya tesciline karar verilmesi doğrudur". (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

¹⁸⁹ MUZMUL, Devletleştirilme Hatası, s. 2

¹⁹⁰ Kanun hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Giriş, § 1, IV, C, 3.

¹⁹¹ GÜNEŞ, s. 15.

“9.7.1945 tarihli ve 4785 sayılı Kanun’la devletleştirilen ormanlardan, Devlet ormanları içinde olmayan ve etrafı tarla, bağ, bahçe, gibi kültür arazisi, özel orman, şehir, kasaba, köy merası ve Orman Kanunu’nun birinci maddesine göre orman sayılmayan yerlerle çevrili olmak şartıyla Devlet ormanlarından tamamen ayrılmış bulunan köy, belediye tüzel kişiliklerine ve gerçek kişilere ait ormanlar; sahipleri veya mirasçıları istedikleri takdirde geri verilir”.

İade edilecek ormanlardan, devletleştirme bedeli ödenmiş olanlar, bedelin aynısının ödenmesi ve yazılı müracaatları şartıyla iade edilir. Devletleştirme bedeli ödenmemiş olanlar ise, kendiliğinden sahiplerine veya mirasçılarına iade edilir.

Geri verilmesi mümkün olan ormanların vasıfları hükümde belirtilmiş bulunmaktadır. İade için Devlet ormanları içinde veya bitişiğinde bulunmamak şartı tahakkuk etmelidir. Fakat Kanun’da Devlet ormanlarından tamamen ayrılmış bulunmak şartı yer almasına rağmen, dere ve yol gibi önemsiz tabî ve sunî engellerin tamamen ayırma şartını gerçekleştirilemeyeceğini düşünen yazarlar da vardır¹⁹².

Orman kadastro açısından 5658 sayılı Kanun’un uygulama alanı tespit edilirken, o yerde orman kadastrounun ilk defa yapılıp yapılmadığı veya tahdidin 3116 sayılı Kanun’a göre ve 1945 yılından önce ya da 1945-1950 yıllarında yapılıp yapılmadığı göz önünde tutulmalıdır. Çünkü 5658 sayılı Kanun ile yapılacak orman kadastro ancak devletleştirilen yerlerde uygulanabilme imkânına sahiptir¹⁹³.

D. 3573 Sayılı Kanun

07.02.1939 tarihinde yürürlüğe giren 3573 sayılı Kanun’un 4086 sayılı kanunla değişik 2. maddesinde: “Orman sınırları dışında bulunan ve Devletin hüküm ve tasarrufunda olan yabanî zeytinlik, antep fıstığı ve harnupluklar ve her nevi sakız neveleri ile orman sınırları dışında olup da 17.10.1983 tarih ve 2924 sayılı Kanun kapsamında bulunmayan zeytin yetiştirmeye elverişli fundalık ve makilikler Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca tespit edilip haritalanır” hükmü yer almaktadır.

Kanun’un 3. maddesinde ise: “Orman sınırı dışında bulunan yabancı zeytinlik, Antep fıstığı, harnupluk ve sakız neveleri gibi yetiştirilmeye elverişli fundalık ve makilik alanlar tespit edilip temizlenip dikilip kullanılmak üzere ilgili bakanlıkça buraların kullanımının devredileceği ilan edilir. 5 yıl süre ile bu gibi yerleri gayesine uygun olarak kullanmayı taahhüt edip kullananlara mahallin en büyük mülki amiri tarafından tapuları verilir ve

¹⁹² ULUKUT, s. 57.

¹⁹³ ÖZDEMİR, s. 358.

söz konusu yerlerin amaç dışında kullanılamayacağı, yüzölçümlerinin küçültülemeyeceği konusunda tapu siciline gerekli şerh verilir. Orman kadastrosu esnasında bu tür yerlerle karşılaşıldığında tapusu olan yerlerin hak sahipliğinde bir değişme olmaz ancak tapu söz konusu değilse orman sınırlarına dâhil edilir.”

Orman kadastrosu yapılıp haritası kesinleşmiş yerlerde, aplikasyon sırasında 3573 sayılı Kanun’a göre verilmiş zeytinlik tapusu orman kadastro sınırları içinde kalsa dahi, bu durum tapu sahiplerinin hakkını etkilemez. Zeytinlik olan yerlerin orman sınırları dışında kalacak şekilde sınırın applike edilmesi gerekir. Ancak yerin tapusu verilmemişse ve kadastro haritası içinde kalmaktaysa o yerin orman sınırları içinde mütalaa edilmesi gerekmektedir¹⁹⁴.

E. 5653 Sayılı Kanun

Kanun’un 1. maddesine göre:

- “a) Her çeşit dikenlikler;*
- b) Parklarla, şehir, kasaba ve köy mezarlıklarındaki ağaçlıklar;*
- c) Sahipli her çeşit ziraat arazisi içinde emekle yetiştirilen ve tabii olarak ormanlarda yetişmeyen kavak, okaliptüs, söğüt, akasya gibi ağaççıklar,*
- d) Ormanların dışındaki sahipli arazide ve bunların kenarlarında bulunan dağınık veya yüzölçümü üç hektarı geçmeyen ve Devlet ormanlarına mesafesi en az üç kilometre olan grup halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklar,*
- e) Maki cinsinden her türlü ağaççıklarla örtülü yerler,” orman sayılmaz¹⁹⁵.*

Bu Kanun ile muhafaza karakteri taşımayan, maki cinsinden her türlü ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler orman sayılmamıştır. 5653 sayılı Kanun’a dayalı çıkarılan yönetmeliğe¹⁹⁶ göre, Maki Tefrik Komisyonları; Orman Kadastru Komisyonlarından ayrı kurulmuştur. Maki Tefrik Komisyonlarının bir yeri orman olarak tahdit içine alma ve çıkarma yetkileri yoktur. Ancak Orman Tahdit Komisyonları bu görevi yapar. Fundalık ve makilikler muhafaza karakteri taşıyorsa, orman tahdit dışına çıkartılamaz ve orman sayılırlar¹⁹⁷.

Daha önce orman kadastrosu yapılan yerlerde tapulu olup olmadıklarına ve 6831 sayılı Kanun’un 1/j bendi gereğince orman sayılıp sayılmadıklarına göre, 5653 sayılı Kanun doğrultusunda işlemlerini gerçekleştiren Maki Tefrik Komisyonlarının yapmış olduğu çalışmaların incelenmesi gerekir. 3116 sayılı Kanun’a göre orman olarak sınırlandırılarak

¹⁹⁴ ÖZDEMİR, s. 361.

¹⁹⁵ Kanun hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Giriş, § 1, IV, C, 4.

¹⁹⁶ 17.08.1950 tarihli Makilik ve Orman Sınırlarının Tespitine ait Yönetmelik.

¹⁹⁷ ATEŞ, s. 79.

tahdit haritası içine alınan ve 5653 sayılı Kanun'a göre Maki Tefrik Komisyonlarınca tefrik edilmiş makilikler 6831 sayılı Kanun'un 1/j bendine göre orman sayılan yer niteliğini taşıyorsa her iki Kanun'a göre orman sayılacaklarından ve açıklandığı üzere maki tefrik komisyonlarının orman sınırını belirleme yetkisi bulunmadığından, o yerin orman sınırları içinde kalması gerekir. 3116 sayılı Kanun'a göre orman sayılarak tahdit haritası içine alınan Maki Tefrik Komisyonunca tefrik edilerek orman sınırı dışına çıkartılan ve 6831 sayılı Kanun'un 1/j bendine göre orman sayılmayan makilik yerlerde temlik işlemleri tamamlanarak tapusu verilenler orman sınırları dışında mütalaa edilir¹⁹⁸.

F. 4753 Sayılı Kanun

4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'na göre topraksız çiftçilere toprak dağıtmak amaçlanmış olup, hangi taşınmazların dağıtımına tabî tutulacağı Kanun'da açıklanmıştır. Söz konusu Kanun'da Devlet ormanlarının Toprak Tevzî Komisyonlarınca muhtaç çiftçiye dağıtılabileceğine dair herhangi bir hüküm yer almamıştır. Bu sebeple ormanlık sahaların dağıtımına tabî tutularak tapu tesis edilmesi halinde 4753 sayılı Kanun'a göre verilen sözkonusu tapuların herhangi bir şekilde hukukî değeri ve geçerliliği yoktur. Gerek daha önce orman sınırlama gerçekleşen arazilerde gerekse ilk olarak orman sınırlaması yapılan yerlerde olsun, 4753 sayılı Kanun'a göre verilen tapulara rastlanması halinde bunlara itibar edilmeden önceden sınırlaması yapılan yerlerde kesinleşmiş orman kadastro sınırlarının aplike edilmesi; ilk kez orman sınırlaması yapılan yerlerde ise 6831 sayılı Kanun'un uygulama alanı bulması gerekmektedir¹⁹⁹. 4753 sayılı Kanun, 1972 yılında 1757 sayılı kanunla yürürlükten kaldırılmıştır.

5- ORMAN KADASTROSU AÇISINDAN ORMAN ARAZİLERİNİN TÜRLERİ

I. GENEL OLARAK

Orman kadastrosu, mülkiyet farkı gözetilmeksizin orman tanımına giren yerler ile bu yerlerin içindeki ve bitişiğindeki her çeşit taşınmazın tespitine, sınırlarının geometrik olarak belirlenmesine, üzerindeki haklarının tayinine yönelik teknik çalışmalardır²⁰⁰.

Ülkemizde, orman tahdit ve kadastrosu çalışmaları, Orman Genel Müdürlüğü tarafından ilgili mevzuata göre yapılır. Orman kadastro haritalarında Devlet ormanları bir parsel gibi gösterilir, ancak normalde olduğu gibi parsel numarası ile değil; ormanın adı ile Hazine adına tescil edilir. Komisyonun çalışma alanında özel ve tüzel kişilere ait orman var ise, bunlara parsel numarası verilerek ilgili malikleri adına tescil edilirler. Orman haritaları,

¹⁹⁸ ÖZDEMİR, s. 364.

¹⁹⁹ ÖZDEMİR, s. 365.

²⁰⁰ ÜNAL, s. 97

diğer kadastro haritalarından farklı olarak renklendirilirler. Yeşil renk orman alanlarını, mavi renk su yüzeylerini, sarı renk orman içinde fakat orman sayılmayan alanları, kırmızı renk ise orman sınırları dışına çıkartılan alanları gösterir. Orman kadastrosu ile birlikte orman arazilerinin vasfının tayini de yapılır²⁰¹.

Orman kadastrosu açısından orman arazilerinin türlerini belirlemek için öncelikle Devlet ormanı ve özel ormanın neresi olduğunu tespit etmek gerekir. Bunun için, arazinin mülkiyetinin kime ait olduğu ve aynı zamanda arazinin orman vasfını taşıyıp taşımadığının da belirlenmesi gerekir²⁰².

Daha önce de ifade edildiği üzere, bir yerin orman tanımına girip girmediğinin belirlenmesi, vasıf tayini olarak nitelendirilir. Bu aşamada, bir yerin orman olup olmadığına karar verilir. Şayet bir yer orman ise, bunun mülkiyetinin kime ait olduğu sorunu ile karşılaşılır. Buna karşılık bir yer orman değilse, burası orman kadastrosunun kapsamı dışında kalmakta olup, genel kadastro uygulamasının kapsamına girmektedir. Orman kadastrosunun amacı ülke çapında orman niteliğini haiz yerlerin sınır ve mülkiyet durumlarını belirleyerek tapuya geçirilmesini sağlamak, bu suretle orman varlığını korumaktır²⁰³. Bir yerin orman olarak tespitinde, o yerin orman tanımına giren bitkilerle kaplı olup olmadığına, kapalılık derecesine bakılır. Uygulamada tespitlerin böyle yapılması²⁰⁴, OK.m.1'e aykırıdır. Bu durumda, söz konusu alanın orman olduğunu veya orman olmadığını tayin etmek oldukça kolaydır.

Türkiye'de 1937 yılından beri Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılan orman kadastrosu çalışmalarında, 20 milyon hektar olarak tahmin edilen orman varlığının 16.268.430 hektarının orman tahdit ve kadastrosu yapılmış olup, bunun ¼' ünün tapuya tescili gerçekleştirilmiştir. Halen, 4.434.692 hektar alanın orman kadastrosu yapılmamıştır. Geri kalan yaklaşık 12 milyon alanın tapuya tescil edilememesinin sebebi, orman tahdit ve kadastrosu yapılan yerlerin tescile esas evrak niteliğinde olmamasıdır²⁰⁵.

²⁰¹ Bu bilgi için bkz. www.harita.selcuk.edu.tr/arsiv/semp_pdf/147_156.pdf, s. 153.

²⁰² ÜNAL, s. 109-110.

²⁰³ ÜNAL, s. 97

²⁰⁴ Bkz. 21. HD. T. 27.12.2005, E. 2005/11742, K. 2005/16376 “Kadastru tespitine itiraz davasında, çekişmeli taşınmazların bulunduğu yerde orman kadastrosu 3402 sayılı yasanın 4. maddesi hükmüne göre yapılmıştır. Dosya arasında bulunan bilgi ve belgelerden özellikle bilirkişi rapor ve krokilerinden bu yerlerin dört hududunun orman ve öncesi orman olan 2/B uygulama alanları ile çevrili olduğu, halen üzerlerinde sedir, yabani alıç gibi orman ağaçlarının bulunduğu, çekişmeli yerlerin bu hali ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden oldukları, özel mülkiyete konu olamayacakları anlaşıldığından davanın reddi gerekir.” (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

²⁰⁵ ERDOĞAN, F. Büşra, Genel Kadastru-Orman Kadastru İlişkilerinin Hukuksal Açıdan İncelenmesi, İstanbul 2005, s. 112.

Orman kadastrounda asıl zorluk, orman örtüsü kaybolmuş, yalnızca toprağı kalmış alanların orman olup olmadığının tayinidir. Orman arazisi vasfını yitiren bir yerin tam olarak orman vasfını kaybetmesinin yegâne yolu, sözkonusu arazi üzerinde 2/B maddesinin uygulanması ile mümkün olur. Bu nitelikteki alanların evveliyatının orman olup olmadığını tayin etmede, eski orman ağacı kök ve kalıntılarından, orman toprağı bulunup bulunmadığından, müşir bitkilerden²⁰⁶ anlaşılabilir. Ayrıca, mahalli bilirkişiden, hava fotoğraflarından, memleket haritalarından, amenajman planlarından yararlanılarak tespit edilebilir. Hatta bir görüşe göre²⁰⁷, tarihi belge ve vesikalardan dahi yararlanmak mümkündür. Bu şekilde, bir zamanlar orman olduğu tespit edilen bir alanın, artık orman bitki örtüsü taşıyıp taşıyımamasının bir önemi kalmamaktadır. Sözkonusu alan herhalde orman sayılır. Ancak, özel ormanların zamanaşımı ile başkası tarafından mülk edinilmesi mümkün olmalıdır. Zira zamanaşımı ile özel mülke konu olamama, aslında kamu mallarının bir özelliğı olduğundan, Devlet ormanları için geçerli olan yasağın özel ormanlar için geçerli olmaması gerekir. Başka bir deyişle, özel bir ormanı zamanaşımı ile iktisap eden bir kimsenin iktisabı geçerli olmalıdır. Ancak, bu iktisap, söz konusu ormanın orman vasfını ortadan kaldırmayacağından, orman vasfını kaybetmesi ancak 2/B uygulaması yapılması ile mümkün olabilir²⁰⁸.

Bir yerin orman vasfını taşıyıp taşımadığı tespit edildikten sonra mülkiyetinin kime ait olduğu konusunun tespiti gerekir. Özel orman mülkiyetinin hangi hallerde söz konusu olabileceğini ortaya koymak ve bunların dışında kalan ormanların mülkiyetinin kamu tüzel kişilerine veya Devlete ait olduğunu tespit etmek mülkiyet sahibini belirleyecek ve mülkiyetin kime ait olduğu sorununu ortadan kaldırır²⁰⁹.

Daha önce de birden fazla kere ifade edildiği üzere ülkemizde orman sınırları, 1937 yılında kabul edilen 3116 sayılı Orman Kanunu ile belirlenmeye başlamıştır. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren orman alanları sınırlandırılmak suretiyle belirlenmiştir. Orman alanları belirlendikten sonra, bunların tescil işlemi gerçekleştirilir. Tescil işlemi ile birlikte bir yerin orman olup olmadığı tartışması sona erer. Fakat tescil tarihine kadar orman sınırı ile ilgili ihtilaflar devam eder. Bunun en önemli sebebi, orman içinde veya kenarında yerleşik köylerde yaşayan insanların ormandan yer açmaları gelmektedir. Ülkemizin %25-%26'sı orman alanı olmasına karşılık, orman civarında yaşayan nüfus miktarı 10 milyonu bulmaktadır. Dolayısıyla, Kanun hükümlerince yasaklanmasına rağmen, orman civarında

²⁰⁶ Müşir bitki: toprağın niteliğini gösteren bitki türü.

²⁰⁷ GÜNEŞ, s. 9.

²⁰⁸ GÜNEŞ, s. 9.

²⁰⁹ GÜNEŞ, s. 10.

yaşayan insanlar, ormanları yerleşim alanı veya tarla, bağ, bahçe, zeytinlik, fidanlık vb. gibi amaçlarla kullanmaktadır. Bu durum sonucunda orman kadastrondaki sınırlar ile fiilî sınırlar arasında uyuşmazlıklar söz konusu olmuştur. Sözü geçen fiilî durumun hukukîleştirilmesi için, Kanunkoyucu birçok düzenleme yapmıştır. Fakat sözkonusu düzenlemeler orman civarında yaşayan insanları tatmin etmemiş ve orman idaresiyle orman köylüsü arasındaki ihtilâflar devam etmiştir²¹⁰.

Doktrin ve Yargıtay orman alanlarını belirlemek ve orman idaresi-orman köylüsü ihtilâflarının çözümü açısından orman arazilerini; orman kadastro yapılmış yerler, orman kadastro yapılmamış yerler ve orman sınırı dışına çıkarılan yerler olmak üzere üç bölüme ayırmıştır.

II. ORMAN KADASTROSU YAPILMIŞ YERLER

Orman kadastro tamamlanan ve kesinleşen yerlerde, taşınmaz kadastroya ilişkin harita ve tutanak uygulanır. Söz konusu taşınmaz, harita ve tutanakların kapsamı içerisinde kaldığı takdirde, orman sayılır ve özel mülkiyete konu olamaz. Bundan dolayı, orman sınırları dışına çıkarılmayan bir yerin, arazide orman bulunmasa bile, iktisap edinmesi mümkün değildir. Sözkonusu tespitin dayanağı Orman Kanunu'nun 1. maddesi hükmüdür. Söz konusu maddeye göre, daha önce orman örtüsü taşıyan, bu niteliği itibariyle orman sayılan yerler, daha sonradan üzerinde ağaç ve ağaçlık toplulukları zamanla ortadan kalksa dahi, özel mülkiyete konu olmayan taşınmazlar arasında yer almaktadır²¹¹. Yargıtay da bunu destekler nitelikte kararlar vermektedir. Nitekim Yargıtay'ın verdiği bir karara göre, "*Yasa koyucu ayrı bir kavram oluşturmuş ve hangi sebeple olursa olsun, orman içi açıklıklarda tarım ve inşaat ile özel mülke dönüşme yolunu kapamıştır. Bu itibarla, dava konusu taşınmazın memleket haritasında açık alanda gözükmesi sözkonusu olguyu değiştirmez. Etrafı ormanla çevrili olan taşınmazlar özel mülke dönüşüp, tarım ve inşaat açıldığında orman bütünlüğünün bozulacağı tartışmasıdır*"²¹².

OK. m.1'den de anlaşılacağı üzere, orman, hukuk anlamında bir birleşik taşınmaz eşya niteliğindedir. Birleşik eşya, hukuk açısından tek ve belirli bir eşya olarak sayılan maddi bir malı oluşturmak üzere doğal olarak birleşen ya da birleştirilen eşyadan oluşur²¹³. Orman arazisi de bu açıdan düşünüldüğünde birleşik taşınmazdır. Arazi üzerindeki ağaçlar eşyadır, arazi ise taşınmazdır. Çünkü Türk hukukunda nelerin taşınmaz sayılacağı TMK.'da

²¹⁰ BAŞPINAR, s. 190.

²¹¹ BAŞPINAR, s. 192.

²¹² 20.HD. T.26.06.2003, E.2003/4390, K.2003/5493 (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

²¹³ AKİPEK, Orman Arazisi, s. 3; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 9; ÜNAL/BAŞPINAR, s.64; ESENER/GÜVEN, s.41; ERTAŞ, s.56.

belirtilmiştir. Olaya orman açısından bakıldığında ağaçlar belirli bir arazi olan taşınmaza, orman niteliğini veren unsurlar yani mütemmim cüzlerdir. Bu sebeptendir ki, orman bahis konusu olunca aslî eşya niteliğinde bulunan arazidir. Bunun içindir ki, bir ormandaki ağaçların büyük bir kısmının yok olmasıyla o arazi parçası orman arazisi olma özelliğini kaybetmez²¹⁴. Dolayısıyla, orman sınırı içerisinde bulunmakla birlikte orman örtüsü bulunmayan yerler de orman sayılmaktadır. Böyle yerlerin mera, çayır ve otlaklarla kaplı olması sebebiyle kadastrada orman toprağı olarak gösterilmesi gerekir. Bu yerler de orman sayıldığı ve ormanın da kamu malı niteliği olduğu için zilyetlikle iktisabı mümkün değildir²¹⁵.

Uygulamada, bazı orman köylüleri, orman örtüsüyle kaplı olmayan yerlerle ilgili vergi kayıtları, emlak beyannameleri, tahsis belgeleri ve hatta Devletin belli kurumları tarafından çekilen enerji hatlarının ödeme belgelerinden doğan mülkiyet iddiaları ileri sürmektedirler. Ancak KK.m.17'de, ormanların imar ve ihya ile mülkiyetlerinin kazanılamayacağı düzenlenmiş, aynı Kanun'un 18. maddesinde de ormanların zamanaşımı yoluyla kazanılamayacağı hükmü yer almıştır. Anayasa'ya göre de orman alanlarının özel mülkiyete dönüştürülmesi, herhangi bir hukukî tasarrufa tâbi tutarak (ihya, zamanaşımı ile) iktisabı mümkün değildir.

Günümüzde orman örtüsüyle kaplı olmayan, ama mevzuata göre orman sayılan yerin zilyedi olan kimseler, bu tür yerler hakkında zilyetliğe dayalı mülkiyet iddiasında bulunmaktadırlar. Sözkonusu alanlarda Devlet ile milleti karşı karşıya getiren sorunun asıl kaynağı da, zilyet olan kişilerin bu tür yerlerin mevzuata göre halen orman bulunduğunu ve ormanların zamanaşımı, ihya gibi yollarla kazanılamayacağını bilmemeleridir²¹⁶.

Ormanların kamu malı oldukları ve üzerlerinde kurulan mülkiyetin bir kamu mülkiyeti olduğu birçok yazar tarafından da kabul edilir²¹⁷. Bir başka görüşe göre²¹⁸, devletin sahip olduğu hak, kamu mülkiyeti olmayıp, ülke üzerindeki egemenlik hakkının tabîi bir sonucu olan denetim ve gözetim yetkisidir. Ormanların kamu mülkiyetinde olduğu kabul edildiğinden orman olarak sayılan yerler çok geniş yorumlanmaktadır. Orman sınırları içerisinde olmakla birlikte, çayır veya otlarla da örtülü olmayan, daha çok orman deposu, orman yolları, lojman gibi çeşitli hizmetlere yönelik kullanılan yerler de orman sayılır. Almanya Federal Orman Kanunu'nda ormana hizmet eden yerler de orman sayılmıştır. Bazı yazarlar ülkemizde de aynı düzenlemenin kabul edilmesini savunmaktadırlar²¹⁹. Bizim de katıldığımız bir diğer yazar ise

²¹⁴ AKİPEK, Orman Arazisi, s. 3-4; ÖZDEMİR, s. 338.

²¹⁵ ÖZDEMİR, s. 338.

²¹⁶ BAŞPINAR, s. 193.

²¹⁷ AKİPEK, Orman Arazisi, s. 17; EREN/BAŞPINAR, s. 331-332; GÜNEŞ, s. 5.

²¹⁸ CİN, s. 361-362.

²¹⁹ BAŞPINAR, s. 193.

Orman Kadastro Komisyonlarının OK.m.1 hükmünü geniş yorumlayarak, bir yerin bir ferd adına tapulu olup olmadığını dikkate almaksızın orman sınırlarını belirlemesinin mülkiyet hakkının ihlâlüne yol açtığını belirtmektedir²²⁰.

Orman sınırı içine almanın en önemli sonucu, sözkonusu yerlerin zamanaşımı ve ihya yoluyla iktisaba elverişli olmaktan çıkmasıdır. Orman sınırı içine alınmış bir taşınmazın iktisabı için gerekli olan aralıksız zilyetlik kesilir ve eski süreye eklenemez. Çünkü orman sınırları içerisine alınma ile taşınmaz Devlet ormanı niteliği kazanmaktadır. Böylece, olağanüstü zamanaşımıyla veya ihya ile iktisaba elverişli olma niteliğini de kaybetmektedir²²¹.

III. ORMAN KADASTROSU YAPILMAMIŞ YERLER

Kadastro işlerinde çözümü en güç sorunlardan biri, hangi arazilerin kadastroya tabi tutulacağıdır. Günümüze kadar Devletle halkın arasındaki çeşitli anlaşmazlıklar ve kadastro işlerine yönelik itirazlar çoğunlukla bu sorunlardan ileri gelmektedir. Daha önceden de belirtildiği üzere²²², 3116, 4785, 5653 ve 6831 sayılı Kanun'larda nerelerin ormandan sayılacağı nerelerin sayılmayacağı açıklanmış, yani hangi arazilerin orman kadastrouna tabi tutulacağı belirtilmiş bulunmaktadır²²³.

Orman mevzuatına göre bir yerin orman sayılan yerlerden olup olmadığının tespitinde iki usul söz konusu olur. İlk usul, uyuşmazlık olan yerde orman kadastro yapılarak tahdit kesinleşmişse yerin orman olup olmadığı, kesinleşen tahdit harita ve tutanaklarının uygulanması sonucu belirlemedir. İkincisi ise, uyuşmazlık konusu yerde orman kadastro işleminin yapılmadığı durumudur. Bu halde izlenecek yol, o yerin, Orman Kanunu'nun 1. maddesine göre orman sayılan yerlerden olup olmadığının uzman bilirkişi aracılığıyla incelendikten sonra sonuca varılmasıdır²²⁴. Bilirkişi, taşınmazın olduğu yere giderek yerinde inceleme yapar. Hâkim, bilirkişiden gelen rapor doğrultusunda kararını verir²²⁵. Ancak bilirkişilerin raporları hâkimi bağlamaz²²⁶.

Bir yerin orman olup olmadığı yönünün belirlenmesi, özel ve teknik bir beceri istediğinden bunların orman yüksek mühendisine, orman mühendisine ve orman işlerinde uzman diğer kişilere yaptırılması gerekir. Bir yerin orman olup olmadığının tespiti için yapılacak incelemelerin sözkonusu kişilerce yapılması gerektiği uygulamada da kabul

²²⁰ BAŞPINAR, Mülkiyet, s. 379

²²¹ BAŞPINAR, s. 194.

²²² Konunun Takdimi, Önemi ve Sınırlandırılması Bölümü, Giriş.

²²³ İNAL, Tahdit, s. 72.

²²⁴ ÖZDEMİR, s. 353.

²²⁵ BAŞPINAR, s. 194.

²²⁶ BAŞARAN, Özdemir, Ormanla İlgili Davalarda Bilirkişilik, OHD., C. 2, S. 4, s. 73.

edilmektedir²²⁷.

3373 sayılı Kanun ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 11. maddesinde yapılan değişiklikle²²⁸, orman sınırlandırması ve ormandan çıkartma işlemlerine karşı açılacak davalar, genel adlî mahkemelerden alınarak, bir ihtisas mahkemesi olan Kadastro Mahkemesine devredilmiştir²²⁹.

IV. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLER

Orman sınırı dışına çıkarma ile ilgili ilk düzenleme 1961 Anayasası'nda yapılmıştır. Daha sonra 1982 Anayasası'nın 169. maddesinde, *orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerin orman sınırları dışına çıkarılabileceğine dair düzenleme yapılmıştır. OK. m.2'de 23.09.1983 tarihinde 2896 sayılı Kanun ile değişiklik yapılarak, yukarıdaki şartları taşıyan yerlerin orman sınırları dışına çıkarılabileceğine dair hüküm getirilmiştir.*

²²⁷ BAŞARAN, s. 74, BAŞPINAR, s. 195, ÖZDEMİR, Tahdit, s. 378; Bkz. 7. HD. T. 15.05.2006, E. 2006/1535, K. 2006/1543 "Öğreti ve uygulamada kararlılık kazanan görüşlere göre, kural olarak, orman kadastrosuna bağlı tutulan bölgelerde bir yerin orman sayılan yerlerden olup olmadığı, kadastro tespit gününden önce kesinleşmiş olmak koşuluyla orman sınırlandırma harita ve tutanağının yerel bilirkişi aracılığıyla, uzman ormancı bilirkişi tarafından yöntemine uygun biçimde yerine uygulanması yoluyla belirlenir. Bölgede orman sınırlandırması hiç yapılmamış veya yapıp kadastro tespit gününden önce kesinleşmemiş ise, aynı araştırma, 6831 sayılı orman Kanun'unun 1. maddesi uyarınca yapılmalıdır. Kesinleşen kadastro tespitine karşı açılan davada, sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi için mahkemece, davacının dayandığı tapu kaydı tüm tedavülleri ile getirilmeli, davacının kayıt maliki veya malikleri ile akdi, irsi ilişkisi olup olmadığının saptanması için kayıt maliki veya maliklerinin tüm mirasçılarını gösteren onaylı nüfus aile kayıt örnekleri istenmeli, dava konusu taşınmazın başka taşınmaz ya da taşınmazlara yenileme görüp görmediği bu taşınmazları bir arada gösteren harita da getirilmek suretiyle araştırılmalı, dava konusu taşınmazın bulunduğu bölgede orman sınırlandırması veya 6831 sayılı Kanun'un 2/B maddesi uyarınca orman sınırı dışına çıkarma işlemi yapıldığının anlaşılması halinde tutanak ve eki belgeler ile dayanağı haritalar getirilmeli, bölgeyi tanıyan yaşlı, tarafsız, yerel ve uzman bilirkişiler ile taraf tanıkları huzurunda keşif yapılmalı, dava konusu taşınmazın orman sayılan yerlerden olup olmadığı yöntemine uygun biçimde belirlenmeli, 3402 sayılı kadastro Kanun'unun 20. maddesi uyarınca davacının dayandığı tespit dayanağı tapu kaydı yerel ve uzman bilirkişi aracılığıyla yerine uygulanmalı, yenileme gördüğü dava dışı taşınmazlar göz önünde tutularak dayanılan tapu kaydındaki sınır yerlerinden yerel bilirkişinin bilmediği sınır yerleri bulunduğu takdirde taraflara tanık dinletme olanağı sağlanmalı, uzman bilirkişiye tapu kaydındaki sınır yerleri düzenleyeceği haritada ayrı ayrı işaretletilmeli, uygulamaya ilişkin yerel bilirkişi ve tanık sözleri, dıştan komşu taşınmazların tespit tutanağı içeriği ve dayanakları kayıtlarla denetlenmeli, dava konusu taşınmazın dayanılan tapu kaydının kapsamında kalıp kalmadığı belirlenmeli, kapsam dışında kaldığı saptandığı takdirde çekişmeli taşınmazın tespit türünün ham toprak niteliğinde olduğunun tutanakta belirtildiği gözetilerek kayıt kapsamı dışında kalan taşınmaz ya da taşınmaz bölümleri yönünden zilyetlik araştırması yapılmalı, bilirkişi ve tanık ifadeleri arasında çelişki bulunduğu takdirde giderilmeli, orman sayılmayan ve tapu kaydının kapsamı dışında kalan taşınmazların kültür arazisi niteliğinde olup olmadığı uzman bilirkişi raporuyla belirlenmeli, tüm deliller birlikte değerlendirilmeli, sonucuna göre karar verilmelidir. (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

²²⁸ 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 11. maddesinin 3373 sayılı Kanunla değiştirilmesi T. 22.05.1987

²²⁹ BAŞPINAR, s. 194; ÖZDEMİR, Tahdit, s. 323.

2896 sayılı Kanun ile değişik OK.m.2'nin uygulanabilmesi için, öncelikle yerin orman sayılarak orman tahdidi içine alınmış ve sonradan yapılan işlemlerle tahdit dışına çıkarılmış olması gerekir. Orman dışına çıkartma işlemi tam anlamıyla orman kadastro suna ait bir işlemdir. Orman dışına çıkarılan bir yerin çıkarılma tarihinden itibaren zamanaşımı ile kazanılması mümkün olabilir²³⁰. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesinde en son değişiklikler 05.06.1986 tarihinde 3302 sayılı Kanun ile yapılmıştır.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerle ilgili geniş açıklama çalışmamızın üçüncü bölümünde sunulacağından burada kısaca değinilmiştir.

V. ORMAN KADASTRO DAVALARI

Orman kadastro sunun amacı, orman alanlarının geometrik ve hukukî durumlarını belirlemektir. Devlet ormanlarının kadastro su ve sözkonusu ormanların içinde, bitişiğinde bulunan her çeşit taşınmaz malların, Devlet ormanları ile müşterek sınırlarının belirlenmesi Orman Kadastro Komisyonları tarafından yapılır. Orman Kadastro Komisyonları, bu görevi Orman Kanunu'nun orman tanımına göre yaparlar²³¹. Yani, Orman Kanunu'nun 1. maddesindeki tanıma göre fiilen ve hukuken orman sayılan yerleri, orman sayılmayan yerlerden ayırır ve sınırlarlar. Böylece orman sayılan yerlerin sınırları belirtilir. Sınırlamaya razı olmayan ilgililer, orman sınırlamasına itiraz edebilirler. Orman sınırlamasına itiraz ve orman sınırları dışına çıkartma ile ilgili davaları, orman kadastro davaları olarak adlandırılır²³².

OK.m.11'e göre, Orman Kadastro Komisyonlarınca yapılan sınırlamaya itirazlar yapılır. Orman Kadastro Komisyonlarınca düzenlenen tutanakların askı suretiyle ilanı, ilgililere şahsen yapılan tebliğ hükmündedir. İlanın taşınmazın bulunduğu yerin bağlı olduğu belde veya köyün uygun bir yerinde yapılması gerekir. Uygun yerden maksat, yöre halkının haberdar olabileceği yerdir. Ayrıca şahsen tebligat yapılmasına ilişkin hüküm ilgili mevzuattan alınıp onun yerine ilanın şahsen yapılacak tebligat hükmü konulmuş olmakla birlikte hak düşümüne yol açacak böyle bir işlemin tutanakta adı geçenlere en uygun araçlarla duyurulması hukukun temel ilkelerine uygun düşer²³³. Askıda bulunan tutanak, harita ve kararlara karşı itirazlar, askı tarihinden itibaren altı ay içinde kadastro mahkemelerine yapılır. Kadastro mahkemesi olmayan yerlerde kadastro davalarına bakmakla görevli mahkemeye müracaat edilir.

²³⁰ ÖZDEMİR, Tahdit, s. 369.

²³¹ ATEŞ, s. 119; ÖZDEMİR, Tahdit, s. 323.

²³² ÖZDEMİR, Tahdit, s. 323.

²³³ ÜNAL, s. 117-118

Orman Kadastro Komisyonlarınca yapılan sınırlamaya ve Kanun'un 2. maddesine göre yapılan orman sınırları dışına çıkarma işlemlerine Çevre ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü ve hak sahibi gerçek ve tüzel kişiler itiraz edebilir. Buradaki 6 aylık süre hak düşürücü bir süredir. Eğer 6 aylık sürede itiraz olmaz ise komisyon kararları kesinleşir. Ancak tapulu taşınmazlarda tapu sahiplerinin dava açma süresi on yıllık zamanaşımına tâbidir. Daha önce de ifade edildiği üzere, 5841 sayılı Kanun'dan önce, Hazine, şahıslar ve tapu kayıtları aleyhine herhangi bir zamanaşımı süresine tâbi olmadan, yani istediği zaman dava açabilmekteydi. Ancak değişikliklerle birlikte bizce de birçok haksızlığa sebep olan sözkonusu durum ortadan kaldırılmış oldu. Hazine de her türlü taşınmazla ilgili davalar için kanunda öngörülen sürelerle tâbi hale getirildi.

Hak sahibi gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılacak sınırlamaya itiraz davalarında davalı; Orman Genel Müdürlüğü, 2. maddeye göre orman sınırları dışına çıkarma işlemlerine karşı açılacak itiraz davalarında ise davalı; Çevre ve Orman Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğü'dür.

Orman Genel Müdürlüğü'nce açılacak davalarda davalı, hak sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile Çevre ve Orman Bakanlığı'dır.

Orman Kadastro Komisyonlarınca kadastro yapıp kesinleşen Devlete ait ormanlar orman vasfı ile Hazine adına tapuya tescil olunur. Davanın açılabilmesi için dava açacak kişinin davada taraf ehliyeti bulunmalı, Orman Kadastro Komisyonu tarafından yapılmış olan tespit kesinleşmemiş olmalı yani süresinde itiraz edilmelidir. Uygulama da bu yöndedir²³⁴.

Orman Kadastro Komisyonlarının ferdlere mülkiyet hakkını tanıyan mevzuat hükümlerini eksik ve yanlış değerlendirmesi, mülkiyet hakkının ihlâlüne ve ülkemizdeki kadastro davalarının artmasına sebep olmaktadır. Özellikle orman kadastro sırasında tapulu bir yerin tamamının yada bir kısmının orman sınırı içine alınmasında sorun yaşanmaktadır²³⁵. Mülkiyet hakkının ihlâl edilmesi sebebiyle açılan davalar uluslar arası boyuta ulaşmakta ve bu sebeple ülkemiz tazminat ödemeye mahkûm edilmektedir.

TURGUT ve Diğerleri-Türkiye davasında²³⁶ taşınmaz, 1911'de şahıslar adına tescil edilmiş ve 1962 yılına kadar taşınmazın kaydı sözkonusu şahıslar adına devam etmiştir. Orman idaresi 1962'de yerin orman olduğu iddiası ile dava açılmış ve dava Hazine lehine

²³⁴ Bkz. 20. HD. T. 12.02.2007, E. 2006/17390, K. 2006/1377 “Orman kadastro yapıldıktan sonra süresinde itiraz edilmediği için kesinleşmiştir. Davacının orman kadastro iptal ettirecek hiçbir yasal yolu bulunmadığı gibi, kesinleşen orman sınırları içinde kalan taşınmazın orman rejimi dışına çıkartılması konusunda davacının hukuki yararı ve aktif dava ehliyeti de bulunmamaktadır. Bu konuda orman yönetimini zorlayıcı nitelikte bir dava açılmaz.” (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

²³⁵ BAŞPINAR, Mülkiyet, s. 379-380

²³⁶ Bkz. TURGUT ve Diğerleri-Türkiye Davası, Başvuru no:1411/03, Karar Tarihi 08.07.2008.

sonuçlanmış. Hazine herhangi bir bedel ödemeksizin yerin maliki konumuna geçmiştir. Bunun üzerine hak sahipleri İHAM'ne müracaat etmişler ve Mahkeme idarenin mülkiyet hakkına tazminat ödemeyerek İHASEP m.1'e aykırı olarak, haksız müdâhalede bulunduğu karar vermiştir.

DEVECİOĞLU-Türkiye davasında²³⁷ ise, taşınmaz 1926 yılında Devlet tarafından satılmış ve o tarihten itibaren tarım arazisi olarak kullanılmıştır. Ayrıca tapuda taşınmazın orman olduğunu belirten ve devrini önleyen herhangi bir şerh de bulunmamaktadır. Orman Kadastro Komisyonu sözkonusu taşınmazı orman olarak nitelendirmiştir. Yargılama sırasında da yapılan tüm itirazları yerin orman olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. İHAM'ne bu konuyla ilgili müracaatta bulunulmuş, İHAM ise toplum menfaati ile ferdi menfaat arasındaki adil dengenin bozulduğu gerekçesi ile değeriyle orantılı olarak adil bir meblağ ödenmeden taşınmazın alınmasını orantısız müdâhale olarak nitelendirerek hak sahiplerinin başvurusunu kabul etmiştir.

6. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLER

I. GENEL OLARAK

1961 Anayasası ile orman sınırı dışına çıkarma işlemleri başlatılmıştır. 1961 Anayasası'nın 131. maddesi çeşitli sorunları çözmek ve yeni yasal düzenlemelere ışık tutmak amacıyla kabul edilmiştir²³⁸. Buna göre 1961 Anayasası'nın yürürlüğe girdiği 15.10.1961 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş, tarım ve hayvancılıkta kullanılmış yerler ile toplu yerleşim alanları, orman sınırı dışına çıkarılmıştır²³⁹.

1961 Anayasası'yla amaçlanan, siyasi iktidarların ormanlarla ilgili tasarruf yetkisini ve af kanunu kabul etme yetkisini bir nebze sınırlandırmaktır. İstenilen amaca ulaşılamamış, hatta bu hükümle orman köylüsünün çoğunluğu davalı duruma düşmüştür²⁴⁰. Bu sebeple OK.'nun başta orman tarifini yapan maddesi olmak üzere çeşitli maddelerinde değişiklik yapılması Anayasa'nın kesin hükümleri karşısında mümkün olmayınca, ormanlık bölgelerdeki huzursuzluğun giderilmesi ve sorunların çözümlenmesi için Anayasa değişikliği yoluna gidilmiştir²⁴¹. Bunun üzerine, 1970 yılında 1255 sayılı Kanun'la, 1961 Anayasası'nın 131. maddesi değiştirilmiştir. Değişikliği müteakiben 1744 sayılı Kanunlu OK. m.2 değiştirilmiştir. İşte Türk hukukunda "orman sınırları dışına çıkarma" deyimini, ilk kez 1973 yılında 1744 sayılı Kanun'la, Orman Kanunu'nun 2. maddesinde yapılan değişiklikte yer

²³⁷ Bkz. DEVECİOĞLU-Türkiye Davası, Başvuru no:17203/03, Karar Tarihi 13.11.2008.

²³⁸ BAŞPINAR, s. 195.

²³⁹ ÜNAL, s. 76.

²⁴⁰ BAŞPINAR, s. 195.

²⁴¹ İNAL Selahaddin, Türkiye'de Anayasa-Ormanlık İlişkileri, İstanbul 1971, s. 38.

almış, daha sonra bu konudaki uygulamalar devam etmiştir. Sözkonusu değişikliğin ardından, 1744 sayılı Kanun'dan sonra, 2896 sayılı Kanun ve 3302 sayılı Kanun kabul edilmiştir.

1982 Anayasası'nın yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçerli olan 1961 Anayasası'nın 131. maddesi yerini, 1982 Anayasası'nın 169. maddesine bırakmıştır.

AY.m.169/IV'e göre, *“orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz”*. Yani orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen, tarım alanına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerler, orman sınırı dışına çıkarılır.

Orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin hukukî durumunun doğru tespiti için, işlemin, hangi Kanun döneminde yapıldığının açıkça belirtilmesi gerekir. Bundan dolayı, söz konusu işlem hakkında, 6831 sayılı Kanunu değiştiren 1744 sayılı Kanun, 2896 sayılı Kanun, 2924 sayılı Kanun, 3302 sayılı Kanun dönemi olmak üzere bir ayırım yapmak gerekir.

II. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMANIN SEBEPLERİ

Türk hukukunda kural olarak ormanların mülkiyetinin Devlete ait olduğu kabul edilir²⁴². Osmanlı Devleti'nden bu yana, özel ormanlar daima çok az bir alanı teşkil etmiş, ormanlar, diğer ülke toprakları gibi, Devletin malı sayılmıştır. Devlet, belli orman alanları üzerinde, “cibal-i mübaha” olarak nitelendirdiği bir kullanma anlayışı kabul etmiş ve sözkonusu ormanlar herkesin ortak kullanımına açık tutulmuştur. Bu sebeple serbest yararlanmanın sonucu ormanların kesilmesiyle ormanların büyük ölçüde tahrip edilmesine sebep olmuştur. Hazırlanan bir nizamname ile ortak mülkiyete son verilmiştir²⁴³.

Orman alanlarına olan ihtiyaç, ormanlara bağlı olarak yaşayan insan nüfusunun çok olması ve sözkonusu sayının git gide artması, bazı tarım ürünlerinin (fındık, zeytin, çay vb. gibi) tarım işletmeciliğinin ormandan çok daha fazla gelir getirmesi, orman alanlarının daraltılarak tarım alanı haline dönüştürülmesine sebep olmuştur.

Daha sonraki yıllarda, toprak ve tarım alanında çeşitli reformlar yapılması, büyük şehirlerin göç alması ve şehirlerin ormanlara yakın olanlarında arsa kaynağı olarak yine

²⁴² CİN, s. 361.

²⁴³ GÜNEŞ, s. 4.

orman alanlarının görülmesi, ormanlara baskıyı daha da artırmış ve ihtiyaçları karşılamak için orman alanlarıyla ilgili yeni bir düzenleme ihtiyacı hissettirmiştir. Ortaya çıkan ihtiyaç sonucu bu gibi alanların orman niteliğini kaybettikleri ve orman olarak muhafaza edilmelerinde bir yarar olmadığı kanaatini ortaya çıkarmış ve bunu meşrulaştırmak için sözkonusu alanların ormandan çıkarılmasının hukuk zeminine oturtulması zorunluluğu doğmuştur. Bu zorunluluğun sebebi de, Kanunkoyucu tarafından; *“Bilim ve fen bakımından tam olarak orman niteliğini kaybetmiş olup da; tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi kültür arazisi durumuna giren veya hayvancılıkta kullanılan ve böylece kullanılmalarında yarar bulunan toprakların; şehir, kasaba, köy mahallerinin orman sayılmasındaki yersizlik ve bundan doğan huzursuzluk göz önünde tutularak orman sınırları konusunda hukukun ormanlar üzerindeki fiilî duruma zıt düşmemesini sağlayıcı değişikliğe ihtiyaç olduğundan bahisle orman sınırları dışına çıkarma hususu gündeme getirilmiştir”*²⁴⁴.

Kanunkoyucu, orman niteliğini yitirmiş ve özellikle tarım alanı veya yerleşim merkezi haline gelmiş bölgeleri, ülke ekonomisine katkıda bulunmaları amacıyla, orman sınırları içerisinde tutmayı uygun bulmamıştır²⁴⁵. Kanunkoyucunun orman sınırı dışına çıkarma şartı olarak belirttiği orman vasfını, yitirmesi doğal yollarla olmalıdır. Nitekim Yargıtay’ın bir kararı da bu doğrultudadır²⁴⁶. Orman niteliğini kaybetmiş bahçeler, zeytinlikler, yöre halkının yıllardan beri içinde yaşadıkları çiftlik evleri, ahırları, samanlıkları, harman yerleri, tarlaları, bahçeleri ve tarım arazileri orman tahdidi sırasında orman rejimi içine alınmıştır²⁴⁷. Bunların orman sınırları içine alınmasından sonra, sözkonusu yerler yeniden orman olarak kullanılmadığı gibi, kereste, odun, reçine vb. çok çeşitli orman ürünü veren bu yerlerden hemen hiçbir ürün elde edilememektedir²⁴⁸. Dolayısıyla bu durum ülkemiz açısından büyük bir külfet oluşturmaktadır. Tarıma, hayvancılığa ve iskân sahası olmaya elverişli yerlerin

²⁴⁴ İNAL, Anayasa, s. 75; 1961 Anayasası 131. madde Meclis Anayasa Komisyonu Raporu.

²⁴⁵ BAŞPINAR, s. 197.

²⁴⁶ Bkz. 20. HD. T. 21.03.2006, E. 2006/1307, K. 2006/3743 *“Dava, kadastro tespitine itiraz niteliğindedir. 6831 sayılı yasanın değişik 2/B maddesinde (bilim ve fen bakımından orman niteliğinin kaybindan) söz edilmiştir. Bu madde doğal ve gerçek anlamda nitelik kaybını içermektedir. Yoksa her isteyen ormanlarda doğal olarak bulunan deliceleri aşılması, erozyona sebep olacak biçimde teraslama yapması ya da orman bitkilerini kökleyip tarım yapmaya teşebbüs etmesi nitelik kaybı değil, zorla niteliğin kaybettirilmesidir. Bu yöntemle, ormanlarda nitelik kaybettirilmesinin doğal sonucu erozyon ve ormanın yok olmasıdır. Yasa, bu yolun açılmasını amaçlamamıştır. Yasanın tanımladığı nitelik kaybı içinde bu tür olaylara yer yoktur. Aksi halde, 6831 sayılı yasanın 2/B maddesi ormanların bilinçli şekilde niteliğinin kaybettirilmesine, tahribatına ve yok edilmesine izin veriyormuş gibi bir sonuca ulaşılır ki, bunu kabul etmek olanaksızdır. Suç teşkil edecek biçimde zorlama yolu ile ormanın niteliğinin yok edilmesi yasalarla korunamaz. Şu halde, uzman orman bilirkişinin anılan bu olguları raporunda tartışması ve taşınmazın hangi maddi ve bilimsel olgular sonucu nitelik kaybettiği sonucuna ulaştığını açıklamaması, kendi haline bırakıldığında tekrar orman haline dönüşür mü, ülke ekonomisi açısından orman olarak muhafaza mı daha yararlı yoksa tarım alanı olarak mı daha yararlı olabilir gibi hususlar da bilirkişiye tespit ettirilerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmelidir.”* (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

²⁴⁷ MUZMUL, Devletleştirilme Hatası, s.2

²⁴⁸ MUZMUL, Özel Ormanlar, s. 1

orman rejimi dışına çıkartılması gerekmektedir²⁴⁹. Orman sınırı dışına çıkarma işlemiyle hedeflenen; orman niteliğini kaybetmiş olan orman topraklarının isabetli bir şekilde kullanılmasını sağlamak, tarım arazisi ve otlak alanı sıkıntısı içerisinde bulunan orman köylüsüne orman özelliğini kaybetmiş olan yerleri dağıtarak huzursuzluğu gidermek, daha önceden yapılmış orman tahditler sırasında orman olmadığı halde orman sınırları içine alınan ve hukuken orman sayılan yerlerin kolaylıkla sahiplerine iadesini sağlamaktır. Aynı şekilde daha önceki tahditler sırasında çeşitli sebeplerle orman sınırları içine alınmış iskan sahalarının veya orman tahdidi henüz yapılmamış yerlerdeki izinsiz toplu yerleşmelerin de orman rejimi dışına çıkarılmasını mümkün kılmaktır²⁵⁰.

III. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMA İŞLEMİ

Orman Kanunu'nun 2/B maddesi uygulaması sırasında orman sınırları dışına çıkartılan yerin kimin adına çıkarılacağıın tespiti için işlemin hangi Kanun'a göre yapıldığının araştırılması, konunun daha iyi anlaşılması açısından önem arz etmektedir. Bu sebeple, 6831 sayılı Orman Kanunu ve sözkonusu Kanun'da değişiklik yapan diğer Kanun'lar tarih sıralamasına göre ayrı ayrı incelenmiştir.

A. 6831 Sayılı Kanunun İlk Haline Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma

1956 yılında yürürlüğe giren Kanun'un 2. maddesi ile; *“İklim, su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi ziraat vekâletince uygun görülen ormanların, orman rejimi dışına çıkarılmasına ve orman mefhumuna dâhil olduğu halde orman rejimine tabî tutulmasında bir fayda görülmeyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasına veya gayeye uygun hususi bir idare ve kesin tarz tatbik edilmesine Ziraat Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince karar verilir.”* düzenlemesi getirilmiştir.

Bu hükme göre, Bakanlar Kurulunun yetkileri çok geniştir. Ormanların ziraat arazisi haline ifrazı imkân dâhiline sokulmuş olmakla beraber, sahipli ormanların serbest bırakılması yani orman rejimi dışına çıkarılması veya hususî bir idare ve kesim tarzına bağlanması keza mümkündür. 1960 ihtilâlinde önce Bakanlar Kurulu Kanunun kendisine verdiği yetkileri kullanarak binlerce dekarlık ormanı, orman rejimi dışında bırakılmasına karar vermiş ise de, daha sonra Tarım Bakanlığı'nın yazısı üzerine 28.09.1960 tarihinde Bakanlar Kurulunca sözkonusu kararların kaldırılması kararlaştırılmıştır²⁵¹. Bu tür olumsuzluklar sebebiyle Kanun'un 2. maddesi Anayasa Mahkemesi'nin 10.03.1966 tarih 1965/44 Esas, 1966/4 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin Kanun'un bu hükmünü iptal etme

²⁴⁹ İNAL, Anayasa, s. 76.

²⁵⁰ İNAL, Anayasa, s. 77.

²⁵¹ ULUKUT, s. 12.

gerekçesi ise, “*Kanun’da yapılan düzenleme ile iklim, su ve toprak özelliklerine zarar vermeyen, Tarım Bakanlığınca verimli kültür arazisine dönüştürülmesi uygun bulunan; orman olarak kalmasında yarar görülmeyen, sahipli yerlerin orman sınırı dışına çıkarılması, orman sınırlarını daraltmaktadır*” şeklindedir²⁵².

B. 1744 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma

1961 Anayasası’nın 131. maddesi ile, 6831 sayılı Kanun’un 2. maddesi işleme bir duruma sokulduğu için, 1970 yılında yapılan bir değişiklik ile (17.04.1970 gün ve 1255 sayılı Kanun) 1961 Anayasası’nın yürürlük tarihinden önce (15.10.1961) bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş bazı yerlerin, orman sınırı dışına çıkarılacağını hükme bağlamıştır. İşte, 1744 sayılı Kanun, sözkonusu değişikliğe paralel olarak çıkarma işlemindeki kıstasları ve yöntemi belirlemiş bulunmaktadır²⁵³. Bu değişiklik sonucu 2. madde şu şekle girmiştir:

“15.10.1961 gününden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden;

a) Su ve toprak rejimine zarar vermeyen, orman bütünlüğünü bozmayan, tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antepfıstığı) gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan yerler ile otlak, kışlak ve yaylak haline gelmiş yerler,

b) Şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim sahaları orman sınırları dışına çıkarılır.”

Bugün kamuoyunda 2/B olarak bilinen uygulamanın ilk kanunî alt yapısı hazırlanmıştır.

1744 sayılı Kanun’la, bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerin orman sınırları dışına çıkartılacağı hususu hükme bağlanmış, fakat orman dışına çıkarılan yerlerin kimin adına çıkarılacağı konusunda hüküm getirilmemiştir. Bu alanda oluşan boşluğun giderilmesi için Danıştay, 1744 sayılı Kanun’un yürürlüğünden sonra açılan davalarda Orman Kadastro Komisyonlarının yalnızca orman sınırları dışına çıkartma yetkisine sahip bulunduğunu, yani orman sınırları dışına çıkartma işleminin idarece yapılması

²⁵² ATEŞ, s. 106.

²⁵³ BAYKUT, s. 40.

gerektiğini, sözkonusu yerlerin mülkiyetinin kime ait olduğunun tespitinde ise Adliye Mahkemelerinin yetkili olduğunu hükme bağlamıştır²⁵⁴.

1744 sayılı Kanun’la değişik 6831 sayılı Kanun’un 2/B maddesine göre, tarım arazisi olması sebebiyle orman dışına çıkartılan yerler tapusuz ise, Hazine adına orman dışına çıkartılacaktır. Tapulu araziler ise sahiplerine intikal edecektir²⁵⁵. 1744 sayılı Kanun döneminde tapulu yerlerin azlığı, tapusuz arazilerin çoğunluğu oluşturduğu düşünülecek olursa; tapulu arazilerin sahiplerine intikal edeceği şeklindeki hükmün çok da yararlı olmadığı görülür²⁵⁶.

C. 2896 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma

6831 sayılı Orman Kanunu’nun 1744 sayılı Kanun ile değişik 2. maddesi bu kez 01.01.1984 tarihinde yürürlüğe giren 2896 sayılı Kanun ile tekrar değiştirilerek;

“Aşağıda belirtilen durum ve şartlara uyan yerler; Devlet eliyle ihya edilerek, kısmen veya tamamen orman içi köyler halkının yerleştirilmesi veya bu amaçla değerlendirilmesi maksadıyla, orman sınırları dışına çıkarılır,

A-) Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler;

B-) 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden, su ve toprak rejimine zarar vermeyen, orman bütünlüğünü bozmayan, tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antepfıstığı) gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim sahaları,

Bu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir surette daraltma yapılamaz. Orman sınırları dışına çıkarılan yerler Devlet ormanı ise Hazine adına, hükmi şahsiyete haiz amme müesseselerine ait orman ise sözkonusu müesseseler adına, hususi orman ise sahipleri adına tescil edilir.”

Bu madde hükümleri, *“Yanan orman sahalarında hiçbir surette; muhafaza ormanı, milli park olarak ayrılan, izin ve irtifak hakkı tesis edilen ormanlarda ve 3. madde ile orman rejimi içine alınan yerlerde ise niteliklerinin devamı süresince uygulanamaz.”* denilerek; bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetme tarihi 15.10.1961 tarihinden 31.12.1981

²⁵⁴ ÖZDEMİR, s. 371.

²⁵⁵ ATEŞ, s. 108; BAYKUT, s. 40; ÖZDEMİR, s. 372; BAŞPINAR, s. 201.

²⁵⁶ USLUOĞLU, H. Avni, Orman Sınırlaması mı?, YHD., C. 5, s. 155.

yılına çekilerek, bu madde uygulaması ile yapılan orman kadastro çalışmalarında orman sınırı dışına çıkarılan alanlar daha da genişletilmiştir.

2896 sayılı Kanun'la getirilen hükümlerle, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin kimin adına çıkartılacağı konusunda açıklık getirilmiştir. Yani çıkartma işlemlerinde yerin kimin adına çıkartılacağı da belirtilecektir. 1744 sayılı Kanun'la orman sınırı dışına çıkarma işlemi başlamış ve fakat bitirilmemişse o yerin kimin adına çıkartılacağı hususu 2896 sayılı Kanun'a göre tespit edilecek ve orman sınırı dışına çıkartılan yer, Kanun'da belirtilen sahipleri adına tescil edilecektir²⁵⁷. Bu Kanun'la birlikte 1744 sayılı Kanun'daki on yıllık kadastro çalışma yapma süresi kaldırıldığından dolayı, orman sınırı dışına çıkarma işlemi de süreye tabi olmaktan çıkarılmıştır²⁵⁸.

D. 2924 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma

Kanunkoyucu, orman niteliğini yitirmiş ve özellikle tarım alanı veya yerleşim merkezi haline gelmiş bölgeleri, ülke ekonomisine katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla, orman sınırı dışına çıkarmayı uygun bulmuştur. Bundan dolayı, Anayasa hükmünün gereği olarak 2924 sayılı '*Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun*' kabul edilmiştir²⁵⁹. Kanun'un uygulamasını göstermek üzere, '*Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik*' çıkarılmıştır²⁶⁰. Gerek Kanun, gerek ilgili yönetmelikte, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerle ilgili olarak ayrıntılı hükümler getirilmiştir.

Orman sınırı dışına çıkarma tarihinden itibaren, önceden taşınmazın zilyedi olan kişilerin bu işlemle birlikte kazandırıcı zamanaşımıyla (yirmi yıl) iktisapları söz konusu olmaktadır. Zamanaşımı süresinin kesilmemesi için, Hazine'nin itirazının olmaması ve kazandırıcı zamanaşımı olan yirmi yıllık sürenin dolması yeterlidir²⁶¹.

²⁵⁷ ÖZDEMİR, s. 373.

²⁵⁸ ATEŞ, s. 109.

²⁵⁹ RG. T. 20.10.1983, S. 18197.

²⁶⁰ RG. T. 31.07.1997, S. 23066.

²⁶¹ Bkz. 7. HD. T. 29.09.2005, E. 2005/2906, K. 2005/2783 "*Dava ve temyize konu taşınmazın bölgede kadastro tespit gününden önce yapılan ve kesinleşen orman sınırlandırma harita ve tutanağının kapsamı dışında kaldığı bu niteliği ile orman sayılan yerlerden olmadığı, daha sonra bölgede 6831 sayılı orman Kanun'unun değişik 2/B maddesi hükmü uyarınca yapılan yönetsel işleme de konu olmadığı bir başka deyişle 6831 sayılı orman Kanun'unun değişik 2/B maddesi hükmü uyarınca dava ve temyize konu taşınmazın orman sınırları dışına çıkarılmadığı dosya kapsamında saptanmıştır. Her ne kadar tespite dayanak davalı tarafın dayandığı tapu kaydının uygulaması yetersiz ise de dava konusu taşınmazın bulunduğu bölgede yetkili idari merciler tarafından yapılan orman sınırlandırmasıyla ilgili yönetsel işlemin kesinleştiği günden kadastro tespit gününe kadar taşınmaz üzerinde 20 yılı aşkın süre ile zilyet bulunan ve adına tescile karar verilen zilyet davalı Nuri yararına 3402 sayılı kadastro Kanun'unun 14. maddesi hükmünde öngörülen kazandırıcı zamanaşımı zilyetliği ile taşınmaz edinme koşullarının gerçekleştiği mahkemece yapılan keşif, uygulama, toplanıp değerlendirilen delillerle belirlenmiştir.*" (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

Orman sınırı dışına çıkarılan taşınmaz, bu işlem ile Hazine'nin tescil talebinde bulunduğu ve Hazine adına tescil edildiği tarih arasında sahipsiz bir yer ve zilyetlik sebebiyle iktisap edilebilecek tapusuz bir yer olmalıdır. Kazandırıcı zamanaşımı süresine sınırlandırma işleminden önceki süre katılmaz. Çünkü işlemden önce yer orman sayılmaktadır. Taşınmaz, orman sınırı dışına çıkarıldıktan hemen sonra, Hazine adına tescil edilmişse, çıkarma işleminden sonra hiçbir şekilde iktisap edilemez²⁶². Yargıtay'ın da görüşü bu doğrultudadır²⁶³.

2924 sayılı Kanun'un 3. maddesine göre, Orman Kadastro Komisyonlarınca orman sınırları dışına çıkartılan yerler, Orman Bakanlığı'nın talebi üzerine Hazine adına tescil edilir. Söz konusu yerler, söz konusu Kanun hükümleri uygulanmak kaydıyla, Orman Bakanlığı emrine geçmektedir. Aynı Kanun'un "ıslah, imar ve ihya" başlığını taşıyan 4. maddesine göre, *orman sınırları dışına çıkartılarak Hazine adına tescil edilip, (Tarım ve) Orman Bakanlığı emrine geçen yerler, iklim ve toprak yapısına en uygun tarım arazisine dönüştürülmek ve yerleşim yeri halinde düzenlenmek üzere köy işleri ile ilgili kurum tarafından ıslah ve imar, Tarım Bakanlığı tarafından ihya edilir.*

Orman sınırları dışına çıkarılan yerler, Devletin özel mülkiyetindeki taşınmaz mallar arasında yer alır. 2924 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre, OK. m. 2/B'ye dayanarak, orman kadastro komisyonlarınca orman sınırı dışına çıkarılacak yerler ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Bunlar arasında ilk sırada, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında hiçbir yarar görülmeyip, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar görülen yerler bulunmaktadır. Ayrıca, otlak, kışlak, yaylak gibi yerlerle, tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antepfıstığı) gibi tarım alanları ile şehir, kasaba köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları da, orman sınırı dışına çıkarılacak yerler arasında bulunmaktadır. 2924 sayılı Kanun'un "Tarım alanlarına dönüşmüş yerlerin değerlendirilmesi" başlığını taşıyan 11. maddede, tarım alanlarına dönüşmüş yerleri kullanan kişilere, rayiç bedelleri peşin veya on yıllık süre içinde ve eşit taksitle alınmak üzere, Tarım ve Orman Bakanlığınca satılır hükmü yer almaktadır²⁶⁴.

²⁶² BAŞPINAR, s. 198.

²⁶³ Bkz. 20. HD. T. 14.02.2006, E. 2005/14311, K. 2006/1616 "6831 sayılı yasanın değişik 2. maddesi gereği 31.12.1981 tarihinden önce nitelik yitiren yerlerin tümünün Devlet tarafından değerlendirilip kullanılması zorunludur. 2924 sayılı yasanın 3/1. maddesine göre, orman sınırı dışına çıkarılan yerler bu Kanun' hükümleri uygulanmak kaydıyla orman bakanlığı emrine geçer. Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla da yalnızca orman köyleri halkının nakli ve yerleştirilmesi amacıyla değerlendirileceği belirtilmiş olduğundan imar ihya ve kazandırıcı zamanaşımı zilyetliği ile kazanılmasına olanak yoktur. Orman dışına çıkarılan yerleri anayasa ve yasalar Devlete ait diğer hali yerlerden farklı düşünmüştür. Hangi yasa döneminde olursa olsun orman rejimi dışına çıkartılan yerler tapuda kayıtlı olsun olmasın zilyetlikle kazanılamaz." (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

²⁶⁴ ATEŞ, s. 112-113-114; BAŞPINAR, s. 200-201-202.

Bu Kanun'un, 30.10.1995 tarih ve 4127 sayılı Kanun ile değişik 2. maddesi gereği Kanun'dan yararlanacak kişilerin hak sahibi olabilmesi için, orman köyü nüfusuna kayıtlı olmaları ve Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, geriye yönelik en az (5) yıl müddetle o yerde ikamet etmeleri gerekir.

1983 yılında yürürlüğe giren 2924 sayılı Kanun'la hedeflenenin dışına çıkılmış, orman sınırı dışına çıkarılan alanların zilyetliği, şayet bir de bu alanlar rant açısından değerliyse, ucuz ve büyük arazi arayan kişiler tarafından orman köylüsünden satın alınmış ve bunlar üzerine yeni yapılar inşa edilmiştir. 1995 yılında Anayasa Mahkemesi'nin 1992/48 Esas, 1993/14 Karar Sayılı kararında²⁶⁵ 2924 sayılı Kanun'un 3763 sayılı Kanun ile değişik m.11/I'deki düzenleme ile, orman niteliğini yitiren yerleri kullanan kimselere orman köylüsü olup olmadıkları gözetilmeden arazi verilmesi ve bu yerlerin takdir edilecek rayiç bedel üzerinden kullanan kişilere satışının öngörülmesi AY m.170'e aykırılığı sebebiyle iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin kararından sonra sözkonusu alanlar orman köylüsü dışındakilere satılamaz hale gelince, söz konusu alanlarda yatırım yapanlar, Kanun'a karşı hile yoluna saparak; daha önce köylüden zilyetlik yoluyla devraldıkları alanları göstermelik olarak yeniden köylüye devretmiş ve Orman Bakanlığınca arazinin orman köylüsüne satılmasını müteakip yeniden arazinin kendi üzerlerine satışını yaptırmışlardır. Bunun üzerine Orman Bakanlığı satış işlemlerini durdurmuştur²⁶⁶. Anayasa Mahkemesi'nin, orman sınırı dışına çıkarılan arazileri sadece orman köylüsüne satılabilir hale getiren kararından sonra, Yargıtay'ın kararları da bu yönde olmuştur²⁶⁷.

E- 3302 Sayılı Kanunla Değişik 6831 Sayılı Kanuna Göre Orman Sınırı Dışına Çıkarma

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2. maddesi, bu defa 17.06.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3302 sayılı Kanun ile tekrar değiştirilerek, *Orman sayılan yerlerden*;

²⁶⁵ Bu bilgi için bkz. <http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/IPTALITIRAZ/K1993/K1993-14.htm>.

²⁶⁶ Bu bilgi için bkz. www.ogm-boluobm.gov.tr/omo/2bcozumonerileri.htm.

²⁶⁷ Bkz. YHGK. T. 30.05.2007, E. 2007/20-303, K. 2007/314 "Dava "tapu iptali tescil-zilyetlik şerhinin silinmesi" talebidir. 4127 sayılı yasanın 1.maddesi ile değişik 2924 sayılı yasanın 11. madde 3.fikrasının "... kadastro çalışmaları sırasında, fiilî kullanım durumuna göre sınırlandırması Hazine adına tespiti yapılacak bu yerler üzerindeki muhdesat ile tasarruf edenlerin isimleri, kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilir..." hükümlerine göre tasarruf edenleri belirlenerek tapunun beyanlar hanesinde gösterilmelidir. Ancak, tasarruf edenlerin beyanlar hanesinde gösterilmesi, bu tür taşınmazların 2924 sayılı yasanın II/I-III maddesi hükümlerine göre kullanılan kişilere satılmasını gündeme getireceğinden, taşınmazda tasarruf ettiklerini iddia eden davacı gerçek kişinin, a- orman köyü nüfusuna kayıtlı olup olmadığının, b- yasanın yürürlüğe girdiği tarihten geriye doğru en az beş yıldır o yerde ikamet edip etmediğinin, c- 3402 sayılı yasanın 14. maddesindeki taşınmaz edinmedeki sınırlamaların araştırılması, d- bu araştırmanın yargıcın doğru sicil oluşturma görevi cümlesinden olduğu, 2924 sayılı yasanın 1, II, II/I-III, 6831 sayılı yasanın 2/b, maddeleri, HGK. 09.06.1999 gün ve 1999/8-187-492 sayılı ve 10.11.1999 gün ve 1999/7-903 -944 sayılı kararları gözetildiğinde, orman bakanlığına verilmiş bir görev olarak değerlendirilmeyeceği ortadadır. Açıklanan hususlar gözetilmeden eksik araştırma ve inceleme ile hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır." (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

A-) Öncelikle orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen yerleştirilmesi maksadıyla, orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler ile halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makilerle örtülü yerlerden tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler,

B-) “31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden; tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antep fıstığı, çam fıstığı) gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir, kasaba ve köy gibi yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları, orman sınırları dışına çıkartılır.” denilmek suretiyle daha önce var olan “ su ve toprak rejimine zarar vermeyen, orman bütünlüğünü bozmayan” kısıtlayıcı şartı kaldırılarak; daha da geniş alanlarda bu madde uygulaması ile orman sınırı dışına çıkarma çalışmalarına hız kazandırılmış ve sözkonusu madde ile yapılan Orman Kadastro çalışmalarında daha çok alanın orman sınırı dışına çıkarılmasına imkân verilmiştir.

3302 sayılı Kanun’la değişik 6831 sayılı Kanun’un 2/B maddesine göre, orman dışına çıkarılan yerler Devlet ormanı ise Hazine adına, kamu tüzel kişilerine ait ise onlar adına ve özel orman ise sahipleri adına orman sınırı dışına çıkarılır. Uygulama kesinleştikten sonra tapuda kesin tashih ve tescil işlemi yapılır. Bu Kanun hükmü ile de, Devlet ormanlarında orman sınırları dışına çıkartma işlemi yalnız Hazine adına olabileceği hususunda tereddüt kalmamıştır²⁶⁸.

IV. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMAYLA İLGİLİ YAPILAN SON DÜZENLEMELER

Orman sınırı dışına çıkarma işlemi hakkında sorunları çözecek yeterlilikte kanunî bir dayanak söz konusu olmadığı ve bu konudaki ihtilâflar devam ettiği için bunları düzenlemek amacıyla 29.06.2001 tarihinde 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanunu’nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir²⁶⁹.

Sözkonusu Kanun’un amacını anlatan 1. maddesi, Hazineye ait taşınmaz malların, daha kısa sürede ekonomiye kazandırılması ve Bakanlar Kurulu Kararı ile satış kapsamına

²⁶⁸ ÖZDEMİR, s. 374, BAŞPINAR, s. 200.

²⁶⁹ RG. T. 18.07.2001, S. 24466

alınan Hazine taşınmaz mallarının satış işlemine ilişkin esas ve usulleri düzenlemek şeklindedir.

2924 sayılı Kanun'la Hazine adına orman sınırı dışına çıkarılan yerlerde yapılacak uygulamalarda yetkili Orman Bakanlığı iken, 4706 sayılı Kanun'la satış işlemlerinde Maliye Bakanlığı yetkili kılınmış ve orman köylüsü olma şartı kaldırılarak satışların; doğrudan kullanıcılarına belediyelere ve arsa ofislerine yapılmasının yolu açılmıştır.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin satışlarında 2924 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağını düzenleyen 4706 sayılı Kanun'un 3. maddesi Anayasa'ya aykırı bulunarak, Anayasa Mahkemesi'nin 23.01.2002 tarih ve 2001/382 esas, 2002/21 Karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir²⁷⁰.

4706 sayılı Kanun'un orman sınırı dışına çıkarılan yerlerle ilgili dosyaların Maliye Bakanlığı'na devrini öngören geçici 2. maddesi yürürlüğünü devam ettirmektedir. Hâlbuki 2924 sayılı Kanun'un 15/son maddesi satışın Orman Bakanlığı tarafından yapılacağı hükmündedir. 2924 sayılı Kanun'un 15/son maddesi ile 4706 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi çelişkiye sebep olmaktadır²⁷¹.

Orman sınırı dışına çıkarmayla ilgili sorun bu sebeple yine çözülememiştir. Bunun üzerine Anayasa'mızın 169. ve 170. maddelerinde değişiklik yapılmasına ilişkin olarak 04.04.2003 tarih ve 4841 sayılı Kanun TBMM' de kabul edilmiştir.

4841 sayılı Kanun'a göre, Anayasa'mızın 169. maddesi; "Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları Kanun'a göre, Devletçe yönetilir, işletilir ve işlettirilir. Sözkonusu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz" şeklinde değiştirilerek; "işlettirilir" ifadesi ile bu tür ormanların işletmeciliğinde özelleştirmenin yapılmasının alt yapısı hazırlanmak istenmiştir.

²⁷⁰ Anayasa Mahkemesi iptal gerekçesinde; "Anayasanın 170. Maddesi; Orman Sınırları dışına çıkartılan yerlerin; ülke nüfusunun dörtte birine yakın bölümünü teşkil eden ve Orman içi ve bitişiğinde yaşayan Orman Köylüsünün kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi ve Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek ancak bu halkın yararlanmasına tahsis edilmesi gerektiğini Anayasa ile bu işlerin yapılması hususunun Devlete görev olarak yüklenmiş olduğunu, ülke nüfusunun dörtte birine yakın bölümünü teşkil eden, ancak sağlıklı biçimde ve düşük sosyo-ekonomik yapı içinde yaşayan Orman içi veya bitişiği köyler halkına, bilim ve fen bakımından orman olarak işletilmesinde hiçbir yarar görülmeyen yerlerin Devlet eliyle ihya edilerek yararlanılmak üzere tahsis edileceği, bu nedenle Orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin yalnızca Orman köyleri halkının nakli ve yerleştirilmesi amacıyla değerlendirilmesinin olanaklı olduğunu Anayasanın bu emredici kuralı nedeniyle yasa koyucunun, bu alanların kullanıcılarına veya başkalarına, hatta Orman içi köyler halkına satılmasını veya bu amaçla devredilmesini sağlayacak bir düzenleme yapmasının mümkün olmadığını; bu nedenle Hazine adına Orman Sınırları dışına çıkarılan yerlerin satışı ve bu amaçla devrini düzenleyen Maddenin Anayasaya aykırı bulunduğunu" belirtmiştir. (Bu bilgi için bkz. www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b.doc).

²⁷¹ KOÇAK, s. 15.

Anayasa'mızın 170. maddesinin değişik 3. fıkrası ise, “ 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş ve orman sınırları dışına çıkartılmış yerlerin devri, tahsisi, terki, kiraya verilmesi, üzerinde sınırlı aynı hak tesisi, satışı ve satış gelirlerinden orman köylülerinin kalkındırılmalarının desteklenmesi amacıyla ayrılacak payın belirlenmesi Kanun'la düzenlenir. Orman köyleri sınırları içinde kalan yerlerin satışında kullanıcısı orman köylüsüne öncelik tanınır” şeklinde değiştirilmiştir.

Ancak sözkonusu Kanun Cumhurbaşkanlığıınca;

“Orman köylüsü ve kamu yararı göz ardı edilerek çıkarılan Kanun'un, uygulanmasından doğabilecek sonuçlar sebebiyle, kamu yararına uygun düşmeyeceği ve ayrıca, suç işleyerek ormandan yer edinmiş kişi ya da kurumların bu yolla ödüllendirilmesi ormana zarar vermeyen ve Anayasaya saygılı yurttaşların Devlet'e, hukuka ve yasalara güveninin sarsılacağı, sözkonusu uygulamanın ormanların tahribine ve yağmalanmasına süreklilik kazandıracacağı” sebepleriyle yeniden TBMM.'de görüşölmek üzere iade edilmiştir. İade edilen Kanun, TBMM.'de 29.07.2003 tarihinde 4960 sayılı Kanun ile Anayasamızın 170. maddesi aşğıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Orman köylüsünün korunması, desteklenmesi ve orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin değerlendirilmesi, ormanlar içinde veya bitişiğindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütönlüğünün korunması bakımından; ormanların gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirleri alır.

Bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görölmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek halkın yararlanmasına tahsisi Kanun'la düzenlenir.

31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş ve orman sınırları dışına çıkartılmış yerlerin; idaresi, satışı, satış esas ve usulleri, satış gelirlerinden orman köylülerinin kalkındırılmalarının desteklenmesi ile ağaçlandırma ve erozyon kontrolü amacıyla ayrılacak payın belirlenmesi Kanun'la düzenlenir. Sözkonusu yerlerden orman köylüleri sınırları içinde kalanların satışında, kullanıcı orman köylüsüne öncelik tanınır. Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer giderlerin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır.

Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır”.

Ancak; 4960 sayılı Kanun, Cumhurbaşkanlığınca incelenerek 15.08.2003 tarihinde, TBMM.'ce bir kez daha görüşülmek üzere geri gönderilmiştir. Bunun üzerine Kanun'larla bu işin çözülemeyeceğine kesin kanaat getirildiğinden, Anayasa'da yapılacak köklü değişikliklere ihtiyaç duyulduğundan dönemin hükümeti tarafından henüz resmî bir hüviyet kazanmamakla birlikte bir taslak hazırlanmıştır. Yeni Anayasa taslağında, Devlet ormanları ile ilgili olarak düzenlenen 131. madde taslağı aşağıdaki gibidir.

Ormanların korunması ve geliştirilmesi

Madde (131):

Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir. Yanan ormanların yerinde ve orman içinden nakledilen köyler halkına ait arazilerde derhal yeni orman yetiştirilir. Bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bu yerler imara açılmaz.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz ve Kanun'a göre buralar Devletçe yönetilir, işletilir ve işletirilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyete müsaade edilemez. Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz.

Aşağıda belirtilen durumlar ve yerler dışında orman sınırlarında daraltma yapılamaz:

a) Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen ve tarım alanlarına veya başka alanlara dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler,

b) 23.07.2007 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler,

c) Şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler,

Dördüncü fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen yerlerin değerlendirilmesi veya gerçek ve tüzel kişilere satılması veya bedeli karşılığı kullanım hakkı verilmesi Kanun'la düzenlenir. Satış veya kullanım hakkı verilmesinde öncelik, fiilen bu arazileri kullananlar veya orman köylülerininindir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır²⁷².

²⁷² Bu bilgi için bkz. www.haberx.com/anayasa/anayasa.html.

Madde gerekçesinde ise, *bu maddenin düzenlenmesi ile orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin değerlendirilmesi ve satılması konusunda Kanunkoyucu yetkili kılınarak, hem milli servetin değerlendirilmesi, hem de milletimizin bu meseleden kaynaklanan mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlandığı* belirtilmektedir²⁷³.

²⁷³ Bu bilgi için bkz. www.haberx.com/anayasa/anayasa.html.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARILAN YERLERİN HUKUKİ DURUMU

7. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMA KONUSUNDA DOKTRİNDE İLERİ SÜRÜLEN GÖRÜŞLER

I. GENEL OLARAK

Orman sınırı dışına çıkarılan yerler, mevzuata giriş tarihinden günümüze kadar sorun teşkil etmiş ve halen de kesin bir çözüme ulaşılabilmiş değildir. Bu sebeple, sorunun çözümü için birçok fikir üretilmiş, sözkonusu fikirler kimi zaman Devlet lehine kimi zaman da halk lehine bir nitelik taşımıştır. Bu konuda, birbiri ile zıtlık içinde birçok görüş olması sebebiyle konunun daha objektif bir biçimde ele alınabilmesi için çalışmamızda çeşitli görüşlere yer verilmiştir.

II. KADASTRO ÇALIŞMALARININ YENİDEN YAPILMASI GEREKTİĞİNİ İLERİ SÜREN GÖRÜŞ

Bu görüşe göre, orman kadastro çalışmaları ve dolayısıyla da orman sınırı dışına çıkarılan yerlerle ilgili her türlü tasarruf, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nda orman kadastrosu yapabileme imkânı kaldırıldıktan ve 6831 sayılı Kanun'un 2. ve 7-11. maddeleri değiştirildikten sonra yapılmalıdır. 2. madde değiştirilerek, bir yer için orman sınırı dışına çıkarma kararı verilebilmesi için Kanun'da geçen; su ve toprak rejimine zarar vermemesi, orman bütünlüğünü bozmaması, çevresindeki orman ekosistemlerinin tüm öğeleriyle kendisini yenileyebilme gücüne zarar vermemesi ve ormancılık çalışmalarının etkenlik, verimlilik ve kârlılık düzeylerini düşürmemesi şartlarının eş zamanlı olarak aranması sağlanmalıdır. Buna ek olarak, orman sınırı dışına çıkarma kararlarına; yerel Orman İşletme Müdürlüklerince ve Orman Mühendisleri Odası gibi sivil toplum kuruluşlarının itiraz edebilme hakkı getirilmelidir. Orman sınırlarını belirleme ve belirlenen yerlerin tapuya tescilinin beş yıldan daha kısa bir süre içinde bitirilmesinin de önerildiği bu görüşe göre, orman sınırı dışına çıkarılan yerler içerisinde toplu yaşam alanlarının bulunması halinde, sözkonusu yerlerle ilgili caydırıcı düzenlemeler yapılmalı, orman köylüsünün bulunduğu yerlerde ise köylülerin arazi kullanım planlarına göre o yerler; kısmen veya tamamen onlara tahsis edilmelidir²⁷⁴.

²⁷⁴ Bu bilgi için bkz. www.cevre.metu.edu.tr:80/Yazilar/ormanlarimizasahipcikalim.doc.

III. OK.m.2'NİN DEĞİŞTİRİLEREK, ORMAN ALANLARININ GENİŞLETİLMESİNİ ESAS ALAN GÖRÜŞ

Bu görüşe göre, Anayasa'nın 169. ve 170. maddelerinde, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş yerlerin ancak bir defaya mahsus olarak orman sınırı dışına Hazine adına çıkarılabileceğinin ve bir daha sözkonusu işlemin yapılamayacağı belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca, Kanun'un 2. maddesinde orman bütünlüğünü bozmayacak, su ve toprak rejimine zarar vermeyecek, biyolojik çeşitliliği koruyucu, yaban hayatı ile tarihsel ve kültürel değerleri koruyucu, düzenleyici esasları da içerir biçimde genişletilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yerleşim alanı haline gelen yerlerin orman köyü nüfusuna kayıtlı ve o yerde ikamet eden köylülere devir yasağı konularak tahsisinin yapılabileceği şayet orman sınırı dışına çıkarılan il ve ilçe belediye sınırları veya mücavir alanlar içerisinde ise bu yerlerin “ Kentsel Dönüşüm Projeleri”ne konu edilmek şartı ile hak sahiplerine tahsis edilmesi gerektiği ve sözkonusu şartlara uymayanların tahsislerinin iptal edilerek başka orman köylülerine tahsisin yapılması önerilmektedir.

Bağ, bahçe, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antep fıstığı) gibi alanlar ile tarım yapılan alanlar, devir yasağı ile orman köylüsüne tahsisen kiraya verilebilir. Tahsis sahibi, bu hakkın iptalini gerektirecek bir tasarrufta bulunursa bu hak aynı şartlardaki bir başka orman köylüsüne devredilebilmelidir. Devredilmesi mümkün değilse, sözkonusu yerler hemen ağaçlandırılarak ormanlaştırılmalıdır. Otlak, kışlak ve meralar ise, köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edilmelidir²⁷⁵.

IV. ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE GEREK OLMADIĞINI İLERİ SÜREN GÖRÜŞ

Bu görüşe göre, 2/B sorununun çözümü için, Anayasal bir değişikliğe gerek yoktur. Sadece 1744 sayılı Kanun ile getirilmiş olan su ve toprak rejimine zarar vermeme ve orman bütünlüğünü bozmama şartları, Orman Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlenmelidir. 2/B alanlarının bugün ne durumda olduğu, kimler tarafından nasıl kullanıldığı, tapuya tescil edilip edilmediği belirlenmelidir. Orman kadastro yapıp tescil edilmeyen 2/B alanlarının ölçü ve çizimlerinin büyük ölçekli harita ve harita bilgileri üretim yönetmeliğine uygun hale getirilerek tamamı tapuya tescil edilmelidir. Ayrıca tüm 2/B alanlarının doğal arazi kullanım yetenekleri belirlenmelidir. 2/B arazilerinin kamuya ait olması sebebiyle kamu alanlarını yok edecek ve bunları yok edenleri ödüllendirecek veya affedecek bir düzenleme yapılmamalıdır. Orman Kadastro Komisyonlarının sayıları yeterince artırılmalı ve komisyonları oluşturan kişilerin yetkin

²⁷⁵ **BAKİ, Gıyaseddin,** 6831 Sayılı Orman Kanunu 2 ve 2/b Madde Uygulamalarının Tarihsel Süreci, Bugünkü Durumu ve Çözüm Önerileri, www.ogm-boluobm.gov.tr/omo/2bcozumonerileri.htm.

kişiler olması sağlanmalıdır. Kadastro ekiplerinin çalışmasından sonra orman sınırı dışına çıkarılan yerler için de ayrıca kadastro yapılmalıdır. Kadastro çalışmaları, orman kadastrosu ve mera kadastrosu eşgüdüm içerisinde yapılarak, tüm ülkede orman kadastro çalışmaları bitirilip, tapuya tescil işlemi tamamlanmadan orman sınırı dışına çıkarma işlemi yapılmamalıdır²⁷⁶.

V. ANAYASA VE ORMAN KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINI İLERİ SÜREN GÖRÜŞ

Bu görüşe göre Anayasa ve 6831 sayılı Kanun'daki orman sınırı dışına çıkarma ile ilgili hükümler iptal edilmeli, Anayasa'nın orman köylüsünün korunması başlıklı 170. maddesi düzenlenmeli ve orman dışına çıkarmaya Anayasal dayanak oluşturacak yaklaşımlardan özenle kaçınılmalıdır. Ancak, orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen ve hiçbir zaman orman alanına dönüştürülemeyeceğine karar verilen yerler, şartları Orman Kanunu'nda sayılarak tanımlanmalıdır. Orman sınırı dışına çıkarma işlemine son verildikten sonra, 2/B alanları Anayasa'da belirtilen 31.12.1981 günü itibarıyla tespit edilmeli ve sözkonusu yerler biran önce sınırlandırılarak tapu kütüğüne tescil edilmeli, orman kadastrosu bilgi sistemi kurulmalı ve herkesin bilgisine açık olmalıdır. Kadastrosu yapılmış ancak tapuya tescil edilmemiş yerler tapuya tescil edilmelidir. 31.12.1981 tarihinden sonra yapıldığı tespit edilen yapıların derhal yıkılarak bu yerlerin yasadışı kullanımına hiçbir şekilde izin verilmemelidir²⁷⁷.

VI. ORMAN KÖYLÜSÜNÜN ZİLYETLİĞİNE SON VERİLMESİNİ İLERİ SÜREN GÖRÜŞ

Bu görüşe göre, orman sınırları ile ilgili ihtilâfların çözümünde Orman Kanunu'nun 1. ve 2. maddesi ile ilgili çıkarılan düzenlemeler, bir yerde bir kere uygulanmalı ve konu neticeye kavuşturulmalıdır. Orman köylüsünün zilyet olduğu arazi, orman ise niteliği kesin olarak belirlenmeli ve keyfi uygulamalara son verilmelidir. Böylece orman arazisine zilyet bulunanların uzun vadede, zilyet oldukları araziye kazanabilecekleri ümitleri ortadan kaldırılmış ve ormana daha fazla zarar vermeleri önlenmiş olur²⁷⁸.

VII. 2/A-B HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASINI İLERİ SÜREN GÖRÜŞ

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'nin yeni Anayasa'da yer alması uygun görülen orman ve ormancılıkla ilgili hükümler hakkındaki 21.11.2007 tarihli görüşüne göre, orman sınırı dışına çıkarmaya her zaman her türlü amaç için imkân sağlayan 2/A hükmü tamamen

²⁷⁶ TMMOB, s. 31-32-33.

²⁷⁷ KÖKTÜRK, s. 7-8.

²⁷⁸ BAŞPINAR, s. 190.

kaldırılmalı, 2/B hükmü ise, orman bütünlüğüne, biyolojik çeşitliliğe ve yaban hayatına zarar vermemek, su ve toprak rejimini bozmamak, kültürel değerlere zarar vermemek şeklinde sayılan şartlara bağlanarak orman kadastrounun bitimine kadar yürürlükte kalmalı, kadastro tamamlandığında tümüyle yürürlükten kaldırılmalıdır. 2/B arazileri mevcut durumlarına göre orman açmayı ve orman işgalini özendirmeyecek, işgalcilere getirim sağlamayacak şekilde çözümlenmelidir. Orman vasfının kaybedildiği tarih asla değiştirilmemeli, 31.12.1981 tarihinden sonra işgal edilen alanlar hiç vakit kaybetmeden boşalttırılmalıdır. Orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin orman dışına çıkarılması işleminin devamına sebebiyet veren düzenlemeler yürürlükten kaldırılmalı, 31.12.1981 tarihinden önce orman vasfını kaybeden yerlere ilişkin düzenlemeler ise, ormana zarar vermeyecek şekilde katı şartlara bağlanarak, kadastro yapılmayan ormanlarda bir kez bu şekilde uygulandıktan sonra yürürlükten kaldırılmalıdır²⁷⁹.

8- ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMANIN HUKUKÎ SONUÇLARI

I. GENEL OLARAK

Ormanlarımız, Anayasa ve çeşitli Kanun'larla koruma altına alınan doğal kaynaklarımızdandır. Ülke ekonomisi için gerekli olan üretim ormanları ile verimliliği arttıran ormanlarımız²⁸⁰, aynı zamanda değişik menfaatlerin çatıştığı bir alandır. Menfaat çatışmaları, Anayasa değişikliklerinden Kanun değişikliklerine kadar somut olarak karşımızda duran bir olgudur. Orman arazileri sorununun çözülmesi en çok orman köylüsüne yarar. Ancak bundan ziyade konuyu derinleştirdiğimizde daha farklı menfaat ilişkilerinin de gündeme gelmesi muhtemeldir.

Ormanlarla ilgili hak gaspı ve mülkiyet hakkına tecavüzün sayısız örnekleri bütün Türkiye'nin her tarafında vardır. Açılan tapu iptal davaları (haklı veya haksız) 200.000'in üzerindedir. Öncesi orman olan ve 1945'ten sonra yapılan kadastrolarla orman sınırı gerisinde olduğu belirlenen alanlar için bir itiraz yoktur. İtiraz, eskiden beri tarım arazisi olan içinde zeytin, İç Batı Anadolu Bölgesi ve Toroslar'da 300-500 yaşında ahlat ağaçları olan yerlerin sonradan orman sayılmasınadır²⁸¹.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerle ilgili bilgi yetersizliği sebebiyle kamuoyunda farklı görüşlerin oluşması kanaatimizce daha önemli bir sorundur. Bu sebeple orman sınırı dışına çıkarma işlemini ayrıntılı olarak ele almak gerekir.

²⁷⁹ Bu bilgi için bkz. www.orman.istanbul.edu.tr/tr/node/4204.

²⁸⁰ **AYANOĞLU, Sedat**, Hukuksal Açıdan Muhafaza Ormanı ve Milli Park Kavramları, İÜOFD, C. 45, S. 3-4, s. 29.

²⁸¹ Bu bilgi için bkz. www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/146_ek.pdf.

1744 sayılı Kanun ile Orman Kanunu'nun bazı maddeleri değiştirilmiştir. Söz konusu Kanun ile değişik OK.m.2 ile orman olup da 1961 yılından önce orman niteliğini kaybeden, tarım arazisi olan, orman bütünlüğünü bozmayan, su, toprak rejimine zarar vermeyen, tarım toprağı olarak kullanılmasında yarar olan yerler orman sınırları dışına çıkarılmıştır. Eğer bir yer tapulaması kesinleşmiş tarım arazisi ise, mülkiyeti tekrar sahibine geçer hükmü de getirilmiştir. Bu hükme karşın, görevlendirilen Orman Kadastro Komisyonları, Türkiye'nin bir çok yerinde daha önce yapılp kesinleşen orman kadastro ve tahdit sınırlarını belirleyen haritalar ve diğer belgeleri, eski memleket haritalarını, hava fotoğraflarını, tapulama mahkemesi kararlarını ve belirlenen orman semt sınır noktalarındaki vatandaşın adı ile kayıtlı tarım arazilerini, "salt içinde birkaç çam ağacı, meşe, ardıç ağacı var" gerekçesi ile orman sınırları içine çekmiştir. Oysa Kanun'un özü ve sözü, eskiden beri tarım arazisi olan, hiçbir belgede orman görünmeyen, ormana sınır tarlaları, orman sınırlarının yerini değiştirerek orman sınırı gerisine çekmek değil, tam aksine, orman olup da 1961 yılından önce orman niteliğini kaybeden eski orman alanlarının orman sınırlarının dışına çıkarılmasını gerektirmektedir.

Orman Kanunu'nun 2. maddesinde daha sonra yapılan değişikliklerle, 1981 yılından önce orman niteliğini kaybeden orman alanlarının orman sınırları dışına çıkartılması hükmü getirilmiştir.

Harita kadastro mühendislerinin yer almadığı, orman mühendisi ağırlıklı Orman Kadastro Komisyonları, yaptıkları birinci orman kadastrosunun aplikasyon ve 2/B işlemlerinde, yine hakkın gereğini yapmamışlar, mülkiyet hakkının zarar görmesine sebep olmuşlardır²⁸².

Mülkiyeti zarar görenler orman idaresine başvurmuşlardır. Ancak, yapılan başvurulara orman idaresi olumlu cevap vermemekte, yapılan mülkiyet hakkı gaspını çözmek hususunda hakkın ve Kanun'un gereğini yerine getirmek yerine, tapu iptal davaları ile konuyu yargıya havale etmektedir.

Ormanlar, Türkiye'nin toplam alanının (201.992,96 km²) % 26'sını oluşturmaktadır. Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin miktarı ormanların % 2,3'ünü (yani 4.374,19 km²) oluşturmaktadır²⁸³.

Orman vasfını yitirmiş, kadastro marifetiyle orman alanları dışına çıkartılmış yerleri 2/B olarak tanımlayan Çevre ve Orman Bakanlığı bu yerlerin illere göre dağılımını aşağıdaki şekilde gerçekleştirmektedir²⁸⁴.

²⁸² Bu bilgi için bkz. www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/146_ek.pdf.

²⁸³ **KÖKTÜRK, Erdal**, Orman Dışına Çıkarılan Yerlerle İlgili Öneriler, HKM, JJAYD., 2006/2, S. 95, s. 3.

2/B SAHALARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI

İli	2-2/B Sahası (m²)
ADANA	12.357
ADAPAZARI	29.643
ADİYAMAN	1.860
AFYON	10.673
AMASYA	3.602
ANKARA	31.706
ANTALYA	45.548
ARTVİN	41
AYDIN	5.135
AKSARAY	512
BALIKESİR	34.887
BARTIN	1.014
BİLECİK	1.561
BİNGÖL	35
BİTLİS	1.825
BOLU	16.095
BURDUR	8.363
BURSA	14.534
BAYBURT	6
ÇANAKKALE	4.105
ÇANKIRI	4.516
ÇORUM	181
DENİZLİ	4.265
DİYARBAKIR	135
EDİRNE	4.122

²⁸⁴ Bu bilgi için bkz. www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b. Doc.

ELAZIĞ	450
ESKİŐEHİR	9.456
GAZİANTEP	9.960
GİRESUN	50
GÜMÜŐHANE	12
HATAY	3.856
ISPARTA	3.174
İSTANBUL	18.233
İZMİR	14.772
KAHRAMANMARAŐ	5.737
KARABÜK	2.620
KARAMAN	826
KASTAMONU	2.131
KIRIKKALE	12.706
KIRKLARELİ	14.757
KIRŐEHİR	254
KOCAELİ	5.338
KONYA	4.895
KÜTAHYA	5.152
KAYSERİ	29
MALATYA	2.645
MANİSA	6.848
MUĞLA	29.138
MUŐ	2
MERSİN	39.287
NİĞDE	204
NEVŐEHİR	18
ORDU	956
OSMANİYE	1.552

RİZE	14
SAMSUN	15.290
SİNOP	1.760
SİVAS	50
SİİRT	35
Ş.URFA	50
TEKİRDAĞ	2.991
TOKAT	3.558
TRABZON	1.005
TUNCELİ	28
UŞAK	2.769
YALOVA	1.768
YOZGAT	1.412
ZONGULDAK	10.910
TOPLAM	473.419

Ülkemizin neredeyse her ilinde bulunan orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin ne kadar büyük bir sorun teşkil ettiği tablodan da anlaşılmaktadır. Asıl olan, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin hak sahibinin kim olacağı, bu yerlerin hangi amaçlarla kullanılacağı ve el değiştirip değiştiremeyeceğidir. Bu sebeple, konuyu özellikle orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin hukukî durumunun ne olacağı konusunda ele almak gerekmektedir. Orman sınırı dışına çıkarma işleminin hukukî sonuçlarını her yönüyle ele alabilmek amacıyla çeşitli bölümler altında incelemek daha yararlı olur. Ayrıca çalışmamızda orman dışına çıkarılan yerlerle ilgili alınması gereken önlemlere ve sözkonusu bu yerlerle ilgili önerilere de aşağıda yer verilmiştir.

II. ORMAN SINIRI DIŞINA ÇIKARMANIN HUKUKÎ SONUÇLARI

A. Kazanılmış Hakların Korunması Açısından

Bir hukuk kuralının yürürlüğü sırasında her hangi bir kişinin o hukuk kuralına uygun olarak edinmiş ve bütün sonuçları doğmuş olan haklara kül halinde kazanılmış hak, müktesep

hak denir²⁸⁵. Hukukun temel ilkelerine göre Kanun'lar kural olarak kendisinden önceki Kanun'ların öngörmüş olduğu hükümlere göre yapılmış işlemleri, yeni Kanun'a uymasa bile, çeşitli mağduriyetlerin önüne geçebilmek amacıyla kabul etmişlerdir. Kanun'ların geçmişe yürümezliği ilkesi, hukukun vatandaşlara sağladığı güvenin sürekli olduğu varsayımından kaynaklanır. Çünkü yürürlükte bulunan bir Kanun'a göre yapılan işlemler daha sonra çıkarılan bir Kanun'a dayanılmak suretiyle geçersiz sayılırsa, hukuka olan inanç ve güven sarsılır²⁸⁶.

Ormanla ilgili hükümlere ilk kez yer veren 1961 Anayasası'nın 131. maddesinin 2. fıkrası; *“Devlet Ormanları, Kanun'a göre Devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet Ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar zamanaşımıyla mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.”* şeklindedir.

Anayasa'nın hükmüne karşın, 14.07.1970 tarih ve 1255 sayılı Kanun ile, *“Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla; şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir daraltma yapılamaz”* şeklinde bir değişiklik yapılarak, kanunen güvence altına alınan ormanlardan; orman dışına çıkarılma işlemleri başlatılmıştır.

20.6.1973 tarihinde çıkarılan 1744 sayılı Kanun'un 2. maddesinde; *“15.10.1961 gününden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden; a) Su ve toprak rejimine zarar vermeyen, orman bütünlüğünü bozmayan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antepfıstığı) gibi çeşitli tarım alanlarında ve hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan yerler ile otlak, kışlak ve yaylak haline gelmiş yerler, b) Şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim sahaları orman sınırları dışına çıkarılır.”* hükmü yer almıştır.

1961 Anayasası orman konusunda son derece korumacı bir anlayışla hazırlanmasına karşın, 1970 yılında Anayasa'nın 131. maddesinde değişiklik yapan 1255 sayılı Kanun ve 1973 yılında çıkarılan 1744 sayılı Kanun ile orman sınırlarının daraltılmasına imkân sağlayan kapı aralanmıştır. 1744 sayılı Kanun ile getirilmiş olan “su ve toprak rejimine zarar vermeme” ile “orman bütünlüğünü bozmama” gibi bilimsel ölçütler de, daha sonra yapılan kanunî değişikliklerle ortadan kaldırılmıştır.

1744 sayılı Kanun'la değişik 6831 sayılı Kanun'un 2/B maddesine göre tarım arazisi olması sebebiyle orman dışına çıkartılan yerler tapusuz ise; Hazine adına orman dışına

²⁸⁵ AYAN, Mehmet, Medeni Hukuk, Konya 1997, s. 63.

²⁸⁶ GÜRİZ, Adnan, Hukuk Başlangıcı, 7.b, Ankara 1999, s. 134; AYAN, s. 63.

çıkartılacaktır. Tapulu araziler ise sahiplerine intikal edecektir²⁸⁷. Yargıtay da aynı görüşte olup yeni bir kararı da bu doğrultudadır²⁸⁸.

Bir arazi, 1744 sayılı Kanun ile orman sınırı dışına çıkarılmadan önce tapulu ise, o yerin orman sınırı dışına çıkarılması ile tapu sahibi o yerin yine maliki olmaktadır. Ancak bu konuda Hazine ile taraflar arasında o yerin kimin adına tescil edileceği konusunda yine de birçok hukukî ihtilâf söz konusu olmaktadır.

2896 sayılı Kanun ve 3302 sayılı Kanun'la, orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin, eski maliki o yere her ne şekilde sahip olursa olsun, tapusu olsun veya olmasın, o yerin eski malikine intikali söz konusu olmamaktadır. Oysa 1744 sayılı Kanun döneminde, şartları taşıyan yerler, orman sınırı dışına çıkarıldıktan sonra, o yerin kimin adına tescil edileceği konusunda, taraflar arasında dava konusu olmaktadır ve eski tapu sahipleri o yeri kendi adına tescil ettirebilmekteydi. Böylece fiilî durumun hukukîleşmesine imkân tanınmıştı. Ancak 2896 ve 3302 sayılı Kanun'larla orman sınırı dışına çıkarılan bir yerin sadece Hazine adına çıkarılacağı hükme bağlanarak, 1744 sayılı Kanun'la getirilen imkânın, Kanunkoyucu tarafından kaldırılması yerinde bir değişiklik değildir²⁸⁹.

2896 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce orman sınırları dışına çıkarılan bir yer daha sonra, orman sınırları içerisinde gösterilemez. Örneğin 1744 sayılı Kanun'la tapu sahibi olan bir kişinin daha sonraki bir Kanun'la (2896 veya 3302 sayılı Kanun'la) o yerin sahibi olmadığına hükmetmek yerinde değildir. Böyle bir uygulama, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararına da aykırıdır. 22.3.1996 tarih, 1993/5 E. ve 1996/1 K. Sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı "dava konusu olaya, olayın vuku bulduğu zaman yürürlükte olan hükümlerin uygulanacağı" na dairdir²⁹⁰.

1744 sayılı Kanun'la tapu sahibi olan bir kişinin daha sonraki bir Kanun'la o yerin sahibi olmadığına hükmedilmesi hukukun temel ilkelerinden olan kazanılmış hak ilkesine de

²⁸⁷ ATEŞ, s. 108; BAYKUT, s. 40; ÖZDEMİR, s. 372; BAŞPINAR, s. 201.

²⁸⁸ Bkz. 20. HD. T. 04.10.2005, E. 2005/7280, K. 2005/12018 "1744 sayılı yasa ile değişik 2. madde uygulaması ile orman sınırları dışına çıkarılan taşınmazlar ancak öncesi tapulu ise tapu malikleri adına tescil edilebilir. Aksi halde, Hazine lehine orman sınırları dışına çıkarılır. Çekişmeli taşınmazın öncesinin tapulu olmadığı, davacıların zilyetliğe dayanarak orman tahdidine itiraz ettikleri anlaşıldığından davacı gerçek kişilerin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddi gerekir" (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

²⁸⁹ BAŞPINAR, s. 206.

²⁹⁰ Bkz. YİBK. T. 22.03.1996, E. 1993/5, K. 1996/1 "3116 sayılı Orman Kanunu'nun 5663 sayılı Kanun ile değişik 1/e maddesine göre çıkarılan "makilik ve orman sahalarının birleştiği yerlerde orman sınırlarının tesbitine ait yönetmelik" ile bu yönetmelik uyarınca kurulan maki komisyonları yasal olup yaptıkları işlemler de geçerlidir. Orman sınırlandırması kapsamında iken söz konusu komisyonlar tarafından makilik alan olarak belirlenen taşınmazlar hakkında, özel kanunlar gereğince oluşturulan tapulara değer verilmek gerekir." (Dominant Mevzuat ve İçtihat Programları).

aykırılık teşkil eder²⁹¹. Hukukun güvenilirliğini ortadan kaldırmamak adına Kanun'lar geriye yürümemelidir. Toplum ve toplumların hayatı için hukuka güven çok önemli ve gereklidir. Kanun'ların geriye hükmetmesi güveni yıpratır ve hatta tamamıyla ortadan kaldırır. Toplum yapmış olduğu her türlü tasarrufa güven duymalıdır²⁹².

B. Elde Edilecek Gelir Açısından

Ülkemizde, ormanların ekonomiye katkıları hiçbir zaman kayda değer bulunmamıştır. Ormanlar sürekli olarak ekonominin dışında tutulmuş, ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla genelde özel işletmeciliğe verilmemiş, ancak Cumhuriyetle birlikte Devlet işletmeciliği ağır basmıştır.

Ekonomik fayda açısından, ormanlardan sadece toprak koruma, havayı temizleme, oksijen kaynağı olma yönünden faydalandığı ileri sürülmektedir. Ancak tabii ki sözkonusu faydaların takası ve piyasa fiyatı söz konusu değildir. Ülkemiz ormanlarında getirisi çok yüksek yerlerin olduğu da bir gerçektir. Bunlar özellikle İstanbul, Antalya, Muğla gibi sahil şeridinde bulunmaktadır. Buradaki ormanlarımızın rantı çok yüksek olması sebebiyle sürekli tartışma konusudur²⁹³.

Türkiye'de orman bitişiğinde ve orman içinde bulunan 20293 orman köyü ve sözkonusu orman köylerinde yaşayan yaklaşık olarak 7,5 milyon orman köylüsü bulunmaktadır. Orman köylüleri geçimlerini tarım, hayvancılık ve orman işçiliğinden temin etmektedirler²⁹⁴.

Bir görüşe göre, 1950 yılından sonra ormanlar hakkında birçok hukuk düzenlemesi yapılmıştır. Bazı siyasi iktidarlar ormanları para kaynağı olarak görmüşler ve buraları paraya çevirmek için orman köylerindeki vatandaşa eğitim ve sağlık hizmetleri götürmeyi vaat etmişlerdir. Hizmetler sadece vaat edilmekle kalmış, ancak orman köylüsünün sorunları çözülememiş, neredeyse bütün siyasi iktidarlar, ormanları hep para kaynağı ve bütçe açığını kapatma aracı olarak kullanmak istemişlerdir²⁹⁵.

Orman konusundaki en büyük tartışmalardan birisi de, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin satışının yapılıp yapılamayacağıdır. Orman Bakanlığınca 31.12.2002 tarihine kadar toplam 473.000 hektar saha orman sınırları dışına çıkarılmıştır. Orman sınırları dışına çıkartılan sahalardan; 98.136 hektar alanın dosyası kullanım kadastro yapılması için, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce

²⁹¹ BAŞPINAR, s. 206-207.

²⁹² BAŞPINAR, s. 207.

²⁹³ GÜNEŞ, s. 8.

²⁹⁴ Bu bilgi için bkz. www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b.doc.

²⁹⁵ Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği, 2B Sorunu Gerçekler-Öneriler, Ankara 2006, s. 14.

01.01.2001 tarihine kadar 43.962 hektar alanın kullanım kadastro yapılmıştır. Bu alanlardan 6.701 hektarlık kısmı, kullanıcısı orman köylüsüne satılarak 2003 yılı fiyatları ile 49 Trilyon TL gelir elde edilmiştir. Orman sınırı dışına çıkartılmış yerlerin satış işlemleri Anayasa Mahkemesi'nin önce yürütmeyi durdurma, daha sonra da ilgili Kanun'un iptal kararı ile durdurulduğundan halen hiçbir satış işlemi yapılamamaktadır²⁹⁶.

2924 sayılı Kanun'a göre orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin orman köylüsüne satışının gerçekleşemeyeceğini savunan yazarlar bulunmaktadır²⁹⁷. Satışın gerçekleştirilememesi gerekçesi olarak da, gerek komisyonların yapısı gerekse konuyla ilgili hukukî düzenlemelerin bunun için izin vermemesini göstermektedirler. Onlara göre çözüm yolu söz konusu yerlerin devletçe kiraya verilmesidir. Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin kiralanmasından elde edilecek gelir için bir örnek verilecek olursa, 1999 yılı rakamlarına göre yaklaşık olarak 6 trilyon TL devletin kasasına girecektir.

Bizim de katıldığımız haklı gerekçelere dayanan bu görüşe göre, kiralama işleminin yapılması, ormandan açarak elde ettiği yerde yaşamını idame ettiren orman köylüsünün beklentilerine belli ölçülerde tatmin sağlayacaktır. Çünkü orman köylüsü ormandan açarak yaşadığı yerin bir gün maliki olacağı inancını taşımış ve hep beklenti içerisinde olmuştur. Bu beklentilere Orman Kanun'larında yapılan bazı değişikliklerle cevap verilmiş ve orman köylüsü tatmin olmuş, bazı değişikliklerle ise tapulu arazisi dahi elinden alınmıştır. Örneğin 1744 sayılı Kanun'la orman sınırı dışına çıkarılan yerler eski maliklerine iade edilirken, daha sonra kabul edilen Kanun'larla, özellikle 2896 sayılı Kanun'la, söz konusu hükümler yürürlükten kaldırılarak eski maliklerinin elinden alınmıştır. Kanun'lar arasındaki tezatlık somut bazı ilginçliklere de sebep olmuştur. Örneğin bazı yerlerde birbirine bitişik iki arazinin zilyetlerinden biri o yerin mülkiyetini kazanırken, diğeri zilyetliğindeki araziye kaybetmiştir. Bu durum haksız ve garip bir sonucun doğmasına sebep olmuştur²⁹⁸.

C. Boş Alanların Ağaçlandırılması Açısından

Orman varlığını artırmanın, artan orman ürünü gereksinmelerini karşılamanın, kuraklık ve küresel iklim değişikliği ile mücadelenin, su kaynaklarını ve toprağı korumanın en etkili yolu ağaçlandırmalardır. Ülkemizde orman ağaçlandırmasına uygun önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Ancak, ağaçlandırma hedeflerine parasal kaynak sıkıntısı ve ağaçlandırılması gereken boş arazilerin üzerindeki sosyal baskı sebebiyle ulaşılamamıştır. 1986 yılından beri hız kazanmış olan özel ağaçlandırma çalışmalarında da istenilen düzeye

²⁹⁶ Bu bilgi için bkz. www.cevreorman.gov.tr-belgeler-2b.doc.

²⁹⁷ BAŞPINAR, s. 208.

²⁹⁸ BAŞPINAR, s. 208.

ulaşılmadığı görülmektedir. Özellikle terk edilen boş araziler özel ağaçlandırmalar açısından önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Özel ağaçlandırmalar ile özel ormanlar arasındaki hukukî ayırım netleştirilmeli, bu alandaki karmaşalar ortadan kaldırılmalıdır²⁹⁹. Ormanların da içinde olduğu doğal kaynakların yönetiminde yeni yeni kavramlar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birisi de, “ekolojik management” kavramıdır. Sözkonusu anlayışın esas noktası, insanlar ile doğal kaynakların barışık olması ve artan nüfus-azalan arazi miktarı sebebiyle toplumların doğal kaynaklarla birlikte yaşamasını zorunlu kılmaktır³⁰⁰. Bu anlayışa paralel olarak da, belli doğal alanlarda ekonomik faaliyette bulunmayı reddeden görüşler de bulunmaktadır³⁰¹.

6831 sayılı Kanun gereğince orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin satılması, bunların orman olmamasını veya etrafındaki ekolojik dengeyi bozmasını gerektirmez. Ancak günümüzde orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin satışa konu edilmesi ve bu yerlerdeki çarpık yapılaşma ekolojik dengeyi bozmaktadır. 2/B arazileri ile sözkonusu arazinin etrafındaki milli park, tabiatı koruma alanı, orman gibi alanlar dikkate alınmamaktadır³⁰². Bu gerçeklerin göz ardı edilmesi kamuoyunda orman sınırı dışına çıkarma işleminin bazı kesimler tarafından tepkiyle karşılanmasına sebep olmaktadır. OK m. 57/I’de yer alan, “ *Orman sahasını artırmak maksadıyla, orman sınırları içinde yangın ve çeşitli sebeplerle meydana gelmiş açıklıklarda, verimsiz, vasıfları bozulmuş ve amenajman planlarında toprak muhafaza karakteri taşımadığı halde muhafazaya ayrılmış orman alanları ile Devlete ait olup orman yetişme muhiti şartları bakımından elverişli olan yerlerde; köy tüzelkişilikleri ve diğer gerçek ve tüzelkişiler tarafından Orman Genel Müdürlüğünce uygun görülecek planlara göre ağaçlandırma yapılabilir.*” hükmü gereğince ülkemizde orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin, tekrar ağaçlandırılması ile ilgili çeşitli faaliyetlerin de yürütüldüğü unutulmamalıdır.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin, şu an yürürlükte olan hükümler gereğince satışı mümkün değildir. Bu yerlerin kiraya verilmesi de mümkün olmadığı düşünülecek olursa, Fransız Hukukunun bazı hükümlerini esas alarak, ülkemize has bir uygulama getirmek de mümkündür. Buna göre, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin zilyedi ile zilyetliği altındaki araziye ağaçlandırması konusunda sözleşme yapılmalıdır. Yapılan sözleşme ile hak sahibine karşılıksız fidan verilmeli, masraflar için düşük faizli kredi verilmeli, ağaçlandırma için Orman İdaresi tarafından bir plan ve proje hazırlanmalı ve bunun maliyeti de bu kurum tarafından karşılanmalıdır. Bu tür bir uygulama idare ile orman köylüsünün karşı karşıya

²⁹⁹ Bu bilgi için bkz. www.orman.istanbul.edu.tr/tr/node/.204.

³⁰⁰ GÜNEŞ, s. 19.

³⁰¹ GÜNEŞ, Yusuf, Amerika Birleşik Devletleri Çevre Hukukunun Gelişimi ve Türk Çevre Hukuku ile Karşılaştırılması, İÜHFM, C.52, S.1-2, s.81-122, s. 92.

³⁰² TMMOB, s. 14.

gelmesini önleyecek ve ihtilafların azalmasına sebep olacaktır³⁰³. Bir görüş, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin satışı, satılacak alan kadar yerin ağaçlandırılması şartı ile gerçekleştirilebileceği yönündedir³⁰⁴.

D. Hak Sahibinin Belirlenmesi Açısından

2924 sayılı Kanun'un 30.10.1995 tarih ve 4127 sayılı Kanun ile değişik 2. maddesi gereği Kanun'dan yararlanacak kişilerin hak sahibi olabilmesi için, orman köyü nüfusuna kayıtlı olmaları ve Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, geriye yönelik en az (5) yıl müddetle o yerde ikamet etme şartı vardır. Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin uzun süre 2924 sayılı Kanun uygulamasına tâbi tutulmadığı takdirde, sözkonusu yerlerin hak sahibinin kim olacağına dair herhangi bir hüküm yoktur.

Bizim de katıldığımız bir görüşe göre, 2924 sayılı Kanun uygulamasına tâbi tutulmamış orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin olağanüstü kazandırıcı zamanaşımı veya ihya yolu ile kazanılması mümkün hâle getirilmelidir. Bu yerlerin boş kalmasında kimsenin menfaati bulunmamaktadır. Ayrıca, eşya ile sahibi arasındaki ilişkinin niteliğini uzun süre belirsiz halde bırakmak da doğru değildir. Orman sınırı dışına çıkarılan ve kime ait olduğu belirsiz alanların, ülke ekonomisine katkı sağlamayan ve hatta çeşitli sebeplerle ülke ekonomisine zarar veren yerlerden olacağı kesindir. Çünkü insanlar, kendilerine ait olmayan bir yere emek, para ve mesai harcamazlar³⁰⁵.

III. DEĞERLENDİRME VE KANAATİMİZ

Doğal niteliği gereği korunması ve çoğaltılması konusundaki duyarlılığa karşın, orman örtüsü sürekli olarak yok edilmektedir. Bunun pek çok sebebi vardır. En önemli sebepler arasında; orman kadastro konusundaki başarısızlık, orman sınırı dışına çıkarma konusunun Anayasa ile düzenlenmesi, orman tanımlarında sıkça yapılan değişikliklerin kesinleşen orman sınırlarında da değişiklikleri gerektirmesi sayılabilir. Türkiye'de ormanları tehdit eden eylemlerin ve orman yağmasına yol açan sebeplerin kaynağı kurutulmadan sürdürülebilir ormancılıktan söz edilmesi imkânsızdır. Ormanların daha fazla tahrip edilmesini önlemek bakımından, orman kadastro ve 2/B konularında kesin çözümlere ulaşarak sözkonusu konuların ülke gündeminden çıkarılmaları da zorunludur.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerle ilgili sorunların çözülmesi ve eksikliklerin giderilmesi için, konu değişik açılardan ele alınmalı ve oldubitti şeklinde değerlendirilip sonlandırılmamalıdır. Devletin böyle önemli bir konuyu çözüme kavuştururken, bir daha bu

³⁰³ BAŞPINAR, s. 209.

³⁰⁴ GÜNEŞ, s. 19.

³⁰⁵ BAŞPINAR, s. 209.

konuyla ilgili herhangi bir sorunla karşılaşmayacak şekilde tüm tedbirleri alması gereklidir. Ormanların sınırlandırma ve tapuya tescili, ormanların bütünlüğünün korunması ve işletilmesi, orman köylüsünün üretken hale getirilip kalkındırılması ve yaşam düzeyinin artırılması, üzerinde bir yerleşme alanı ya da yapı topluluğu bulunan 2/B arazilerinin değerlendirilmesi gibi konuların ayrı ayrı ele alınarak; ilgili mevzuatın ona göre düzenlenmesi gerekmektedir. AY. m.169 ve 170 hükümlerinde düzenlenen konular içiçe geçmiş olduğu için büyük sorunlar çıkmakta olup maddelerin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü AY.m.169'a bakılacak olursa, orman köylüsünden ve orman köylüsüne tahsisten söz edilmeksizin, yerlerin Hazineye ait diğer taşınmazlardan farksız olarak tasarrufa konu olacağı hüküm altına alınmıştır. AY.m.170'de ise orman sınırı dışına çıkarılan alanların münhasıran orman köylüleri yararına kullanılıp kullanılmayacağı açık değildir. Bu sebeplerle AY.m.169-170'deki konular hiçbir duraksamaya ve belirsizliğe yer vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmesinde zorunluluk vardır³⁰⁶.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin, nitelikleri doğrultusunda değerlendirilmesi durumunda, mülkiyet sorunları çözülür, adli ve idarî yargıdaki dava sayıları önemli ölçüde azalır. Orman sınırı dışına çıkarılan yerleri halen fiilen kullanmakta olanlar, hak sahipliği konumunu elde ederler ve usulsüz olarak kendi tasarruflarında bulunan yerlerin kanunî sahibi olurlar. Böylece sözkonusu kişilerin dilediği zaman sözkonusu yerleri tapu dışı yollarla satmasının, bu yerler için hiçbir harç, vergi ödememesinin önüne geçilerek, kayıt dışı ekonomi azaltılır³⁰⁷. Bunun bir sonucu olarak da, işgalcilik ortadan kalkar. Aynı zamanda sözkonusu kişilerin ormana bağımlılıkları azalır. Hak sahipliği ile ilgili iş ve işlem süreleri başlar ve bu durum ekonomiye bir canlanma getirir. En önemlisi de, mevcut haliyle kesinlikle orman vasfını kazanamayacak olan bu yerler orman köylüsünün sosyo-ekonomik yönden kalkınmasında büyük bir katkı sağlar. Ülkemizin genel ekonomisine de olumlu yönde katkı yapar. Ayrıca emlak ve diğer vergi gelirleri ile de Hazineye, büyük bir katkı sağlar.

Ülkemizde kadaströ çalışmalarını tamamlanamamıştır. Hâlen yürürlükte olan bazı Kanun'lar arası çelişkiler bulunmaktadır. Bu sebeple orman arazileri sorunu gündeme gelmekte, halk ve Devlet karşı karşıya kalmaktadır. Ormanların sınırlarının belirlenmesi yani kadaströ işlemlerinin tamamlanması sorunun çözümünün ilk ve en önemli adımıdır.

Orman sınırı dışına çıkarma işlemi orman bütünlüğünü bozmamalı, su ve toprak rejimine zarar vermemelidir. Aynı zamanda, ekolojik dengeyi bozacak türde bir işlem, ismi

³⁰⁶ **MUZMUL Osman**, Bu Kez Hata Yapılmasın, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1805), s. 1-2.

³⁰⁷ **MUZMUL Osman**, Orman Dışına Çıkarılan Yerlerde Öncelik Sorunu, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1807), s. 2.

her ne olursa olsun yapılmamalıdır. Ormanlara zarar verecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilmemelidir.

Orman köylüsünün içinde bulunduğu yoksulluğun azaltılması amacıyla, kendi geçimi için uzun yıllardır kullandığı yerler belirli şartlarla kendisine verilmeli, ama bunların arasında kendisinden bedel alınacağı hususu asla bulunmamalıdır. Orman köylüsünün yaşadığı ve geçimini sağladığı yer, orman arazisine ciddi zararlar verebilecek nitelikte ve konumda bir yerse, bu durumda kamu yararının gözetilmesi amacıyla, yani ormanları korumak amacıyla, orman köylüsünü mağdur etmeyecek ve zarara uğratmayacak şekilde başka alanlara kaydırma da kanunî düzenlemelerle sağlanmalıdır. Bu düzenlemelerde orman köylüsünün yaşadığı eski yer ile kaydırılacağı yeni yerin dengelenmesi amacıyla yetkin bilirkişi teşkilatı kurulmalı, yeni yer buna göre tespit ve temin edilmelidir. Orman köylüsünün tasfiye edildiği yerler ise, Orman Genel Müdürlüğüne bağlı ekipler aracılığıyla o yerin iklimine ve toprağının yapısına göre en kısa zamanda ağaçlandırılmalıdır. Söz konusu yerin denetim ve gözetimi yapılarak orman haline getirilmeli, başkalarının o yerleri kullanmasına asla müsaade edilmemeli ve gerekli cezaî müeyyideler uygulanmalıdır.

Toplu yerleşim alanı kapsamı içerisinde yer alan ve 2/B işlemi görmüş olan yerlerde yapılacak uygulama farklı olmalıdır. Üzerinde bir yerleşim alanı ya da yapı topluluğu olan 2/B arazilerinin kentsel dönüşüme tâbi tutulması önerilmekte ve tartışılmaktadır. Kentsel dönüşüm, kent için öngörülen projelerin ve stratejik planlamanın girişimci ve kaynak yaratıcı bir aracı olarak adlandırılmaktadır. Kentsel dönüşüm, yerin nitelik değiştirmesi ve yapısal bir dönüşüme tâbi tutulmasıdır. Burada hedeflenen fiziksel ve sosyal bir dönüşümlerle, sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal dönüşüm olmalıdır. Kentsel dönüşüm, 2/B arazileri üzerindeki her şeyin kaldırılarak önceden hazırlanmış geçici konutlara nakledilmesi ve dönüşüm tamamlandığında yeni konutlara yerleştirilme esasına dayandığından maliyetli ve geniş kapsamlı bir projedir. Bu sebeple mahalli idarelerin yardımı veya oluşturulacak toplu konut idareleriyle birlikte yapılabilmesi söz konusu olur. Projenin uygulanması, 2/B arazisi üzerinde yaşayan kişilerin haklarının gaspının engellenmesi ve mağduriyetlerinin önlenmesi açısından olduğu kadar, şehir planlaması açısından da son derece önemlidir. Söz konusu proje ile hem toplu yerleşim alanları üzerindeki 2/B sorunu çözümlenmiş hem de çarpık yapılaşma ve gecekondulaşmanın önüne geçilmiş olur.

Orman sınırı dışına çıkarılma ve bunların tapuya tescili, 2/B'lerde kullanım kadastro, nazım ve uygulama, imar planının yapılması, kentsel dönüşüm programının uygulanması, satış, tahsis, devir, irtifak hakkı tesisi gibi işlemler birbirinden farklıdır. Ancak bunlar birbirlerini tamamlayan işlemlerdir. Biri diğerinin ilk şartı olan ve biri olmazsa

diğerinin de başarı şansının olmadığı bu işlemler arasında doğru bir iletişim sağlanarak etkileşimi en verimli hale getirmek; sorunun çözümü için büyük bir adımı teşkil eder

Orman sınırı dışına çıkarılan arazilerle ilgili sorunların çözümü için öncelikle orman kadastro bitirilmeli ve orman sınırlarına yapılan tecavüzler önlenmelidir. Eğer sözkonusu önlemler alınmadan bir satış, tahsis vs., ismi her ne olursa olsun, yapılacak olursa bunun sonucunda özellikle rantın fazla olduğu alanlarda orman yağması artar ve buna bağlı olarak kaçak yerleşimcilerin imar affi gibi yeni beklentileri doğar. Bu da sorunun çözümüne değil, aksine gelişmesine sebep olur.

Uygulamada, orman arazilerine zilyet olan kimseler, Maliye Bakanlığı tarafından kayıt altına alınarak vergilendirilmektedir. Yine yerel yönetimler tarafından zilyet olan kimselere su aboneliği verilmekte ve yerel yönetimlerce sözkonusu kişilerden emlak vergisi alınmaktadır. Dolayısıyla kendilerini meşru bir zeminde hisseden bu kişiler, zilyet oldukları yerlerle ilgili olarak vergi kayıtları veya arazi beyannamelerinden doğan mülkiyet iddiaları ileri sürmektedir. İHAM, ÖNER YILDIZ-Türkiye (Ümraniye Çöplüğü) davası³⁰⁸nda, gecekondulara yol, su, elektrik gibi kamusal hizmetler sağlayan ve bu yerlerin yıkım sahası içinde olmasına rağmen bunları insanî, siyasi ve ekonomik amaçlarla yıkmayan Devleti, ilk kez yaşam hakkı ile birlikte mülkiyet hakkının ihlâli gerekçesiyle tazminat ödemeye mahkum etmiştir. Dolayısıyla, sözkonusu kişilerle Devletin resmi organları arasında hiçbir tasarrufî işlem gerçekleştirilmemelidir. Aksine bunlardan vergi almak yerine, Kanunkoyucu tarafından yapılacak düzenlemelerle, cezaî müeyyideler konulmalıdır. Böylece orman arazilerine zilyet bulunanlar, hukukî bir zeminde bu yerleri herhangi bir yolla iktisap edemeyeceklerini anlayacaklardır.

Anayasa ve Kanunlarda gerekli değişiklikler yapılarak, sorunun kısa sürede çözümlenmesi, ülke yararına olacaktır. Bunun için yapılacak düzenlemede; orman olarak tekrar ihyası mümkün olanlar orman sınırları içerisine alınmalıdır. Orman özelliğini kaybetmiş orman sınırı dışına çıkartılmış alanların ise satılmasında, gelirinin ülke ekonomisini canlandırmasında, kayıt dışı ticaretin kayıt altına alınmasında ve hiçbir bedel ödemedi burayı kullananlardan bedellerinin tahsil edilmesinde kamu yararı vardır³⁰⁹. Orman sınırı dışına çıkarılan yer, orman vasfını yitirmiş, orman olarak tekrar ihyası mümkün olmayan bir yer ise, arazinin satış bedeli, sadece orman köylülerinin kalkınmalarında kullanılması, satışın yerin kullanıcılarına da yapılabilmesi ve 2924 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda satılmalıdır. Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin mevcut kullananlara satılmayıp 3 şahıslara

³⁰⁸ Bkz. ÖNER YILDIZ-Türkiye Davası, Başvuru no:48939/99, Karar Tarihi 30.11.2004.

³⁰⁹ **MUZMUL, Osman**, Anayasa'nın 169 ve 170. Maddeleri Yeniden Düzenlenmeden 2/B'lik Yerlerin Tasarrufuna İlişkin Yasa Yapılamaz, (www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1806), s. 1

satılması zaten fiilen olanaklı değildir. Çünkü hiç kimse üzerinde başkasının evinin, tarlasının, bahçesinin bulunduğu bir yeri satın almak istemez. Böyle bir durumun sözkonusu olması mevcut kanunsuzluğun sürüp gitmesine sebep olur³¹⁰. Şayet orman sınırı dışına çıkarılan yerde bulunan şahıs 2924 sayılı Kanun'daki şartları sağlayamıyorsa 3. şahıslara da yerin satışı yapılmamalı, Hazine adına tescil edilerek, yer derhal boşaltılmalı ve ağaçlandırma yapılmalıdır.

Orman Kanunu'ndaki orman sınırı dışına çıkarma işlemiyle ilgili düzenlemeler, bir yerde bir kere uygulanarak hiçbir şüpheye mahal vermeyecek şekilde sonuçlandırılmalıdır. Orman köylüsünün zilyetliğinde bulunan arazinin niteliği kesin olarak ve hızlı bir şekilde belirlenerek kendilerine bildirilmelidir. Yerin orman niteliği kesin ise zilyet; yeri hiçbir şekilde kazanamayacağı konusunda bilgilendirilmeli ve kendisine uygun bir süre verilerek bu yerle ilgili tüm tasarruflarını durdurması ve yeri tahliyesi konusunda uyarılmalıdır. Bu sürede orman niteliğindeki yeri terk etmeyen zilyet zorla, cebri icra yoluyla araziden çıkarılmalı ve arazi derhal ağaçlandırılarak ormana kazandırılmalıdır.

Ormanlar mevzuatta gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, ormanların korunması, geliştirilmesi, en azından bugünkü miktarlarını ve niteliklerini korumak için, özel mülkiyete konu edilmelidir. Çünkü orman sahipleri, mülkiyetlerinde bulunan ormanları, diğer taşınmazları gibi koruyup kollarlar ve geliştirirler³¹¹.

Ülkemizdeki orman politikasının geliştirilmesi açısından ormanların özel mülkiyete konu edilmesi bir ihtiyaçtan ziyade zorunluluktur. Çünkü çağdaş hukuk düzenlerinde bireysel hürriyetlerin arttırılması ve özel mülkiyetin genişletilmesi esastır³¹². Bu sebeple de 1945 yılındaki orman politikası çerçevesinde hazırlanan orman rejiminin terk edilerek, yeni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

³¹⁰ MUZMUL, Öncelik, s.2-3.

³¹¹ EREN/BAŞPINAR, s. 361-362.

³¹² EREN/BAŞPINAR, s. 365.

SONUÇ

Ormanların milletler için önemi dünden bugüne değışmemiştir. Bu değer sadece ekonomik açıdan değil, aynı zamanda iklim, su rejimi, sağlık ve erozyonu önleme açısından dır. Ülke ekonomisinin durumuna göre Orman Kanun'ları da değışiklik arzemiştir. Orman Kanun'ları; ormandan yararlananlarla, kamu yararı arasında iyi bir denge kurmalıdır. Türkiye'de Orman Kanun'larının amaçları genelde; ormanları korumak, ormanların tahdit ve kadastrasını yapmak, ormanların işletilmesi ancak bunların israf edici mahiyette olmamasını sağlamak olmuştur. Bu sebeple bütün ormanlar, Devletin denetim ve gözetimi altında tutulmaktadır.

Devlet ormanları özel mülkiyet kazanımına elverişli taşınmazlardan değildir.

Orman kadastrasının tamamlanamamış olması sebebiyle tapulama faaliyetine başlanamaması, orman köylülerinin orman içinden alınarak orman dışında gerekli yaşama imkânlarına kavuşturulamamış bulunması ve ormanları her geçen gün azaltan yangınlar, Türk ormancılığının başlıca sorunlarıdır.

Orman kadastrasının tamamlanamamış olması sebebiyle orman sınırı dışına çıkarma işlemi, orman sınırı dışına çıkarılan yerler ve bunların zilyetleriyle birçok ihtilaf söz konusu olmuştur. Türk Hukukunda orman sınırları dışına çıkarma, Cumhuriyetin ilk yıllarından beri uygulanmış, halen de uygulaması olan bir işlemdir. İşlemin amacı ormanla ilgisi kalmamış yerlerin fiilî durumunu hukukî açıdan ele almaktır. Orman sınırı dışına çıkarma yoluna başvurulurken, hukukun en temel ilkelerinden olan kazanılmış hak müessesesine dikkat edilerek mülkiyet haklarına zarar verilmemelidir. Siyasi iktidarlar bu durumu görmezden gelerek, orman sınırı dışına çıkarılan alanları biran önce satışa çıkartmak için fiili durumlara uygun olmayan gelişigüzel düzenlemeler yapmakta bu da çözümden çok sorun oluşturmaktadır. Konuyla ilgili yapılan çoğu düzenleme de Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya aykırılığı sebebiyle iptal edilmektedir. İptal gerekçeleri göstermektedir ki, orman sınırı dışına çıkarılan yerler orman köylüsü dâhil hiç kimseye satılamaz. OK.m.2/B uyarınca orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin, nasıl ve kim tarafından değerlendirileceğinin belirlenebilmesi için AY. m.169 ve 170 hükümlerinin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu düzenlemeler, günümüze kadar yapılan ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen kanunlar, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının gerekçeleri ve kamu yararı dikkate alınarak yapılmalıdır. Bu hususlar dikkate alınarak hazırlanmış olan ormanlarla ilgili 169 ve

170. maddeleri değiştiren Anayasa taslaęı³¹³ nın çözüm için önemli bir adım teşkil edeceği kanaatindeyiz.

Orman sınırı dışına çıkarılan yerlerle ilgili gerekli analizler yapılmadan, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin mülkiyet konusu yapılması sakıncalıdır. Bu sebeple mevcut 2/B' lerin kime ait olduğu, nerelerin 2/B olduğu, bu arazilerin üzerinde yapılaşma olup olmadığı, varsa niteliği analiz edilmelidir. 2/B arazilerindeki sorunların çözümü olarak hangi yol seçilirse seçilsin, seçilen çözüm biran önce uygulanmalıdır.

Sonuç olarak; ormanların tahrip edilmesine ve orman varlığının sona erdirilmesine yönelik eylemleri ve müdahaleleri meşru gören tüm kurallar ortadan kaldırılmadıkça ve AY. değişikliğine gidilmedikçe çözüme ilişkin önerilerin hayata geçirilmesi veya çözüme ulaşılması da imkânsızdır.

³¹³ **Ormanların korunması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi MADDE 169** 1-Devlet, ormanların korunması, sahalarnın genişletilmesi, ıslahı ve orman sınırları içindeki ağaçsız yerlerin ve üzerindeki ağaç varlığı orman hasılatı vermeyen alanların ağaçlandırılması için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır.2-Yanan ormanların yerinde yeni ormanlar yetiştirilir.3-Orman içinden nakledilen köylerden boşalan araziler üzerindeki özel mülkiyet hakları sona erer ve bu araziler, Devlet ormanı olarak ağaçlandırılır.4-Orman sınırları içinde tarım ve hayvancılık yapılamaz.5-Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.6-Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkartılamaz.7-Devlet ormanlarının mülkiyeti devredilemez, zamanaşımı ile iktisap edilemez ve kamu yararının gerektirdiği haller dışında irtifak haklarına konu olamaz.8-Devlet ormanları kanunlarına göre Devlet tarafından yönetilir. Tüm ormanların gözetimi Devlete aittir. 9-Devlet ormanlarının işletilmesi, orman sınırları içinde bulunduğu halde ağaçsız kalan veya üzerindeki ağaç varlığı orman hasılatı vermeyen alanlarda orman yetiştirmek üzere gerçek ve tüzel kişiler lehine irtifak hakkı tesisi kamu yararı gözetilerek kanunla düzenlenir. 10-Özel orman yetiştiriciliği desteklenir ve teşvik edilir.13-Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından yarar görülmeyen ve tarım alanlarına veya başka alanlara dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler, 31.12.2007 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş olan yerlerden tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile üzerinde şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerin orman sınırları dışına çıkartılması kanunla düzenlenir. Orman sınırlarında başka bir gereke ile daraltma yapılamaz.14-Devlet ormanlarından çıkartılan yerler üzerinde Orman İdaresinin intifa hakkı sona erer. Bu yerlerin kadastrosu yapılarak tam mülkiyet halinde Maliye Hazinesi adına tescil edilir. Devlet ormanlarından çıkartılan bu yerlerin Hazinesinin diğer taşınmazlarından farkı yoktur. Ancak bu yerler zamanaşımı ile iktisap edilemez. **Orman köylüsünün korunması MADDE 170** 1-Devlet, ormanların ve orman bütünlüğünün korunması amacıyla, ormanlar içinde ve bitişiğindeki köyler halkının kalkındırılması için gerekli düzenlemeleri yapar. Ormanların gözetilmesi ve işletilmesinde orman köylüsünün Devletle işbirliğini sağlayıcı tedbirleri alır. 2-Orman bütünlüğünün ve korunmasının gerektirdiği hallerde, orman içi köyler halkı nakledilmek ve yerleştirilmek üzere, orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından yarar görülmeyen yerlerin belirlenmesi, bu yerlerin orman sınırları dışına çıkartılması, ihya edilmesi, kadastrosu ve köy içi imar planlarının yapılması, nakledilecek halkın eski yerlerinde terk edecekleri taşınmaz mallarına karşılık bu yerlerin kendilerine verilmesi, bu halkın işleme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanması kolaylaştırıcı tedbirlerin alınması kanunla düzenlenir. 3-Orman köyleri sınırları içinde orman sınırları dışına çıkartılan yerlerin satışında ve kiraya verilmesinde o yerin orman köylüsüne öncelik tanınması kanunla düzenlenir. Bkz. MUZMUL, Hata, s. 2-3.

Ö Z G E Ç M İ Ő

Adı ve SOYADI : Mehmet DURSUN

Doğum Tarihi ve Yeri : 16.07.1982, Çumra/KONYA

Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Naciye Mumcuoğlu Lisesi-KONYA

Lisans Diploması : Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi-KONYA

Yükseklisans Diploması: Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi-ANTALYA

Tez Konusu : Orman Sınırı Dışına ıkarılan Yerlerin(2/B) Hukukî Durumu

Yabancı Dil / Diller : İngilizce

İŞ Deneyimi

Stajlar : Avukatlık Stajı 2004-2005

**Adres : Meltem Mh. Tarık Akıltopu Cd. Adabel Sitesi A blok Kat 6 Daire
15 MuratpaŐa/ANTALYA**

Tel. no : 0 532 591 13 43